

Rättsväsendet

4

Förslag till statsbudget för 2007

Rättsväsendet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Lagförslag.....	11
2.1	Förslag till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång, dels ändring i samma lag	11
2.2	Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol.....	12
3	Rättsväsendet	13
3.1	Vad utgiftsområdet omfattar.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	13
4	Politikområde Rättsväsendet	15
4.1	Politikområdets omfattning	15
4.2	Utgiftsutveckling	17
4.3	Mål för politikområdet	18
4.4	Politikens inriktning	18
4.4.1	En politik för ett tryggare Sverige	18
4.4.2	Ett modernare rättsväsende.....	20
4.4.3	Verksamhetsområde 1 Brottsförebyggande arbete.....	21
4.4.4	Verksamhetsområde 2 Utredning och lagföring.....	24
4.4.5	Verksamhetsområde 3 Dömande verksamhet.....	28
4.4.6	Verksamhetsområde 4 Verkställighet av påföljd.....	30
4.4.7	Verksamhetsområde 5 Reparativ verksamhet	33
4.4.8	Verksamhetsområde 6 Övrig verksamhet	35
4.5	Resultatbedömning.....	36
4.5.1	Politikområde Rättsväsendet.....	36
4.5.2	Brottsförebyggande arbete	44
4.5.3	Utredning och lagföring	51
4.5.4	Dömande verksamhet	55
4.5.5	Verkställighet av påföljd	58
4.5.6	Reparativ verksamhet.....	63
4.5.7	Övrig verksamhet.....	65
4.6	Revisionens iakttagelser.....	66

4.6.1	Polisorganisationen	66
4.6.2	Brottsoffermyndigheten	67
4.7	Budgetförslag	68
4.8	Kustbevakningen	82

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	9
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	13
3.2 Härledning av ramnivån 2007–2009. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	13
3.3 Ramnivå 2007 realkonomiskt fördelad Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	14
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	17
4.2 Tillskott 2007–2009.....	17
4.3 Anmälda våldsbrott åren 1996 och 2002–2005	37
4.4 Kostnadsutvecklingen 2003–2005.....	37
4.5 Antal anställda ¹ inom rättsväsendet åren 2003–2005 fördelat på kvinnor, män och samtliga	39
4.6 Kostnadsutvecklingen 2003–2005.....	45
4.7 Polisens genomförda planlagda brottsförebyggande projekt och insatser.....	45
4.8 Kostnadsutvecklingen 2003–2005.....	51
4.9 Inkomna ärenden.....	52
4.10 Genomströmningstider	52
4.11 Uppklaring	53
4.12 Kostnadsutvecklingen 2003–2005.....	57
4.13 Målutveckling i de allmänna domstolarna 2003–2005	58
4.14 Målutveckling i de allmänna förvaltningsdomstolarna 2003–2005	58
4.15 Kostnadsutvecklingen 2003–2005.....	59
4.16 Kostnadsutvecklingen 2003–2005.....	63
4.17 Kostnadsutvecklingen 2003–2005.....	65
4.18 Antal inkomna ärenden	65
4.19 Genomströmningstider (dagar)	66
4.20 Utgiftsutveckling 1996–2006.....	68
4.21 Anslagsutveckling.....	68
4.22 Offentligrättslig verksamhet.....	69
4.23 Uppdragsverksamhet.....	69
4.24 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:1 Polisorganisationen	70
4.25 Anslagsutveckling.....	70
4.26 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:2 Säkerhetspolisen	71
4.27 Anslagsutveckling.....	71
4.28 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:3 Åklagarmyndigheten.....	71
4.29 Anslagsutveckling.....	72
4.30 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:4 Ekobrottsmyndigheten.....	72
4.31 Anslagsutveckling.....	72
4.32 Offentligrättslig verksamhet.....	72
4.33 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:5 Sveriges Domstolar	73
4.34 Anslagsutveckling.....	75
4.35 Avgiftsbelagd verksamhet	75
4.36 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:6 Kriminalvården	75
4.37 Anslagsutveckling.....	76

4.38 Härledning av anslagsnivån 2007–2009 för 4:7 Brottsförebyggande rådet.....	76
4.39 Anslagsutveckling.....	76
4.40 Offentligrättslig verksamhet. Rättsgenetik	77
4.41 Uppdragsverksamhet. Rättskemi	77
4.42 Uppdragsverksamhet. Rättsintyg.....	77
4.43 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:8 Rättsmedicinalverket	77
4.44 Anslagsutveckling.....	78
4.45 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:9 Gentekniknämnden	78
4.46 Anslagsutveckling.....	78
4.47 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:10 Brottsoffermyndigheten.....	78
4.48 Anslagsutveckling.....	79
4.49 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:11 Ersättning för skador på grund av brott.....	79
4.50 Anslagsutveckling.....	79
4.51 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:12 Rättsliga biträden m.m.	80
4.52 Anslagsutveckling.....	80
4.53 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	81
4.54 Anslagsutveckling.....	81
4.55 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 4:14 Avgifter till vissa inter- nationella sammanslutningar	81
4.56 Anslagsutveckling.....	82
4.57 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	82

Diagramförteckning

4.1 Anställda med utländsk bakgrund inom rättsväsendet 2005	43
4.2 Anställda med utländsk bakgrund inom vissa personalkategorier 2005	43
4.3 Beläggning i anstalt (i medeltal) 1996–2005.....	59
4.4 Sysselsättningstimmar vid anstalt (procentandel av tillgänglig tid) 2003–2005 ...	60
4.5 Utvecklingen av IÖV-utsluss 2003–2005 ¹	60
4.6 Antalet klienter placerade i behandling utom anstalt enligt 34 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL) 2003–2005	60
4.7 Andelen (%) narkotikamissbrukare inskrivna i anstalt 1996–2005.....	61
4.8 Andelen (%) frivårdsklienter med känt narkotikamissbruk 1996–2005.....	61
4.9 Andel klienter (i relation till det totala antalet klassificerade narkotikamissbrukare) placerade i särskild verksamhet mot narkotika- missbruk i anstalt 2003–2005.....	61
4.10 Antal rymningar direkt från sluten anstalt per 100 000 vård dygn 1996–2005....	61
4.11 Antal inkomna och avgjorda ärenden.....	64
4.12 Utbetalad brottsskadeersättning samt intäkter från regress.....	64

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång, dels ändring i samma lag (avsnitt 4.7),
2. antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:25) om försöks-
verksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol (avsnitt 4.7),
3. för budgetåret 2007 anvisar anslagen under utgiftsområde 4 *Rättsväsendet* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
4:1 Polisorganisationen	ramanslag	16 728 635
4:2 Säkerhetspolisen	ramanslag	783 623
4:3 Åklagarmyndigheten	ramanslag	897 050
4:4 Ekobrottsmyndigheten	ramanslag	362 647
4:5 Sveriges Domstolar	ramanslag	4 205 208
4:6 Kriminalvården	ramanslag	6 088 454
4:7 Brottsförebyggande rådet	ramanslag	60 263
4:8 Rättsmedicinalverket	ramanslag	241 367
4:9 Gentekniknämnden	ramanslag	3 889
4:10 Brottsoffermyndigheten	ramanslag	29 703
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	ramanslag	89 474
4:12 Rättsliga biträden m.m.	ramanslag	1 225 657
4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	ramanslag	27 163
4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	ramanslag	3 578
4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	ramanslag	7 157
Summa		30 753 868

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång, dels ändring i samma lag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång, som gäller till och med den 31 december 2006¹,

dels att lagen skall fortsätta att gälla till och med den 31 december 2008,
dels att 6 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²

I fråga om den som kallas till ett sammanträde genom videokonferens gäller inte bestämmelserna i rättegångsbalken, konkurslagen (1987:672) eller lagen (1996:242) om domstolsärenden om kallelser och förelägganden och om påföljder för utevaro. Kallelse till sammanträde genom videokonferens skall ske på det sätt som rätten finner lämpligt.

Den som har kallats att delta i en förhandling genom videokonferens men som motsätter sig att delta på detta sätt, har rätt att inställa sig i rättssalen.

Den som deltar i ett sammanträde genom videokonferens med stöd av denna lag skall anses ha inställt sig inför rätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

¹ Lagens giltighetstid senast förlängd 2004:1209.

² Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

2.2 Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol

Härigenom föreskrivs att lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol, som gäller till och med den 31 december 2006¹, skall fortsätta att gälla till och med den 31 december 2008.

¹ Lagens giltighetstid senast förlängd 2004:1210.

3 Rättsväsendet

Det budgetförslag för 2007 som nu lämnas till riksdagen har utformats under den korta tid som enligt riksdagsordningen står till en ny regerings förfogande. Det har inneburit att en fullständig omarbetning av samtliga delar av budgeten i enlighet med regeringens politik inte har varit möjlig. Regeringen kan därför på tilläggsbudget be-

höva återkomma till riksdagen med ytterligare förslag som påverkar budgetåret 2007.

3.1 Vad utgiftsområdet omfattar

Utgiftsområdet omfattar ett politikområde, Rättsväsendet.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2005	Budget 2006 ¹	Prognos 2006	Förslag 2007	Beräknat 2008	Beräknat 2009
Politikområde Rättsväsendet	27 025	29 024	28 753	30 754	31 667	32 313
Totalt för utgiftsområde 4	27 025	29 024	28 753	30 754	31 667	32 313

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/06:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

Som framgår av tabell 3.1 omfattar politikområde Rättsväsendet 30,7 miljarder kronor. Cirka 17,5 miljarder kronor används för polisväsendet, 1,2 miljarder kronor för åklagarväsendet, 4,2 miljarder kronor för Sveriges Domstolar och 6,1 miljarder kronor för Kriminalvården. Den övriga verksamheten inom rättsväsendet är Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Gentekniknämnden, Brottsoffermyndigheten, ersättning för skador på grund av brott, kostnader för rättsliga biträden och kostnader för vissa skaderegleringar. Dessa verksamheter förbrukar sammantaget 1,7 miljarder kronor, varav huvudparten (cirka 1,2 miljarder kronor) avser utgifter på anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.* (se tabell 4.1).

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2007–2009. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006 ¹	29 023	29 023	29 023
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	240	696	1 299
Beslut	1 422	1 878	1 920
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volymer			
Överföring till/från andra utgiftsområden	44	45	46
Övrigt	25	25	25
Ny ramnivå	30 754	31 667	32 313

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

**Tabell 3.3 Ramnivå 2007 realekonomiskt fördelad
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet***Miljoner kronor*

	2007
Transfereringar ¹	1 552
Verksamhetsutgifter ²	29 140
Investeringar ³	61
Summa Ramnivå	30 754

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

4 Politikområde Rättsväsendet

4.1 Politikområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom politikområdet avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. I övrigt är rättsväsendets verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga olika typer av ärenden. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar framför allt till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, att förebygga brott, att utreda brott, att se till att den som begått brott lagförs, att verkställa påföljder och rättsliga anspråk och att ge stöd till dem som drabbats av brott. Det internationella samarbetet utgör en ökande andel av politikområdets verksamhet. Politikområdet innefattar myndigheter inom domstols-, polis- och åklagarväsendena samt Kriminalvården. Dessutom ingår Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Gentekniknämnden och Brottsoffermyndigheten. Inom politikområdet arbetar även myndigheter inom andra utgiftsområden, bl.a. Kustbevakningen.

Polisväsendet

Rikspolisstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för polisväsendet och har tillsyn över detta. Till Rikspolisstyrelsen hör Säkerhetspolisen, Rikskriminalpolisen och Polishögskolan. Styrelsen är chefsmyndighet för Statens kriminaltekniska laboratorium. Rikspolisstyrelsen ingår också i samverkansområdena Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen samt Skydd, undsättning och vård. Samverkansområdena redovisas under

utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

I varje län finns en polismyndighet som ansvarar för polisverksamheten där.

Åklagarväsendet

Åklagarmyndigheten är central förvaltningsmyndighet för åklagarväsendet och leds av riksåklagaren. Myndighetens centrala ledningsnivå består av riksåklagarens kansli och fyra utvecklingscentrum, lokaliserade till Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå. På lokal operativ nivå bedrivs verksamheten vid 41 åklagarkammare.

Även Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet inom åklagarväsendet. Ekobrottsmyndigheten ansvarar för ekobrottsbekämpningen i Stockholms län, Skåne län, Västra Götalands län, Hallands län, Blekinge län samt Gotlands län.

Sveriges Domstolar

Domstolsverket (DV) är central förvaltningsmyndighet för de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna samt Rättshjälpsmyndigheten.

Allmänna domstolar är tingsrätterna, hovrätterna och Högsta domstolen. Allmänna förvaltningsdomstolar är länsrätterna, kammarrätterna och Regeringsrätten.

Kriminalvården

Kriminalvården är förvaltningsmyndighet för all kriminalvårdsverksamhet. Myndigheten är indelad i sex geografiska regioner, ett huvudkontor, beläget i Norrköping, och en transporttjänst. Varje region leds av en regionchef och huvudkontoret leds av generaldirektören. På operativ nivå bedrivs verksamheten vid 57 anstalter, 30 häkten och 37 frivårdskontor.

Övriga myndigheter

Brottsförebyggande rådet (Brå) är ett expertorgan inom rättsväsendet och skall löpande bistå regeringen i kriminalpolitiska frågor. Rådets huvudsakliga uppgifter är utveckling, utvärdering, tillämpad forskning och information inom det kriminalpolitiska området.

Rättsmedicinalverket (RMV) är central förvaltningsmyndighet för rättspsykiatrisk, rättsmedicinsk, rättskemisk och rättsgenetisk verksamhet.

Gentekniknämnden skall bl.a. följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet, bevaka de etiska frågorna samt bedriva rådgivande och upplysande verksamhet inom genteknikområdet.

Brottsoffermyndighetens (BrOM) huvudsakliga uppgift är att främja brottsoffers rättigheter, behov och intressen. Myndigheten prövar ärenden om rätten till brottsskadeersättning. Vid Brottsoffermyndigheten finns även ett råd som prövar ansökningar om bidrag från Brottsofferfonden.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

	Utfall 2005	Budget 2006 ¹	Prognos 2006	Förslag 2007	Beräknat 2008	Beräknat 2009
4:1 Polisorganisationen	14 629,1	15 657,4	15 574,2	16 728,6	17 494,6	17 790,5
4:2 Säkerhetspolisen	637,1	698,6	714,1	783,6	795,7	812,5
4:3 Åklagarmyndigheten	829,9	862,4	881,8	897,1	910,8	930,0
4:4 Ekobrottsmyndigheten	336,8	350,4	348,7	362,6	369,3	377,2
4:5 Sveriges Domstolar	3 856,4	3 916,2	3 891,6	4 205,2	4 237,7	4 326,6
4:6 Kriminalvården	5 217,9	5 730,0	5 525,0	6 088,5	6 176,9	6 387,4
4:7 Brottsförebyggande rådet	57,6	65,6	66,0	60,3	49,5	50,6
4:8 Rättsmedicinalverket	221,4	227,3	226,9	241,4	245,4	250,6
4:9 Gentekniknämnden	3,0	3,8	3,5	3,9	4,0	4,0
4:10 Brottsoffermyndigheten	25,9	27,4	27,7	29,7	30,2	30,8
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	74,4	83,5	80,5	89,5	89,5	89,5
4:12 Rättsliga biträden m.m.	1 094,3	1 359,2	1 370,0	1 225,7	1 225,7	1 225,7
4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	30,9	31,2	32,0	27,2	27,2	27,2
4:14 Avgifter till vissa internationella samman slutningar	3,8	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	6,5	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
Totalt för politikområde Rättsväsendet	27 025,0	29 023,9	28 752,8	30 753,9	31 667,0	32 313,4

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

Rättsväsendets ekonomiska läge förändrades under 2005 från att sammantaget ha ett kreditutnyttjande vid ingången av året till att ha ett anslagssparande vid utgången av året. En bidragande orsak till förändringen var de utgiftsbegränsningar som myndigheterna var ålagda under 2005, t.ex. tilldelades de allra flesta myndigheterna ingen anslagskredit. En del av rättsväsendets myndigheter tvingades därför att strama åt sin ekonomi under 2005 för att klara utgiftsbegränsningarna. År 2006 har myndigheterna tilldelats normala anslagskrediter. Enligt nuvarande prognoser kommer utfallet för rättsväsendet i år att i stort sett överensstämma med den utgiftsområdesram rättsväsendet har tilldelats för 2006.

Regeringen anser att fortsatta satsningar på rättsväsendet är nödvändiga för att kampen mot brottsligheten skall bli framgångsrik. I denna proposition tillförs rättsväsendet därför ytterligare medel utöver de tillskott som den tidigare regeringen aviserat. Hur tillskotten kommer myndigheterna till del framgår av tabell 4.2.

Tabell 4.2 Tillskott 2007-2009
Miljoner kronor

	2007	2008	2009
4:1 Polisorganisationen	875	1 370	1 370
4:2 Säkerhetspolisen	100	100	100
4:3 Åklagarmyndigheten	25	25	25
4:4 Ekobrottsmyndigheten	9	9	9
4:5 Sveriges Domstolar	125	125	125
4:6 Kriminalvården	370	370	370
4:8 Rättsmedicinalverket	12	12	12
4:10 Brottsoffermyndigheten	2	2	2
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	6	6	6
4:13 Kostnader för vissa skade- regleringar m.m.	6	6	6
Summa	1 530	2 025	2 025

Regeringen kommer under mandatperioden 2007–2010 att ställa högre krav på rättsväsendets myndigheter. Det handlar bl.a. om att öka den polisära närvaron, säkerställa en effektiv åklagarverksamhet, värna domstolarnas oberoende, höja kvalitén inom kriminalvården och stärka brottsofferperspektivet i hela rättskedjan. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen för att närmare redovisa hur detta skall åstadkommas och vilka ytterligare insatser som krävs

för att rättsväsendets myndigheter skall kunna svara upp mot de högre kraven. Rättsväsendets fortsatta effektivisering är en förutsättning för regeringens satsningar på området. Regeringen avser att noga följa vilket resultat resursförstärkningarna får och hur effektiviseringsarbetet bedrivs.

Utöver tillskotten till rättsväsendet föreslås i denna proposition omfördelning av medel inom utgiftsområdet respektive mellan utgiftsområde 4 och andra utgiftsområden. Omfördelningen redovisas under respektive anslagsavsnitt.

4.3 Mål för politikområdet

Målet för politikområde rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet.

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

Målen är beslutade av riksdagen (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:JuU1). I den mån regeringen bedömer att indelningen i politikområden eller mål för dessa bör ändras återkommer regeringen vid ett senare tillfälle.

4.4 Politikens inriktning

4.4.1 En politik för ett tryggare Sverige

Sverige skall vara ett tryggt land att leva i. Utvecklingen de senaste åren med en ökning av antalet våldsbrott, särskilt bland unga, bidrar till att människor känner sig allt mer otrygga i samhället. Brottsoffer får inte det skydd och det stöd som de behöver. Detta vill regeringen ändra på. Under den kommande mandatperioden kommer regeringen därför att vidta en rad offensiva åtgärder för att förebygga och bekämpa brottsligheten. Särskilt fokus kommer att riktas mot mäns våld mot kvinnor och mot ungdomsbrottsligheten. Regeringen kommer även att prioritera insatser för att utforma ett rättsväsende som är väl rustat för sina uppgifter. Ett väl fungerande rättsväsende är en självklar förutsättning för att kampen mot brottsligheten skall bli framgångsrik och människors känsla av trygghet skall kunna öka.

Krafttag mot brottsligheten

Brottsligheten orsakar stora skador. Enskilda människors frid, frihet och hälsa kränks och leder till otrygghet för alla. Dessutom medför brottsligheten påtagliga ekonomiska följder för den som drabbas och för samhället i stort. Med narkotikan följer omfattande och svårbemästrad kriminalitet. Många personer drabbas i sin vardag av fordonsrelaterade brott, inbrott, klotter och annan skadegörelse, s.k. mängdbrottslighet. Mängdbrottsligheten kan för en del vara inkörsporten till grövre brottslighet. Ekonomisk brottslighet drabbar näringsidkare och skadar förtroendefulla relationer inom näringslivet och hämmar innovationsviljan, entreprenörskap och över huvud taget en fungerande marknad.

Brottsbekämpningen måste ta sin utgångspunkt i den kunskap som finns om vad som orsakar brottslighet. Denna kunskap krävs för att kraftsamla på områden där effekterna är störst. Segregation, arbetslöshet och utanförskap bidrar till att vissa barn och ungdomar utsätts för större risker än andra att dras in i gängkriminalitet där skadegörelser och rån förekommer. Vid andra typer av brottslighet, t.ex. miljöbrott, ekonomisk brottslighet och grov organiserad kriminalitet kan vinstsyftet vara en avgörande faktor. Ökningen av alkoholkonsumtionen under senare år bidrar till fler och grövre våldsbrott, såväl i nöjeslivet som i hemmiljön.

För att nå bästa resultat i kampen mot brottsligheten krävs kraftfulla insatser inom följande områden.

Tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottsligheten

En trygg uppväxt är den mest effektiva brottsförebyggande insatsen. Föräldrar har ett huvudansvar för att förmedla normer och värderingar till sina barn och ungdomar. Skyldigheten för föräldrar och andra vårdnadshavare att medverka under rättsprocessen måste öka.

Även skolan har en viktig roll att ge barn och ungdomar goda värdegrunder men kan självfallet aldrig överta föräldrarnas ansvar för detta. Ett bra samarbete mellan skola och polis förebygger brott.

Genom tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottsligheten motverkas allvarlig brottslighet i framtiden. Påföljderna för unga lagöverträdare skall vara rättssäkra, tydliga och inriktade på att stoppa fortsatt brottslighet. Möjlighet att ingripa tidigt mot drogmissbruk bland ungdomar

mar under femton år kan förhindra att unga utvecklar ett kriminellt beteende.

Det brottsförebyggande arbetet prioriteras

Det ställs höga krav på polisens förmåga att förebygga brott. Ett effektivt brottsförebyggande arbete kräver en synlig och närvarande polis. En stor del av alla brott begås av en mindre grupp återfallsbrottslingar. Rekryteringen till denna grupp måste minska. Det kräver tidiga insatser för unga som nyligen börjat begå brott, men också kraftfulla åtgärder för dem som redan utvecklat en kriminell livsstil. Sådana insatser måste ofta kombineras med åtgärder mot missbruk av alkohol och narkotika. De som återkommande begår brott är ofta föremål för ingripande åtgärder från rättsväsendets sida under långa tider. Det skapar förutsättningar för ett effektivt påverkansarbete anpassat till varje individs behov. Det ställer samtidigt stora krav på samverkan mellan kriminalvården, socialtjänsten, psykiatrien och andra huvudmän som har ansvar för den dömdes återanpassning till ett liv utan kriminalitet.

Brottsoffrens rättigheter skall stärkas

Brottsoffer skall bemötas med medkännande och professionalism. Alla myndigheter inom rättsväsendet måste ha ett tydligt brottsofferperspektiv.

Alla former av våld i nära relationer skall bekämpas. Detta gäller såväl mäns våld mot kvinnor som det våld som förekommer i samkönade relationer.

Skyddet och stödet för kvinnor och barn som utsätts för mäns våld skall stärkas. Denna brottslighet sker i stor utsträckning i hemmet och är därmed svår att upptäcka. Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor måste ges hög prioritet. För att detta arbete skall bli framgångsrikt krävs att det finns väl utvecklade metoder och verktyg som är anpassade för denna brottslighet. Också här är det viktigt med myndighetssamverkan för att utveckla effektiva stödformer för dem som drabbas av brott från närstående.

Unga brottsoffer behöver kvalificerat stöd för att kunna bearbeta reaktionerna efter brott. För unga personer som drabbas av brott kan medling vara särskilt effektivt. Unga brottsoffer skall få hjälp till stöd och upprättelse.

Påföljdssystemet skall vidareutvecklas

Påföljderna måste vara proportionerliga, trovärdiga och förutsebara. Utgångspunkten bör vara att samhället ser allvarligt på brott; i synnerhet grova våldsbrott. Regeringen kommer därför att inleda ett reformarbete av påföljdssystemet. För närvarande pågår det en kartläggning av domstolarnas straffmätning och påföljdsval vid våldsbrottslighet. Resultatet från detta arbete kommer att utgöra ett viktigt underlag för regeringens fortsatta överväganden i dessa frågor. Det finns även anledning att fortsätta arbetet med förbättringar av påföljdssystemet för unga lagöverträdare.

Kraftsamling mot allvarlig och organiserad brottslighet samt terrorism

Grov organiserad brottslighet utgör ett allvarligt hot mot samhället som måste tas på allvar. Det har blivit allt vanligare att kriminella grupperingar sätter i system att, som en del i sin verksamhet, hota och trakassera vittnen, journalister eller personal inom rättsväsendet. Därigenom utmanar de också själva grunderna för vår rättsstat och demokrati vilket aldrig kan tolereras. Ofta tillhör dessa brottslingar mer eller mindre slutna kriminella miljöer. För att bekämpa dem krävs gemensamma och målmedvetna mobiliseringar över myndighetsgränser. Polis och åklagare måste ges möjlighet att vända denna utveckling.

Inte sällan har brottssyndikaten starka internationella förgreningar. Professionella kriminella arbetar alltmer över nationsgränser och är aktiva inom flera brottsområden samtidigt, t.ex. narkotikabrottslighet och människohandel. All erfarenhet inom brottsbekämpningen visar att ett väl utvecklat internationellt samarbete är en nödvändighet för att effektivt kunna möta denna utveckling. Det är även viktigt att skapa hållbara strukturer för det internationella samarbete som syftar till att förebygga och bekämpa brott.

Utvecklingen i världen gör att stor kraft måste ägnas åt att, med bibehållen respekt för mänskliga rättigheter och frågor om personlig integritet, undanröja risker för terrorhandlingar och andra brott mot rikets säkerhet. Att sådan brottslighet ofta bedrivs av löst sammansatta terroristnätverk med omfattande internationella förgreningar medför att bekämpningen kräver ett mycket långtgående samarbete med myndigheter i andra länder.

Också denna form av brottslighet måste bekämpas med stor kraft och beslutsamhet av rättsväsendet. Våra rättsvärdande myndigheter måste ges effektiva verktyg och arbetsmetoder för att med uthållighet kunna förebygga och bekämpa den grova organiserade brottsligheten och terrorismen.

4.4.2 Ett modernare rättsväsende

Rättsväsendet är av grundläggande betydelse för det demokratiska samhället. Ett väl fungerande rättsväsende måste utvecklas i samma takt som samhället i övrigt. Regeringen kommer att aktivt arbeta för att rättsväsendet skall utvecklas så att det är väl rustat och kan utföra de uppgifter som krävs i ett rättssamhälle. Detta arbete kommer att ske utifrån följande grundläggande principer.

Individen i fokus

Rättsväsendets verksamheter skall utgå från enskilda människors behov. Personer som kommer i kontakt med rättsväsendets myndigheter skall bemötas med respekt och professionalism. Det ställer höga krav på säkerhet, kompetens, snabb och effektiv handläggning med god kvalitet liksom på myndigheternas tillgänglighet och servicenivå. Målsäganden och vittnen skall få relevant information avseende rättsväsendets handläggning av deras ärende. De skall även få vägledning om var de kan få hjälp med att bearbeta konsekvenserna av den händelse som de varit utsatta för.

Rättssäkerhet och rättstrygghet

Rättsväsendet har ett särskilt ansvar för den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Rättssäkerhet innebär att den enskilda människan kan lita på lagarna, myndigheterna och domstolarna. Lagarna skall vara moderna och ändamålsenliga. De skall värna om demokratin och garantera grundläggande fri- och rättigheter. De skall vara lätta att förstå och svåra att kringgå eller missbruka och de skall stå sig under lång tid. I ett rättssäkert samhälle är rättskipningen förutsebar, proportionerlig och likformig. Samma krav gäller för myndigheternas beslut och deras övriga verksamhet. Det är viktigt att människor känner förtroende för rättsväsendet. Med rättstrygghet avses att den enskilda människan skall vara skyddad mot brottsliga angrepp på sitt liv, hälsa, integritet och egendom. Rättstryggheten kräver en effektiv verksamhet för att förebygga och be-

kämpa brottslighet men även för att stödja den som utsatts för brott. Den förutsätter också en rättssäker straffrättskipning och en lättillgänglig ordning för att lösa tvister, såväl mellan enskilda som mellan enskilda och det allmänna.

Myndigheterna inom rättsväsendet har långtgående befogenheter att fatta beslut och vidta åtgärder som griper in i enskilda personers liv. Därför är det nödvändigt att beslut och åtgärder är korrekta och genomförs så att de mänskliga rättigheterna respekteras. Kraven på rättsäkerhet innebär att rättskipning och myndighetsutövning skall kännetecknas av förutsebarhet, proportionalitet och likabehandling. Myndigheternas åtgärder skall vara konsekventa och samtidigt skall hänsyn tas till de personer som berörs. Dessa befogenheter ställer även höga krav på personalens förhållningssätt som skall avspegla de värdegrunder som lagstiftningen bygger på.

Effektivitet i rättskedjan

Myndigheternas verksamheter inom rättsväsendet bildar en kedja där rättsprocessen länkar samman verksamheterna. Rättsväsendets verksamheter måste ständigt bedömas, utvärderas och utvecklas med sikte på ett effektivt resursutnyttjande. En kontinuerlig verksamhetsutveckling skall vara en integrerad del av all verksamhet inom rättsväsendet. Dessutom måste effektivitet och ett strategiskt resursutnyttjande tillmätas stor betydelse när olika handlingsalternativ övervägs i den löpande verksamheten.

Ett tydligare ansvar för hela rättskedjan

Rättsväsendets myndigheter är inbördes beroende av varandra. Rättskedjans totala effektivitet förutsätter att var och en av myndigheterna tar ansvar för sin roll i rättsprocessen och på olika sätt underlättar övriga myndigheters insatser. Myndigheterna inom rättsväsendet måste ha kunskap om hur vidtagna satsningar inom ett verksamhetsområde påverkar andra områden inom och utanför rättsväsendet, t.ex. vad en ökad satsning inom polisen får för konsekvenser för åklagare, domstolar, den forensiska verksamheten och kriminalvård.

Samarbete med andra delar av samhället

Rättsväsendet kan inte ses isolerat utan är en del av samhället. För att de åtgärder som vidtas inom rättsväsendet skall vara verkningsfulla krävs ett omfattande samarbete med aktörer som finns utanför rättsväsendet. Det är naturligt och nödvändigt att rättsväsendets myndigheter beaktar

och samarbetar med aktörer som finns utanför rättsväsendet men som på olika sätt påverkar situationen inom rättsväsendet, t.ex. kommuner, landsting och andra som bedriver verksamheter parallellt med rättsprocessen.

Vidtagna insatser måste få avsedd effekt

De verksamheter som rättsväsendet bedriver måste bygga på väl underbyggd kunskap. En grundläggande källa till sådan kunskap är det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivs vid universitet och högskolor och inom ramen för olika myndigheters verksamheter. Brottsförebyggande rådets roll som expertorgan inom rättsväsendet och Brottsoffermyndighetens uppgift att vara ett kunskapscenter för brottsofferfrågor medför att dessa myndigheter har en särställning i detta avseende. Regeringen kommer att ta ökade initiativ till utvärderingar av reformer och till särskilda forsknings- och utvecklingsinsatser av olika slag inom och i anslutning till rättsväsendets verksamheter. Dessutom måste kunskap från andra länder tillvaratas och omsättas i praktisk verksamhet. Myndigheterna inom rättsväsendet ansvarar för att den egna verksamheten bygger på bästa möjliga kunskap och för att den dokumenteras och bedöms utifrån hur väl den fungerar.

Attraktiva arbetsplatser

Rättsväsendets myndigheter skall vara attraktiva arbetsplatser. Kompetent och motiverad personal är rättsväsendets viktigaste resurs. Rättsväsendet måste ha förmåga att rekrytera och behålla skickliga medarbetare och kontinuerligt utveckla deras kompetens och motivation. Det ställer höga krav på möjligheter till fortbildning och attraktiva karriärvägar samt på ett ledarskap som kontinuerligt verkar för personalens utveckling.

Ett gott hälsoläge och låga sjuktal är förutsättningar för att kunna bedriva verksamheterna på ett bra och effektivt sätt. Därför måste myndigheterna säkerställa en god arbetsmiljö, skydd mot hot och våld samt goda möjligheter att kombinera arbete, familj och fritid.

Jämställdhet

All verksamhet inom rättsväsendet måste genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Kvinnor och män skall ha samma möjligheter till rättstrygghet och rättssäkerhet vilket kräver insikt i och kunskap om de strukturer och normer som fortfarande särskiljer kvinnors och mäns

levnadsvillkor. Jämställdhet skall beaktas då verksamheter förändras och även vara en självständig drivkraft till utveckling.

Myndigheterna har ett långtgående ansvar för att se till att jämställdheten mellan kvinnor och män ökar. Det skall råda jämställdhet på arbetsplatserna i rättsväsendet. Myndigheterna skall verka för en jämnare könsfördelning såväl vid nyrekrytering som vid rekrytering till olika nivåer inom myndigheterna.

Lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk och religiös bakgrund

I det svenska samhället finns människor med olika erfarenhet och bakgrund. För att klara sina uppgifter måste myndigheterna inom rättsväsendet ha goda kunskaper om vilka krav det ställer på respektive verksamhet. All diskriminering skall bekämpas, såväl på den egna arbetsplatsen som i mötet med människor som av olika anledningar kommer i kontakt med myndigheten. En viktig del av arbetet är också att verka för en ökad etnisk och kulturell mångfald bland personalen. Mångfalden i samhället måste beaktas både i det dagliga arbetet och då verksamheter förändras.

Utredningsväsendet

Regeringen kommer att se över de utredningar som pågår i syfte att anpassa dessa till den politik som skall bedrivas under mandatperioden.

4.4.3 Verksamhetsområde 1 Brottsförebyggande arbete

Mål för verksamhetsområdet

Det bästa sättet att öka tryggheten för medborgarna är att förhindra att brott begås. Målet för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete för 2007 är att antalet brott skall minska och att antalet brottsoffer därmed skall bli färre. Detta skall synas genom att antalet anmälda brott skall minska. Hela samhället har mycket att vinna på minskad brottslighet och ökad trygghet. Samhällets brottsförebyggande arbete är viktigt för att minska såväl antalet brottsoffer som antalet gärningsmän.

Av rättsväsendets myndigheter verkar i huvudsak polisorganisationen, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten samt Brottsförebyggande rådet inom verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete. Även Kriminalvårdens åter-

fallsförebyggande arbete har betydelse när det gäller att förebygga brott.

Att arbeta brottsförebyggande är särskilt viktigt när det gäller unga människor. Åtgärder för att förhindra att unga fastnar i kriminalitet måste vara tydliga och vidtas på ett tidigt stadium. Föräldrar har huvudansvaret för att barn och ungdomar inte begår brott, men det går inte att bortse från rättsväsendets normativa verkan.

Ett framgångsrikt arbete för att minska brottsligheten och öka tryggheten kräver ett brett engagemang från statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, föreningsliv och andra ideella organisationer och även enskilda medborgare. Arbetet för att minska brottsligheten skall vara en integrerad del av övriga politikområden. Det krävs samverkan och närvaro på alla nivåer. Arbetet skall bygga på kunskap och ha ett långsiktigt perspektiv.

En integrerad del av övriga politikområden

Brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem och det är många faktorer som påverkar den. Därför måste insatserna mot brottsligheten innefatta åtgärder inom många politikområden. Detta är särskilt viktigt på det brottsförebyggande området. För att minska brottsligheten och öka tryggheten krävs t.ex. samlade insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst, kontroll av penningflöden samt insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikens område.

Föräldrar har huvudansvaret för att barn och ungdomar inte begår brott. Men det är även viktigt med stöd till föräldrarna genom tidiga insatser från exempelvis mödra- och barnavårdscentraler och skolhälsovård. En väl fungerande barn- och ungdomspsykiatri måste finnas till hands för ungdomar som har behov av sådant stöd. För ett lyckat förebyggande av ungdomsbrottslighet krävs vidare förbättrade möjligheter till samverkan mellan polis, skola och socialtjänst.

Att bryta utanförskapet i socialt utsatta områden är en central del i det brottsförebyggande arbetet. Genom att utforma boende- och närmiljö på ett genomtänkt sätt kan man påverka brottsligheten och därmed tryggheten. Detta arbete är särskilt betydelsefullt för att öka tryggheten för kvinnor. Med sin särskilda kompetens inom det brottsförebyggande området har polisen en viktig roll att fylla i detta avseende. Mot

denna bakgrund anser regeringen att det är angeläget att samverkan sker med polisen i samband med den fysiska planeringen av bostads- och närmiljön i lokalsamhället.

Det är också viktigt att genom konsekvensanalyser se över åtgärder som vidtas inom alla politikområden så att inte nya tillfällen till brott skapas.

Samverkan och närvaro på alla nivåer

Det lokala brottsförebyggande arbetet

Ett av de viktigaste och effektivaste sätten att bedriva brottsförebyggande arbete är på lokal nivå av dem som bäst känner till problemen och därmed har goda förutsättningar att hitta lösningar. Det brottsförebyggande arbetet måste anpassas efter förutsättningarna i lokalsamhället. Idag finns det närmare 300 lokala brottsförebyggande råd i Sveriges kommuner och stadsdelar. Olika aktörer som polis, skola, socialtjänst och näringsliv samarbetar för att förebygga brott och öka tryggheten.

Regeringen anser det angeläget att förstärka och effektivisera det lokala brottsförebyggande arbetet. Sedan flera år fördelar Brottsförebyggande rådet de av riksdagen särskilt anvisade medlen för detta ändamål. Brottsförebyggande rådet har fått en nyckelroll när det gäller att stödja de lokala brottsförebyggande råden och deras verksamhet. En stor utmaning ligger i att integrera förebyggandet av återfall i det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta bör ske genom att samarbete etableras eller fördjupas mellan råden och kriminalvården. Vidare finns det anledning att i ökad utsträckning uppmärksamma brottsofferperspektivet i det brottsförebyggande arbetet, eftersom forskning visar att brottsoffer löper en förhöjd risk att drabbas av liknande brott igen.

Det är viktigt att de lokala brottsförebyggande råden kan få stöd och hjälp med kunskaps- och metodutveckling i sitt arbete. Det finns även ett behov av en utvecklad grad av samverkan i det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta gäller inte bara samverkan mellan polis, skola och socialtjänst, utan även samverkan mellan den lokala polisledningen, kommunen, fritidsverksamheter, företagare och andra viktiga lokala aktörer.

Den lokala polisverksamheten

En synlig och närvarande polis i hela landet är viktig för människors känsla av trygghet. Polisen måste finnas tillgänglig över hela landet, inte bara för att ingripa mot brott utan även för att förebygga brott. Polisbrist, långa avstånd och begränsad bemanning under kvällar och helger sätter tryggheten på undantag på många håll i vårt land. Det behövs därför fler poliser på gator och torg. Till en början kommer regeringens satsningar på polisen fokuseras på de mest brottsutsatta områdena, som finns både i storstäderna och i glesbygden.

Polisen är en nyckelaktör i det brottsförebyggande arbetet genom sin specialkompetens i fråga om brottsförebyggande och praktiska brottsförebyggande åtgärder. Enskilda polisens initiativ att bedriva brottsförebyggande arbete bör uppmuntras. Polisens brottsförebyggande arbete skall bedrivas planlagt och underrättelsestyrt. Dokumentation och utvärdering av vidtagna brottsförebyggande åtgärder är i detta sammanhang viktiga framgångsfaktorer. Under 2006 och 2007 kommer Rikspolisstyrelsen i samverkan med polismyndigheterna att utarbeta en nationell brottsförebyggande strategi. Regeringen välkomnar detta initiativ. För att nå goda resultat inom det brottsförebyggande arbetet krävs att enhetliga riktlinjer och arbetsmetoder tas fram och införs i alla polismyndigheter.

Förutom polisiär närvaro måste återkopplingen till medborgarna bli bättre. Den lokala polischefen bör därför regelbundet diskutera problem, resultat och åtgärder med berörda kommunledningar i syfte att effektivisera arbetet.

Närpolisreformen har inte förverkligats på det sätt som avsågs när den påbörjades i mitten av 1990-talet. Tanken med närpolisen var att den skulle vara lokalt förankrad och tillsammans med bl.a. invånare, företagare, skolor och föreningar arbeta förebyggande och skapa trygghet i människors närmiljö. Regeringens mål om 20 000 poliser år 2010 bör leda till en lokalt förankrad polis i hela landet.

Polisens samverkan med andra aktörer bör förbättras. Ett bra samarbete mellan skola och polis förebygger brott. Alla skolor skall därför ha en kontaktperson hos polisen.

Kunskapsbaserat arbete

Brottsligheten förändras i takt med samhällets utveckling. Kunskapen om brottsligheten och

om vilka brottsförebyggande åtgärder som fungerar behöver därför ständigt förnyas. Det krävs kunskap om brottsligheten och dess orsaker och det behövs kunskap om hur brott kan förebyggas både på lång och kort sikt. Därför är det viktigt med regelbunden uppföljning och utvärdering av de insatser och åtgärder som har vidtagits.

Brottsförebyggande rådets arbete skall ytterligare fokuseras på att ta fram kunskap om framgångsrik brottsbekämpning. Myndigheten initierar och bedriver forskning och utveckling på området. Brottsförebyggande rådet ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och för statistikföringen avseende hatbrott. Brottsförebyggande rådet skall vara en myndighet vars arbete i högre grad än tidigare skall kunna utgöra ett kunskaps- och metodstöd i andra myndigheters verksamhet. Det skall finnas utrymme för en hög grad av samverkan mellan Brottsförebyggande rådet och andra myndigheter i och utanför rättsväsendet.

Kriminalunderrättelsetjänsten har en betydelsefull funktion att fylla för att stödja polisens dagliga operativa verksamhet. Kompetensen att samla in, strukturera, analysera och åskådliggöra ett stort material är användbar i omfattande brottsutredningar samt inför och vid större händelser som kräver polisiära insatser. Informationen som finns hos kriminalunderrättelsetjänsten skall tas tillvara tidigt som en del i planeringen av både planlagda brottsförebyggande insatser och insatser som bedrivs i såväl projektform som löpande linjeaktiviteter. En central del av kriminalunderrättelsetjänstens uppgift är därför att bereda och tillhandahålla underlag för strategiska och operativa beslut avseende prioritering och genomförande av sådana insatser. Motsvarande behov finns naturligtvis såväl i ett nationellt som ett internationellt perspektiv.

Myndighetsamverkan mot terrorism

Säkerhetspolisen har huvudansvaret för att förebygga och utreda brottslighet med kopplingar till terrorism. Av detta följer ett ansvar för Säkerhetspolisen att skapa förutsättningar för en bred samverkan med andra myndigheter som har uppgifter på detta område. Regeringen anser att det är av stor vikt att denna samverkan utvecklas i syfte att stärka Sveriges samlade förmåga att bekämpa terrorism.

4.4.4 Verksamhetsområde 2 Utredning och lagföring

Mål för verksamhetsområdet

Brott skall klaras upp. Målet för verksamhetsområdet Utredning och lagföring 2007 är att brottsuppklaringen skall öka och att verksamheten skall bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet.

Polisen inklusive Säkerhetspolisen ansvarar tillsammans med åklagarväsendet för merparten av verksamheten inom verksamhetsområdet. Andra aktörer är Rättsmedicinalverket, Kriminalvården, Tullverket, Kustbevakningen samt Skatteverket.

Brottsutredningsverksamheten skall förbättras

Modern brottsbekämpning

Antalet anmälda brott per år har under lång tid legat kring en relativt konstant nivå på cirka 1,2 miljoner. Brottsutvecklingen uppvisar ett minskande antal anmälda stöldbrott och ett ökande antal anmälda våldsbrott. Detta bidrar till bilden av ett allt rårare samhälle. Särskilt oroväckande är den fortsatta ökningen av fall då någon misshandlas av en okänd person på allmän plats samt antalet anmälda fall av våld mot kvinnor. Det ökande antalet anmälda våldtäkter måste uppmärksammas särskilt i detta sammanhang (se vidare avsnitt 4.4.1).

De brottsbekämpande myndigheterna skall också bekämpa mycket allvarliga brott och ofta organiserad brottslighet med internationella kopplingar. Det kan gälla grova narkotikabrott, människohandel (trafficking) eller terrorism. Det är inte ovanligt att den organiserade brottsligheten även innefattar systemhotande brottslighet som främst tar sig uttryck genom allvarliga hot mot befattningshavare inom rättssystemet, mot politiker och mot personer verksamma inom massmedierna. Den organiserade och grova brottsligheten är ett allvarligt hot mot vårt öppna samhälle och mot enskilda och kan även innebära ett hot mot de ekonomiska systemen. Utredningar som avser denna allvarliga brottslighet måste kunna ske på ett så rättssäkert, effektivt, kraftfullt och uthålligt sätt som möjligt.

De brottsbekämpande myndigheternas arbete med att effektivisera sin brottsutredande verk-

samhet med bibehållande av höga rättssäkerhets- och kvalitetsmål måste därför fortsätta med ännu större kraft. Kampen mot mängdbrottsligheten såsom stölder och inbrott skall prioriteras och få ökade resurser för att långsiktigt motverka grövre kriminalitet. Det är också angeläget att myndigheterna ytterligare fördjupar sitt samarbete och bättre samordnar sina insatser. En sådan utveckling är av stor vikt för att de samlade resurserna skall kunna användas på ett så effektivt sätt som möjligt.

Lagstiftningen moderniseras

En viktig förutsättning för att resursökningar och utvecklingsarbete skall leda till en effektivare och mer rättssäker verksamhet är att den lagstiftning som rör myndigheternas arbetsmetoder och användning av tvångsmedel anpassas och moderniseras. Det arbetet ställer höga krav på att det sker en noggrann avvägning mellan intresset av en effektiv brottsbekämpning och enskildas integritetsintressen i olika avseenden. Regeringen avser att fortlöpande se över och anpassa olika delar av lagstiftningen. Det är ett nödvändigt och angeläget arbete som kommer att drivas med kraft.

En förutsättning för att poliser och åklagare på ett effektivt sätt skall kunna möta det växande hotet från terrorism och grov organiserad brottslighet är ett aktivt deltagande i det internationella brottsbekämpande arbetet. Det är angeläget att poliser och åklagare kan använda effektiva och rättssäkra tvångsmedel och IT-relaterade systemstöd som är jämförbara med andra länders och som förutsätts i det internationella samarbetet. Riksdagen har under 2006 beslutat om ny lagstiftning om kvalificerade skyddsidentiteter för vissa tjänstemän inom polisen som deltar i verksamhet som avser allvarlig brottslighet.

Regeringen avser att återkomma till frågan om vilka överväganden som kan behöva göras i anledning av propositionerna om hemlig rumsavlyssning (buggning) och om brottspreventiv användning av hemliga tvångsmedel.

Regeringen kommer vidare att säkerställa att polis och åklagare får god möjlighet att ta del av elektronisk kommunikation i samband med brottsutredningar. Inom ramen för det arbetet kommer enskildas intresse av rättssäkerhet och personlig integritet samt effekter på marknaden för elektronisk kommunikation och andra intressen att beaktas.

En särskild utredare (dir. 2006:49) kommer att lämna förslag till hur Europaparlamentens och rådets direktiv 2006/24/EG om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG skall genomföras i svensk rätt. Uppdraget skall redovisas senast den 1 april 2007.

Som en ytterligare åtgärd avser regeringen förtydliga och författningsreglera polisens och åklagarnas möjlighet att använda sig av bevisprovokation.

Det är angeläget att reglerna om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna såväl nationellt som internationellt fungerar väl. De ändringar som kan behövas för att effektivisera brottsbekämpningen bör genomföras snarast. Personuppgiftsbehandling i samband med polisiär underrättelseverksamhet samt användningen av digital bildteknik omfattas av detta. Regeringen har för avsikt att överlämna en lagrådsremiss med förslag till en ny polisdatatalag under våren 2007.

Riksdagen godkände den 27 oktober 2004 ett inom EU upprättat utkast till rambeslut om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott (förverkanderambeslutet). De flesta av de lagändringar som krävs för att genomföra rambeslutet trädde i kraft den 1 juli 2005. I Justitiedepartementet pågår ett arbete med förslag till lagstiftning som reglerar den fråga som återstår, nämligen att skapa regler om förverkande av egendom som inte kan hänföras till ett visst konkret brott, s.k. utvidgat förverkande. Regeringen avser återkomma med ett lagförslag.

För att samhället skall kunna reagera snabbare på ungdomars brottslighet måste tiden mellan brott, åtal, dom och verkställighet av påföljd vara så kort som möjligt. Regeringen kommer därför att arbeta för att reglerna om skyndsamhetskravet för handläggning av mål där unga är gärningsmän utvidgas. Målsättningen är att skyndsamhetskravet också skall omfatta mål där brottsoffret är under 18 år. Som en huvudregel bör också gälla att alla brott utreds oavsett gärningsmannens ålder. Regeringen kommer därför att arbeta för att detta tydliggörs i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Drogtester på unga under 15 år bör kunna tillåtas vid misstanke om missbruk.

Rollfördelningen mellan polis och åklagare

Det är viktigt att polisens och åklagarnas roller och funktioner i brottsutredningsverksamheten vidareutvecklas. För att skapa bättre förutsättningar för åklagarna att vara framträdande och aktiva som förundersökningsledare i kvalificerade brottsutredningar är det angeläget att polisen betydligt oftare än i dag är förundersökningsledare i ärenden som gäller brott av mindre allvarligt slag.

En sådan vidareutveckling leder till en högre kvalitet i den brottsutredande verksamheten och till att de gemensamma resurserna kan användas effektivare. Det är därför angeläget att myndigheterna fortsätter att gemensamt arbeta för att utveckla brottsutredningsverksamheten.

Kompetensutveckling och specialisering

Dagens brottslighet ställer höga krav på polisens kompetens. Polisen är det demokratiska samhällets verktyg för att upprätthålla lag, ordning, trygghet och säkerhet. I detta syfte har polisen bl.a. givits rätt att vid behov tillgripa våld. Det är därför av största vikt att polisen har gedigna kunskaper och god träning för att kunna fatta riktiga beslut i svåra situationer. Den grundläggande polisutbildningen skall inriktas på den verklighet som polisaspiranterna kommer att möta. Den skall ha en klar yrkesförankring där praktik skall vara en integrerad del. Det bör övervägas om den grundläggande utbildningen kan kortas och kompletteras med obligatorisk vidareutbildning. Utbildningens utgångspunkt skall vara individens berättigade krav på ett effektivt och funktionellt polisväsende. Polisutbildningen behöver därför ses över i sin helhet från antagningsprocess till vidareutbildning. En särskild utredare (dir. 2006:10) skall senast den 31 januari lämna förslag till förändringar av polisutbildningen. Regeringen överväger att utfärda tilläggsdirektiv till utredningen.

Åklagarväsendet har under flera år satsat på specialisering av åklagare för en effektivare bekämpning av flera brottstyper. Inom åklagarväsendet handläggs ärenden avseende ett flertal brottstyper av specialiståklagare eller åklagare med särskilda kunskaper och erfarenheter för uppgiften. Det gäller bl.a. familjevåld, ekonomisk brottslighet, miljöbrott, hatbrott och grov gränsöverskridande brottslighet. Erfarenheterna visar att denna utveckling lett till en högre kvalitet i brottsutredningsverksamheten.

Den forensiska verksamheten

Utvecklingen inom det forensiska området förbättrar kontinuerligt förutsättningarna för det brottsutredande arbetet.

En väl utvecklad samverkan mellan myndigheterna är viktig för att verksamheterna skall kunna bedrivas så kostnadseffektivt som möjligt. Statens kriminaltekniska laboratorium och Rättsmedicinalverket bedriver sedan några år ett arbete för att åstadkomma en lämplig och ändamålsenlig samverkan i sina verksamheter. Därutöver har det genomförts en utredning (dir. 2005:104) med uppdrag att ingående kartlägga och beskriva de verksamheter som idag bedrivs inom Rättsmedicinalverket och Statens kriminaltekniska laboratorium. Utifrån denna beskrivning skulle utredaren överväga för- och nackdelar med att lägga samman verksamheterna i en myndighet. Utredningen har i juni 2006 presenterat delbetänkandet *Forensiska institutet – Ny myndighet för kriminalteknik, rättsmedicin och rättspsykiatri* (SOU 2006:63). Som framgår av namnet på delbetänkandet föreslår utredaren att Rättsmedicinalverket och Statens kriminaltekniska laboratorium slås samman till en myndighet. Betänkandet bereds i Justitiedepartementet. Enligt direktiven återstår det för utredaren att göra en översyn av den rättsmedicinska verksamheten och bl.a. överväga och presentera förslag till hur tillsynen över den rättsmedicinska verksamheten bör utformas. Utredningen skall lämna sitt slutbetänkande senast den 30 november 2006.

Av regleringsbrevet för budgetåret 2006 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen framgår att Rikspolisstyrelsen senast den 30 april 2006 skulle redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att den utveckling som sker inom det kriminaltekniska området tas tillvara både inom det brottsförebyggande och inom det brottsutredande arbetet. Av redovisningen framgår att ett ambitiöst arbete pågår inom området som omfattar utbildningsåtgärder för olika personalkategorier, spår-säkring på brottsplatser, undersökning och analys av tillvaratagna spår, etablering av ett IT-forensiskt råd och utveckling av en metod för forensisk kriminalunderrättelseverksamhet. En viktig åtgärd är också framtagande av en för polisen nationell kriminalteknisk strategi.

Regeringen kommer att noggrant följa den vidare utvecklingen på området.

Den gränsöverskridande verksamheten

Bekämpningen av den grova och gränsöverskridande brottsligheten har blivit en allt viktigare uppgift för rättsväsendets myndigheter. Förändringar i omvärlden i kombination med den organiserade brottslighetens utveckling till en mer entreprenörsliknande verksamhet ställer ökade krav på de brottsbekämpande myndigheternas arbetsmetoder och förmåga till internationellt samarbete. Narkotikabrottslighet, människohandel, terrorism, penningtvätt eller kombinationer av dessa (s.k. multikriminalitet) är exempel på brottslighet där en utveckling mot ökande gränsöverskridande aktiviteter blir alltmer tydlig. Det är enligt regeringens mening därför av grundläggande betydelse att kunskap om de internationella rättsinstrumenten och de närmare förutsättningarna för internationellt samarbete kommer alla som arbetar med brottsbekämpning – såväl på central som på lokal nivå – till del.

Exempel på beslutade samverkansformer för brottsbekämpande ändamål inom EU är Euro-pol, Eurojust, Schengen samt det Europeiska rättsliga nätverket. Samarbete sker också genom Interpol. Därtill kommer det gränsöverskridande regionala samarbetet bl.a. inom ramen för Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöområdet och dess operativa kommitté samt med de övriga nordiska länderna. Samarbete förekommer också i form av direktkontakter mellan svenska och utländska brottsbekämpande myndigheter.

Polisen har en viktig uppgift i att aktivt bidra till en fortsatt utveckling av det internationella brottsbekämpande samarbetet, inte minst i Sveriges närområde. Regeringen eftersträvar att skapa goda förutsättningar för detta. Informationsutbyte direkt mellan polismyndigheter i olika länder intar en central plats för ett effektivare internationellt samarbete. Samarbetsfrågor kring terrorism och det utökade gränskontroll-samarbetet inom EU är två andra områden som fordrar en aktiv medverkan från svensk sida.

Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten bedriver internationellt samarbete på såväl central som lokal nivå och har under senare år vidareutvecklat åklagarverksamheten för att ännu bättre kunna bekämpa den grova, gränsöverskridande brottsligheten. Inom Åklagarmyndigheten sker arbetet vid de internationella åklagarkamrarna. Vid Ekobrottsmyndigheten integreras de internationella frågorna i den operativa verksamheten.

Åklagarna vid de internationella kamrarna och vid Ekobrottsmyndigheten har ett nära samarbete med Eurojust. Eurojust ger goda förutsättningar för ett effektivt samarbete i förundersökningar som leds av åklagare. Regeringen anser att det är angeläget att åklagarsamarbetet inom Eurojust vidareutvecklas för att ytterligare kunna förstärka den operativa brottsutredningsverksamheten. Eurojust bör vara ett organ som regelmässigt tas i anspråk av nationella brottsbekämpande myndigheter för att driva brottsutredningar om gränsöverskridande brottslighet framåt. På så sätt kan kvaliteten och effektiviteten höjas ytterligare i sådana utredningar.

De enskilda myndigheterna inom rättsväsendet har i dag ett långtgående eget ansvar för det operativa gränsöverskridande arbetet. Av detta följer också krav på att den internationella verksamheten integreras i det lokala brottsbekämpande arbetet inom varje myndighet.

Satsning på mobilitet

Den nationella arbetsmetodik som polisen tillsammans med åklagarna utvecklat för brottsutredningar förutsätter att goda möjligheter finns att redan vid ingripandet på platsen för en händelse vidta och dokumentera alla de åtgärder som är möjliga att genomföra. Det viktigaste skälet till detta är att kvaliteten på utredningsarbetet generellt sett främjas av att inhämtning och dokumentation av relevant information sker i direkt anslutning till händelsen. En mer utvecklad mobilitet skulle möjliggöra att polispersonal redan från den aktuella platsen med digital teknik skulle kunna skicka både bild och ljud till t.ex. en polisiär förundersökningsledare eller åklagare vilket skulle bidra till ännu bättre initiala utredningsåtgärder. Högre grad av mobilitet skapar förutsättningar för en mer sammanhållen utredningsprocess, högre kvalitet och rättssäkerhet samt ett ännu bättre resursutnyttjande genom minskat behov för polispatrullen av att åka till en polisstation för att där informera förundersökningsledaren och dokumentera händelsen.

Av stor betydelse för den enskilde är också att man i många fall skulle kunna undvika att de i brottsutredningen berörda personerna vid ett senare tillfälle skulle behöva infinna sig hos polisen för att till exempel bli förhörd, något som ofta orsakar den enskilde både besvär och kostnader, vilket kan göra sig särskilt gällande i sam-

band med händelser som inträffar i glesbygdsområden.

Ett effektivare ärendeflöde i rättskedjan

Individperspektivet som utgångspunkt

De verksamheter som bedrivs av rättsväsendets myndigheter skall utgå från ett individperspektiv. Detta innebär bl.a. att tiden från en brottsanmälan till dom och straffverkställighet skall förkortas och att myndigheternas resurser skall användas effektivt. För att säkerställa att de totala handläggningstiderna för brottmålsärenden förkortas krävs aktiv samverkan mellan myndigheterna i rättskedjan. Ett överlämnande från en myndighet eller aktör till en annan – t.ex. från polis till åklagare eller från åklagare till domstol – bör i sig inte få medföra effektivitetsförluster i ärendehantering. I stället skall myndigheterna se sin roll i rättskedjan och fortsätta vidta konkreta åtgärder för att ta tillvara och underlätta de andra myndigheternas arbete. Den verksamhetsutvecklingen skall givetvis ske med bibehållande av höga rättssäkerhetskrav.

Utveckling av arbetsmetodik och samverkan

Inom polisorganisationen pågår en nationell satsning mot mängdbrottsligheten. Syftet med satsningen är att öka kvaliteten och effektiviteten i polisens brottsbekämpande arbete. Detta skall bl.a. ske genom att Polisens nationella utredningskoncept skall vara infört vid samtliga polismyndigheter senast vid utgången av 2007. Konceptet innebär ett nytt förhållningssätt till ledning och styrning, arbetsmetodik vid brottsutredning samt till kompetensutveckling och rekrytering. Personuppkläringen skall öka genom att främst förundersökningsledningen, kriminaltekniken och den operativa analysen utvecklas. En ytterligare avsikt är att brottsoffren skall ägnas ökad uppmärksamhet. Som ett led i strävandet att ytterligare utveckla samverkan mellan polis och åklagare på både strategisk och operativ nivå tar också åklagarna aktiv del i detta arbete.

I sammanhanget vill regeringen särskilt understryka vikten av att brottsofferkompetensen vid polismyndigheterna och inom åklagarväsendet stärks. För att säkerställa detta och för att brottsoffer skall kunna få relevant information dygnet runt bör enligt regeringens uppfattning

en brottsofferinriktad funktion finnas vid varje polismyndighet.

Regeringen kommer att noggrant följa utvecklingen av bekämpningen av mängdbrotten och särskilt bemötandet av brottsoffer och avser att vid behov återkomma till frågan.

Ekobrottsmyndigheten införde under 2005 nya rutiner för handläggningen av den ekonomiska mängdbrottsligheten som bl.a. innebär att åklagare snabbare än tidigare beslutar om förundersökning skall inledas eller inte. Den förenklade hanteringen av mängdbrottsligheten har lett till att resurser har frigjorts för de mer komplicerade brottsutredningarna. Dessa utredningar handläggs som s.k. projektärenden. Ekobrottsmyndigheten arbetar nu med att vidareutveckla även projektärendehanteringen.

Av andra åtgärder som vidtagits från myndigheternas sida kan som exempel nämnas att polis och åklagare på vissa platser har inrättat särskilda utredningsenheter där polispersonal och specialiståklagare är samlokaliserade. Med dessa verksamheter som förebild avser regeringen att ta initiativ till att s.k. familjevåldsenheter inrättas i sådan omfattning att de finns tillgängliga för hela befolkningen.

En effektiv informationshantering

Rättsväsendets behov av att ha tillgång till effektiva rutiner och hjälpmedel för sin informationshantering blir allt tydligare. Tillgång till rätt information vid rätt tidpunkt är en avgörande faktor för ett effektivt brottsbekämpande arbete. Genom en effektiv informationshantering kan också de långtgående krav som rättskedjeperspektivet ställer på myndigheternas förmåga till samordning och effektiv samverkan tillgodoses. Det redan pågående arbetet med dessa frågor – bl.a. inom Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning – måste därför intensifieras ytterligare. Regeringens uppfattning är att den långsiktiga inriktningen bör vara att informationshanteringen inom rättskedjan skall ske med stöd av gemensamma elektroniska hjälpmedel (IT-system).

Regeringen kommer att noggrant följa utvecklingen på detta område.

4.4.5 Verksamhetsområde 3 Dömande verksamhet

Mål för verksamhetsområdet

För att förtroendet för rättsstaten skall upprätthållas krävs väl fungerande och oberoende domstolar. Målet för verksamhetsområdet är att mål och ärenden skall handläggas på ett rättssäkert och effektivt sätt.

Domstolsverket skall skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målet för verksamhetsområdet bl.a. genom en ändamålsenlig resursfördelning.

Inom verksamhetsområdet verkar de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rätts- och hjälpsmyndigheten samt Domstolsverket. Domstolsverket är central förvaltningsmyndighet för samtliga myndigheter inom Sveriges Domstolar.

Sveriges Domstolar vidareutvecklas

Det övergripande syftet med att vidareutveckla Sveriges Domstolar är att säkerställa att mål och ärenden avgörs med högt ställda krav på rättssäkerhet och effektivitet. Tyngdpunkten i den dömande verksamheten skall ligga i första instans och organisationen vara ändamålsenligt utformad. Förutsättningarna för allmänheten att få tvister och andra rättsliga angelägenheter prövade skall, med utgångspunkt i rättssäkerhet och effektivitet, vara lika över hela landet. Verksamheten skall i möjligaste mån renodlas till dömning uppgifter. Internationaliseringen och de alltmer komplexa målen ställer ökade krav på kompetensutveckling och specialisering.

En viktig del i ett väl fungerande domstolsväsende är att handläggningen av mål och ärenden inte onödigt uppehålls utan kan avgöras i den takt de kommer in. Det är i det sammanhanget viktigt att arbetsuppgifterna och arbetsmomenten fördelas på bästa sätt mellan de olika personalkategorierna på domstolarna. Vidare förutsätter en väl fungerande domstolsverksamhet en professionell och effektiv administrativ styrning.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen om hur domstolarna skall kunna möta den ökade belastningen.

Domstolarnas organisation och Domstolsverket

Domstolsorganisationen bör utvecklas vidare i takt med att kraven från samhället ökar. Regeringen kommer att initiera en utvärdering av de senaste årens organisationsförändringar. Därefter kommer regeringen att ta ställning till den framtida domstolsorganisationen. Inga genomgripande förändringar skall göras utan helhetsperspektiv, debatt och politisk förankring.

Domstolarna skall i allt större utsträckning avgöra hur det inre arbetet i domstolen skall organiseras. En utgångspunkt är att dömande verksamhet huvudsakligen skall utföras av domare och att huvuddelen av arbetet med att bereda mål och ärenden skall skötas av andra anställda. Beredningsåtgärder av kvalificerat slag bör dock även i framtiden utföras av domare.

Domstolsverkets roll i förhållande till domstolarna bör övervägas. Det är viktigt att säkerställa att en strävan efter effektivitet inte äventyrar rättssäkerheten.

Domstolarnas informations- och kvalitetsarbete

Det är angeläget att Sveriges Domstolars information till medborgarna förbättras. Även domar som är helt oklanderliga ur ett strikt juridiskt perspektiv utsätts ibland för kritik i den allmänna debatten eftersom domskälen inte alltid framstår som helt lättförståeliga. Inom Sveriges Domstolar arbetar en grupp domare i ett nätverk med att informera media om den närmare innebörden av meddelade domar. Detta är viktigt för förtroendet för domstolarna. Regeringen avser att arbeta vidare med förtroende- och kvalitetsfrågor och kommer att återkomma i dessa delar.

Skyddet och säkerheten i domstolarna

Arbetet med att förbättra säkerheten i domstolarna och ett ökat hänsynstagande till brottsoffer bedrivs kontinuerligt av Domstolsverket och de enskilda domstolarna. Huvuddelen av domstolarna har i säkerhetsfrågor någon form av samverkan med lokal polis, åklagare, annan domstol m.fl. Det allt hårdare samhällsklimatet innebär dock att säkerheten för rättsväsendets personal och den allmänhet som besöker domstolarna måste prioriteras ytterligare. Inom departementet pågår för närvarande ett arbete med att se över lagen om säkerhetskontroll i domstol.

I säkerhetshöjande syfte föreslår regeringen – som framgår av avsnitt 4.7, anslaget 4:5 *Sveriges Domstolar* – att domstolarna redan nu får möjlighet att besluta att en part eller annan skall

delta vid ett sammanträde genom videokonferens även om han eller hon motsätter sig detta.

Rekrytering av domare

Det är angeläget att säkerställa att domstolarna även i framtiden kan rekrytera domare som tillhör de allra skickligaste och mest lämpade juristerna i landet. Rekryteringsbasen bör breddas och ett mer aktivt rekryteringsförfarande skapas.

För att åstadkomma en mer öppen domarrekrutering krävs att den verksamhet som enligt nuvarande ordning utförs av Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet utvecklas vidare. Även förfarandet vid utnämning av högre domare bör ses över.

Nämndemännens ersättningar ses över

För att underlätta arbetet med att rekrytera en allsidigt sammansatt nämndemannakår är det angeläget att utforma ersättningsvillkoren så att de nämndemän som är yrkesverksamma likställs med dem som inte förlorar arbetsinkomst och att sammanträdesarvodet höjs. Regeringen avser att återkomma i dessa frågor.

Det processuella regelverket förbättras

Det processuella regelverket skall vara anpassat till tidens krav. Rättegångsreglerna skall vara så flexibla att handläggningen av ett mål kan anpassas till vad som behövs i det enskilda fallet. Samtidigt bör parternas ansvar för att målen drivs framåt betonas.

Inställda huvudförhandlingar i brottmål

Nästan var fjärde huvudförhandling i brottmål ställs in. Problemet med inställda huvudförhandlingar beror främst på svårigheter med delgivning av kallelser och att tilltalade uteblir trots att de har delgetts kallelsen. I Justitiedepartementet har ett arbete inletts med att se över delgivningsbestämmelserna. Det övervägs dessutom om de bestämmelser som reglerar när en huvudförhandling får hållas i den tilltalades utevaro bör ändras.

Alternativ tvistlösning

Möjligheten att införa alternativa tvistlösningsmetoder, särskilt förlikning och medling, har sedan några år varit en prioriterad fråga i olika internationella sammanhang. Regeringen bedömer att det finns behov av ett fristående förenklat alternativ till det traditionella förfarandet, sär-

skilt för sådana tvister där privatpersoner eller små och medelstora företag med begränsade ekonomiska resurser är inblandade. En utredning skall överväga dessa frågor samt om det bör vidtas några åtgärder i syfte att få till stånd en ökad användning av medlingsinstitutet. Uppdraget skall redovisas senast den 28 februari 2007.

Gränsöverskridande tvister

Under hösten 2006 och våren 2007 kommer det att antas en EG-förordning om ett europeiskt betalningsföreläggande och en EG-förordning om ett europeiskt småmålsförfarande. Genom den förstnämnda förordningen införs ett förfarande vid domstol eller annan myndighet för indrivning av fordringar där motparten inte förväntas bestrida kravet. Förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande skapar ett domstolsförfarande för tvister om mindre värden. Förfarandena är avsedda att förenkla handläggningen av gränsöverskridande tvister. Detta kommer att vara till nytta särskilt för konsumenter och småföretag. Förordningarna börjar gälla två år efter det att de har antagits.

Forum i tvistemål

Reglerna om forum i tvistemål bör ses över i syfte att skapa en ordning som är flexibel och anpassad till vår tids krav. Några utgångspunkter i en sådan översyn är att målen bör tas upp vid den domstol där den smidigaste och mest processekonomiska handläggningen kan uppnås för de inblandade samt att dessa bör fördelas någorlunda jämnt mellan domstolarna. Reglerna bör också utformas så att medborgarna utan svårigheter kan avgöra vilken som i det enskilda fallet är behörig domstol.

Immaterialrättsliga mål

Möjligheten att få en kvalificerad bedömning i immaterialrättsliga mål är av mycket stor betydelse för näringslivet. De immaterialrättsliga målen ställer särskilda krav på specialistkunskaper. För att upprätthålla sådan kompetens även i fortsättningen bör frågan om ordningen för prövningen av immaterialrättsliga mål övervägas. Bland annat denna fråga kommer att behandlas i en departementspromemoria som är planerad till början av 2007.

Informationshantering

Det är viktigt att skapa stöd för ett ökat elektroniskt informationsutbyte mellan domstolarna och parter m.fl. Det kan röra sig om ett struktu-

rerat informationsutbyte mellan domstolarna och andra myndigheter och helt nya sätt att expediera handlingar från domstolarna till bl.a. parter och vittnen. På sikt bör detta arbete ha en roll i utvecklingen av domstolarna i riktning mot 24-timmarsmyndigheter. Mot denna bakgrund bör den rättsliga regleringen av domstolarnas informationshantering och behandlingen av personuppgifter ses över. En departementspromemoria är planerad till våren 2007.

Rättshjälpsområdet

Enligt regeringens mening är det av stor vikt att rättshjälpsystemet är ändamålsenligt och rättvist utformat. Regeringen avser därför att utvärdera systemet på nytt. Utvärderingen, som kommer att påbörjas under hösten 2006, skall bl.a. uppmärksamma behovet av utökad rätt till rättshjälp för småföretagare.

Inom Justitiedepartementet har ett arbete inletts som rör ett antal frågor om offentliga försvarare. Arbetet har till syfte att förbättra och modernisera nuvarande regler.

4.4.6 Verksamhetsområde 4 Verkställighet av påföljd

Mål för verksamhetsområdet

Verkställigheten av utdömda påföljder spelar en central roll inom kriminalpolitikens område. Målen för verksamhetsområdet är att påföljder skall verkställas på ett både säkert och humant sätt och att antalet återfall i brott skall minska.

De båda målen för verksamhetsområdet skall inte ställas mot varandra utan ses som jämställda och kompletterande. Ett aktivt återfallsförebyggande arbete förutsätter att de dömda avhåller sig från kriminalitet och droger under verkställigheten, att de inte avviker från anstalt eller annan placering och att de regler som gäller för verkställigheten respekteras. Det är självfallet också en förutsättning att varje person behandlas på ett respektfullt sätt.

Inom verksamhetsområdet Verkställighet av påföljder verkar Kriminalvården. Den verksamhet som ingår är verkställighet av påföljderna fängelse, skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst samt övervakningen av de villkorligt frigivna och de som står under intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Verkställigheten skall vara säker och human

Att verkställigheten skall vara säker innebär att brott under verkställigheten, vare sig de riktar sig mot allmänheten, Kriminalvårdens personal eller andra intagna inte är acceptabelt. Aktiviteter i kriminella nätverk, rymningar och ordningsstörningar i allmänhet skall också förhindras.

Verkställigheten av en påföljd utgör i de flesta fall ett väsentligt intrång i den personliga integriteten. Ett fängelsestraff innebär att individen berövas sin frihet. Detta gör att höga krav på ett humant bemötande av klienter och deras anhöriga måste ställas på Kriminalvården och de tjänstemän som ansvarar för verkställigheten. En verksamhet som präglas av ett individperspektiv ställer också höga krav på en rättssäker tillämpning. Det är självklart att den skall präglas av en human människosyn, god omvårdnad och respekt för den enskildes integritet och rättssäkerhet. Men det är också självklart att den dömda har att underkasta sig de restriktioner som följer av den utdömda påföljden och verkställighetsformen. Regeringen avser att återkomma med förslag som tydliggör drivkrafter och möjligheter för intagna att förändra sina liv.

Kriminella nätverk och aktiviteter inom anstalterna utgör ett hot inte bara mot enskilda individer och grupper utan mot rättssystemet som helhet. Det är också uppenbart att avvikelser från anstalterna och förekomsten av brottslig verksamhet under verkställigheten är oförenlig med det återfallsförebyggande arbetet.

Det är nödvändigt att Kriminalvården har effektiva verktyg att motverka de kriminella nätverkens aktiviteter i anstalterna och kan hantera intagna som utgör säkerhetsrisker eller annars har en negativ inverkan på sin närmiljö.

En viktig del av säkerhetsarbetet på anstalterna handlar om att förhindra kriminella aktiviteter. Samtidigt måste den enskildes integritet och rättssäkerhet respekteras. För detta krävs ett dynamiskt säkerhetstänkande vilket innebär att personalen genom en tydlig, närvarande och professionell relation till de intagna kan påverka dem samt få kunskap om och förhindra planerade och pågående otillåtna aktiviteter. Det krävs emellertid också ett regelverk som ger Kriminalvården möjlighet att vidta kontrollåtgärder och att hantera de situationer som kan uppstå. Kriminalvårdskommittén lämnar i sitt betänkande, Framtidens kriminalvård (SOU 2005:54), förslag till en samlad reglering av verkställighetslagstift-

ningen, en ny kriminalvårdslag. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

De brister i Kriminalvårdens säkerhet som tydliggjordes genom flera rymningar från några av landets säkraste anstalter under 2004 visade att det är angeläget att de befintliga säkerhetssystemen och kontrollmöjligheterna används fullt ut, men också att det krävs ytterligare åtgärder. Dessa händelser tydliggjorde att de säkerhetsplatser som fanns vare sig till antalet eller strukturellt tillgodosåg det behov som fanns. Kriminalvården uppför därför en ny säkerhetsanstalt vid anstalten Saltvik i Härnösand samt ytterligare säkerhetsplatser vid anstalterna Hall och Kumla. Det är viktigt att all nybyggnation av platser utformas så att platserna i största möjliga utsträckning medger en flexibel användning i fråga om säkerhet och beläggning.

Förbud mot innehav av mobiltelefoner bör efterlevas och narkotikahundar bör kunna användas i större utsträckning än idag. Vidare bör utredas om intagnas möjligheter att inneha pass bör inskränkas efter avvikelse.

Regeringen avser att noga följa det intensifierade arbetet med säkerhetsfrågor inom Kriminalvården. Behovet av ytterligare åtgärder kommer att övervägas kontinuerligt.

Personalen – den främsta resursen

En engagerad och kompetent personal är Kriminalvårdens främsta resurs. Den har ett mycket viktigt och många gånger komplicerat uppdrag. Personalens kunskap om klienterna och kontakten med klienterna i den dagliga arbetssituationen är av avgörande betydelse för hur Kriminalvården skall klara av sitt uppdrag på säkerhetsområde. Det är därför av största vikt att personalen har tillräcklig utbildning för sitt uppdrag och en trygg och säker arbetsmiljö. Regeringen kommer att överväga behovet av särskilda åtgärder för att säkerställa Kriminalvårdens kompetensförsörjning.

Det är inte acceptabelt att de dömda hotar och på andra sätt trakasserar de anställda eller deras anhöriga. Det krävs därför ytterligare överväganden i denna del. Mot denna bakgrund kartlägger Brottsförebyggande rådet omfattningen av hot och våld mot personal inom Kriminalvården och analyserar behovet av åtgärder. Uppdraget skall redovisas den 31 oktober 2006. Regeringen kommer därefter att överväga vilka åtgärder som är nödvändiga.

Återfallen i brott skall minska

Enligt kriminalvårdens statistik döms cirka 40 % av dem som avtjänar fängelsestraff till en ny kriminalvårdspåföljd inom tre år efter frigivningen. Genom tidig kartläggning av klienterna och noggrann planering av insatser under verkställigheten ges förutsättningar för en rehabilitering som leder till ett laglydigt liv efter avtjänat straff.

Att finna de rätta formerna för att rehabilitera de dömda, med bibehållen trovärdighet i verkställigheten och utan att kraven på samhällsskydd och rättssäkerhet eftersätts, är den kanske allra största utmaningen för framtidens kriminalvård. Även marginella förändringar har stor betydelse såväl ur ett mänskligt som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det är därför angeläget att instrumenten för att mäta återfall och studera orsakssamband utvecklas och förfinas.

Ett effektivt återfallsförebyggande arbete ställer krav på ett nära samarbete mellan Kriminalvården och övriga berörda huvudmän i samhället.

Det är betydelsefullt att individens egen motivation till förändring tas till vara och att intagna som är motiverade att förändra sitt beteende får stöd och stimulans. Tiden i anstalt eller under övervakning skall vara inriktad på åtgärder som ökar de dömdas förutsättningar att leva ett liv utan kriminalitet och droger efter verkställigheten. I de fall där det är lämpligt skall sådana åtgärder förberedas redan under häktetiden. Följande områden skall prioriteras i det återfallsförebyggande arbetet.

Individuell verkställighetsplan för alla

Verkställighetstiden skall utformas så att den verkar återfallsförebyggande och de negativa effekterna av en fängelsevistelse motverkas.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella behoven och förutsättningarna identifieras i ett tidigt skede. Kriminalvården måste se till att det redan från början upprättas en individuell verkställighetsplan för alla klienter. En god kunskap om klienterna på individnivå är en förutsättning för att rehabiliteringen skall lyckas.

Missbruket skall bekämpas

All form av drogmissbruk måste identifieras och bekämpas. Ett pågående missbruk omöjliggör inte bara den egna återanpassningen utan inverkar också negativt på omgivningen. Narkotikamissbruket är dessutom en starkt bidragande or-

sak till att det förekommer våld och hot mellan intagna. Kampen mot missbruket måste bedrivas både genom ambitiösa behandlingsinsatser och effektiva kontrollåtgärder. Fler motivations- och behandlingsplatser bör inrättas för att ge de intagna kvalificerat stöd i rehabiliteringsarbetet.

Innehållet i verkställigheten skall utvecklas

Verksamhet med brotts- och missbruksrelaterade program bedrivs på anstalterna, i frivården och i viss mån på häktena. Även programverksamheten skall präglas av ett individperspektiv och utgå från den dömdes personliga behov. I detta sammanhang bör ett ökat inslag av privata vårdgivare övervägas. För all programverksamhet skall finnas en klar målsättning och former för utvärdering och uppföljning.

Tydliga satsningar måste göras på behandling och rehabilitering av Kriminalvårdens klienter. Regeringen kommer därför att avsätta särskilda medel för behandling av sexualbrottsdömda samt män som dömts för våld i nära relationer.

Verkställighet i anstalt innefattar också arbete och utbildning. Dessa verksamheter kan – rätt utformade – väsentligt öka de intagnas möjligheter till meningsfull sysselsättning och försörjning efter frigivningen och är därför centrala i ett aktivt återfallsförebyggande arbete. Regeringen vill understryka vikten av att Kriminalvården ökar möjligheterna till sysselsättning under verkställigheten. Såväl arbetsdriften som andra delar av programverksamheten som inte är att hänföra till brotts- och missbruksrelaterade program bör utvecklas. Regeringen vill vidare framhålla vikten av att arbetet som syftar till att förbättra situationen för barn med frihetsberövade föräldrar fortsätter.

Generellt gäller att verkställigheten i anstalt så långt det är möjligt med hänsyn till framför allt säkerhetskraven bör likna livet i frihet vad gäller vardagliga rutiner m.m. Det får inte vara så att Kriminalvårdens omvårdnad och villkoren i övrigt inom anstalterna leder till att de intagnas förmåga att sköta vardagliga sysslor och i övrigt klara sig på egen hand försämras. I stället bör varje tillfälle till utveckling av det personliga ansvarstagandet utnyttjas, exempelvis genom att eftersträva att s.k. självförvaltning används i ökad omfattning.

Frigivningen skall förberedas

En förutsättning för effektivt återfallsförebyggande arbete är att Kriminalvårdens klienter kan

erbjudas en placering under verkställigheten som motsvarar den enskilde klientens behov.

Ett effektivt återfallsförebyggande arbete i allmänhet och meningsfulla frigivningsförberedelser i synnerhet förutsätter vidare att det finns ett nära samarbete såväl mellan Kriminalvårdens egna verksamhetsgrenar som mellan Kriminalvården och övriga berörda huvudmän i samhället. Ett effektivt samarbete mellan Kriminalvården och socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden är nödvändig. Det är först om Kriminalvårdens insatser genom ett sådant samarbete kan fullföljas och följas upp efter verkställighetens slut som de har förutsättningar att vara riktigt verkningsfulla.

De utslusningsåtgärder som Kriminalvården initierar måste vidare följas upp och utvärderas – även på individnivå – och på så sätt utgöra underlag för ett förbättrat utslusningsarbete för Kriminalvårdens klienter.

Tillgång till positiva sociala nätverk har stor betydelse under verkställigheten och kan vara avgörande vid frigivningen från ett långt fängelsestraff. Frivilligorganisationer och trossamfund spelar en viktig roll och gör ett ovärderligt arbete för att stötta de dömda efter villkorlig frigivning.

Överföring av straffverkställighet

Verkställighet av frihetsberövande påföljder för personer som saknar svenskt medborgarskap eller tillräcklig anknytning till Sverige skall överföras till andra stater i enlighet med de internationella överenskommelserna inom området. I de fall där den dömda skall utvisas efter avtjänat straff är detta särskilt angeläget, eftersom det normalt kan antas att den dömdes förutsättningar för återanpassning i samhället är bäst i hemlandet. I enlighet med Sveriges åtaganden som rör de mänskliga rättigheterna får överförande av straffverkställighet dock inte komma i fråga till länder där den dömda riskerar tortyr eller förnedrande behandling eller bestraffning.

4.4.7 Verksamhetsområde 5 Reparativ verksamhet

Mål för verksamhetsområdet

Målet för verksamhetsområdet reparativ verksamhet är att skadeverkningarna av brott skall minska. Inom verksamhetsområdet verkar Brottsoffermyndigheten. Myndighetens uppgift

är att främja alla brottsoffers rättigheter, behov och intressen. Brottsoffermyndighetens övergripande roll att uppmärksamma och synliggöra brottsofferfrågor innefattar även att initiera samverkan kring och sprida information om dessa frågor. Det är viktigt att brottsdrabbade får upprättelse. Genom skadestånd och brottskadereättning kan drabbade brottsoffer få ekonomisk kompensation. Ärenden avseende brottskadereättning handläggs vid Brottsoffermyndigheten. Myndigheten administrerar även Brottsofferfonden. Fonden fördelar medel till forskning och brottsofferinriktade projekt. Målsättningen är att få mer kunskap om brottsofferfrågor och att förbättra stödet för brottsoffer.

Utgångspunkten för regeringens brottsofferpolitik är att brottsoffrens rättigheter skall stärkas. Det bör poängteras att ingen insats är viktigare för brottsoffren än att rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter: Att utreda brott, gripa misstänkta och döma de skyldiga. Brottsoffer skall mötas med medkännande och professionalism oavsett var i landet de bor. Alla myndigheter som kommer i kontakt med brottsoffer har ansvar för detta. Det förutsätter god kunskap och återkommande utbildning om brottsoffers reaktioner och utsatta situation. Det är viktigt att brottsoffer får ett gott bemötande genom hela rättskedjan. Det är även angeläget att myndigheterna kan samverka kring gemensamma frågor och problem som berör brottsoffer. Det är regeringens ambition att brottsoffer skall kunna känna tillit till rättsväsendets myndigheter.

Stöd för brottsoffer i rättsprocessen

Rättsprocessen upplevs av många brottsoffer som påfrestande. Brottsoffer måste bemötas med kunskap, empati och få möjlighet till konkret hjälp. De måste få stöd genom hela rättskedjan, från anmälan och genom det rättsliga förfarandet. En utgångspunkt för att rättsväsendet skall kunna stödja brottsoffer är att brotten kommer till rättsväsendets kännedom. Av central betydelse är därför att brottsoffer känner sådant förtroende för rättsväsendet att de också anmäler att de utsatts för brott. Det är av avgörande betydelse att brott utreds, även när gärningsmannen är under 15 år. Att brott inte utreds innebär att brottsoffer kan få svårt att få ersättning. Brottsoffer skall inte behandlas sämre

för att gärningsmannen inte är straffmyndig. Ärenden där brottsoffret är under 18 år bör handläggas skyndsamt.

Den som inte får se sin anmälan gå till domstol måste ges tydlig och förståelig information om detta och även kunna få hänvisning till stöd- och hjälpinsatser. Stödet till brottsoffren skall ges genom hela rättskedjan, men det bör finnas en samordnande funktion vid polisen som har ansvar för att brottsoffer får det stöd och den hjälp som krävs i det enskilda fallet. Vid landets domstolar finns ideellt verksamma vittnesstöd-jare som finns till hands för brottsoffer och vittnen i samband med förhandlingar. Föräldrar till barn under 18 år skall dessutom, oavsett om barnet är tilltalad, målsägande eller vittne, alltid ha rätt till ersättning för sin inställelse i rätten.

Lagen (1988:609) om målsägandebiträde är föremål för en översyn (dir. 2005:19). Utredaren skall se över lagens tillämpningsområde och se hur lagen används. Utredaren skall även se över om det finns behov av att tydliggöra målsägandebiträdets roll och arbetsuppgifter dels i förhållande till målsägandens behov, dels i förhållande till andra aktörers roller såsom åklagare, stödperson och särskild företrädare för barn.

Det finns även anledning att utreda hur man kan skapa bättre rutiner för att brottsoffer skall kunna få tilldömda skadestånd. Det är angeläget att dels en skadeståndsskyldig på ett enkelt sätt skall kunna göra rätt för sig, dels att en målsägande skall kunna få ett utdömt skadestånd utan att själv behöva vara tvungen att agera eller tvingas att mot sin vilja behöva komma i kontakt med gärningsmannen.

Särskilda brottsoffergrupper

Risken att utsättas för brott varierar kraftigt mellan olika personer och grupper i samhället. Ensamstående mammor och yngre män löper statistiskt sett en större risk att utsättas för brott än andra personer. Andra som i högre grad utsätts för brott är ungdomar, homo-, bi- och transpersoner, utlandsfödda och marginaliserade grupper som till exempel hemlösa och missbrukare. En del yrkesgrupper är också särskilt drabbade av brott. Vissa brott, t.ex. sexualbrott och hatbrott, är mycket integritetskränkande och kan medföra lidande för brottsoffret under lång tid.

Barn och ungdomar som utsatts för brott är beroende av att vuxna förstår och agerar. Brottsofsatta barn och ungdomar måste tidigt få stöd och hjälp till upprättelse. Rättsväsendet skall arbeta utifrån ett barnperspektiv och beakta barns särskilda utsatthet. För att underlätta barns möte med rättsväsendet pågår för närvarande försöksverksamhet med samverkan under ett tak vid misstanke om brott mot barn, s.k. Barnahus. Syftet är att åstadkomma en ordning som innebär att de utredningar som görs i samband med misstankar om att ett barn har utsatts för brott skall vara anpassade till barnen.

En grupp brottsoffer som är både utsatt och upprepat brottsdrabbad är kvinnor som utsätts för våld av en man som de har eller har haft en nära relation till. Barn som utsätts för eller bevittnar våld i hemmet skall ha brottsofferstatus. För att förbättra stödet till utsatta kvinnor och barn bör det finnas familjevårdsenheter vid polisen över hela landet.

Regeringen avser återkomma med förslag till en nationell handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. För att detta arbete skall bli framgångsrikt krävs krafttag inom flera områden i samhället. Det är inte bara angeläget att ha en bra och modern lagstiftning. Det är även viktigt att öka kunskaperna om denna form av brottslighet inom bl.a. rättsväsendet genom kontinuerlig utbildning. Det krävs även samverkan mellan myndigheter och ideella organisationer. Det är också angeläget att följa utvecklingen av tekniska hjälpmedel som kan skydda från och förhindra vidare brottslighet. Varje polismyndighet bör ha tydliga rutiner för vilka åtgärder som skall vidtas när ett beslut om besöksförbud överträds. Det bör övervägas om den som allvarligt bryter mot ett besöksförbud bör åläggas att bära elektronisk fotboja, för att på så sätt upprätthålla kvinnans trygghet och frihet. Det bör också övervägas vilka skyddsåtgärder som är lämpligast för att förstärka skyddet för de kvinnor som utsätts för allvarliga former av hot och förföljelse. Det bör även utredas om det finns behov av ett kompletterande ekonomiskt stöd för dessa kvinnor. Vidare avser regeringen utreda kriminalisering av s.k. stalkning för att öka skyddet för utsatta personer.

Brottsoffersamverkan

De flesta människor som drabbas av brott har behov av stöd och tydlig information. Grundläggande i regeringens brottsofferpolitik är rätten till ett bra och professionellt bemötande av myndigheter och andra personer som brottsoffret kommer i kontakt med. Alla myndigheter inom rättsväsendet har ansvar att ge tydlig information till brottsoffer. Brottsoffersamordnaren vid polisen och även den brottsofferportal som Brottsoffermyndigheten håller på att bygga upp kommer att utgöra viktiga informationskällor för brottsoffer. Det är också viktigt med samarbete och samverkan mellan myndigheterna men även mellan myndigheter och de ideella krafterna.

Brottsoffersamverkan skall bedrivas på lokal och central nivå. Ett exempel på konkret brottsoffer-samverkan mellan myndigheter är Stödcentrum för unga brottsoffer där polis och socialtjänst samarbetar för att stötta unga människor som drabbats av brott. Det är en verksamhet som nu spridits till ett flertal orter i landet.

Runt om i landet bedrivs ett aktivt lokalt brottsofferstödande arbete. Regeringen anser att det är viktigt att synliggöra och stödja ideella insatser som utgör ett värdefullt tillskott och komplement till myndigheternas arbete. Det finns många ideella föreningar som genom sin verksamhet tar emot samtal och möter människor som drabbats av brott. Det är de ideella föreningarna som är de praktiska utförarna av mycket av brottsofferarbetet genom till exempel vittnesstödsverksamhet och utbildning av stödpersoner. Rättsväsendet har dock ett stort ansvar att se till att brottsoffer möts på ett respektfullt sätt.

Regeringen anser att det är angeläget att det brottsofferstödande och brottsförebyggande arbetet närmar sig varandra och inte betraktas som separata verksamheter. Forskning visar att många brottsoffer löper en förhöjd risk att bli upprepat utsatta för brott. Det är inte heller ovanligt att gärningsmän någon gång blivit utsatta för brott. Det är därför viktigt att uppmärksamma brottsoffrens situation i det brottsförebyggande arbetet. Det är angeläget att myndigheter kan överväga insatser och åtgärder ur både ett brottsförebyggande och brottsofferperspektiv.

Ett omfattande lokalt brottsförebyggande arbete bedrivs genom de lokala brottsförebyg-

gande råden. Flera av de lokala råden är väl förankrade i kommunerna vilket gör att det finns goda förutsättningar att fördjupa samarbetet med brottsofferjourer eller andra ideella lokala föreningar som arbetar med stöd till brottsoffer.

4.4.8 Verksamhetsområde 6 Övrig verksamhet

Mål för verksamhetsområdet

Målet för verksamhetsområdet Övrig verksamhet är vad avser polisorganisationen att de arbetsuppgifter som inte är brottsbekämpande skall utföras med utgångspunkt i individernas behov. Detta innebär att allmänheten enkelt och snabbt skall kunna få kontakt med polisen, att servicen skall präglas av hög kvalitet och lika-behandling och att den enskilde individen skall kunna välja den kontaktform som passar bäst med utgångspunkt i ärendets natur och individuella förutsättningar.

I verksamhetsområdet ingår vidare den verksamhet som bedrivs av Gentekniknämnden. Nämnden skall bl.a. följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet, bevaka de etiska frågorna inom gentekniken samt bedriva rådgivande och upplysande verksamhet.

Till verksamhetsområdet hör också deltagande i internationella fredsfrämjande insatser.

Utvecklingen mot elektronisk förvaltning skall påskyndas

Målet för rättsväsendets myndigheter skall när det gäller elektronisk förvaltning vara att all information och service som med bibehållen eller ökad kostnadseffektivitet kan tillhandahållas elektroniskt också skall hanteras så.

Utvecklingen av elektronisk förvaltning kräver resurser i form av engagemang hos personal och investeringar i informationsteknik, men ger också klara fördelar för myndigheterna själva. Öppna system för information och självservice kan ge stora effektivitetsvinster. Dessa kan användas för att minska kostnaderna eller höja servicen på områden som i dag kräver mer personalintensiva insatser.

Polisens arbete med att erbjuda en enhetlig service över hela landet är en viktig del för att sä-

kerställa att den enskilde individen får korrekt besked inom rimlig tid. Vidareutvecklingen av Polisens kontaktcenter (PKC) som driftsattes 2004 kommer att vara en betydelsefull komponent för människors uppfattning av den service som polisen tillhandahåller.

Allmänhetens möjligheter till självservice skall öka

Myndigheterna hanterar i dagsläget en stor mängd dagligen återkommande aktiviteter manuellt. Som exempel kan nämnas telefonsamtal avseende enklare brottsanmälningar och tillståndsärenden samt olika generella förfrågningar. Det är varken kostnadseffektivt eller rationellt att i längden hantera sådana aktiviteter manuellt. Genom att utnyttja de möjligheter som följer med en utvecklad självservice kan myndigheterna öka sin servicenivå och tillgänglighet i förhållande till individer och företag. Myndigheterna kan också frigöra personal från mer rutinartade arbetsuppgifter till mera kvalificerade sådana.

Utvecklingen inom gentekniken

Utvecklingen inom genteknikområdet går snabbt. Genom att utnyttja genteknik kan mänskligt lidande, t.ex. i samband med sjukdom, lindras. Det finns samtidigt en risk för att gentekniken missbrukas eller att användningen av genteknik för med sig andra negativa konsekvenser, t.ex. inom miljöområdet. Det är mot den bakgrunden viktigt att utvecklingen inom gentekniken noga följs.

Deltagande i fredsfrämjande insatser

Rättsväsendets myndigheter skall med personal och kompetens kunna bidra till internationella fredsfrämjande insatser. Polisens utlandsstyrka är den särskilda enhet vid Rikskriminalpolisen som bl.a. ansvarar för rekrytering av poliser till fredsfrämjande insatser. Efterfrågan på poliser, domare, åklagare och kriminalvårdspersonal i fredsfrämjande insatser har fortsatt att öka. Svenska representanter deltar bl.a. i insatser som leds av Förenta Nationerna (FN), Organisatio-

nen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Europeiska Unionen (EU).

Verkställighetsarbetet med avvisnings- och utvisningsbeslut skall utvecklas

En ny instans- och processordning för utlännings- och medborgarskapsärenden infördes den 31 mars 2006. Den innebär att Utlänningsnämnden upphör och ersätts av en prövning i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Migrationsverkets beslut kan därmed överklagas till någon av de tre migrationsdomstolarna, det vill säga länsrätterna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

En väl fungerande ordning under den nya processordningen förutsätter att lagakraftvunna avvisnings- och utvisningsbeslut verkställs. Polisen ansvarar för att verkställa dessa beslut i de fall ett ärende har överlämnats till polisen från Migrationsverket. Det är därför viktigt att polisens arbete med att förbättra verkställighetsarbetet fortsätter.

4.5 Resultatbedömning

4.5.1 Politikområde Rättsväsendet

Brottsutvecklingen

Det övergripande målet för kriminalpolitiken är att brottsligheten skall minska. Förutom uppgifter om brott som kommit till polisens kännedom och som redovisas i den officiella kriminalstatistiken är s.k. offerundersökningar, där medborgarna tillfrågas om deras utsatthet för brott, av stort värde för att bedöma brottsutvecklingen. Statistiska centralbyrån (SCB) har sedan 1978, inom ramen för den s.k. levnadsnivåundersökningen, redovisat uppgifter om utsattheten för vissa typer av brott. Från och med 2007 kommer Brottsförebyggande rådet att redovisa en mer omfattande nationell trygghets- och brottsofferundersökning. Även andra statistikkällor är av betydelse när det gäller att bedöma brottsutvecklingen i Sverige. Den s.k. dödsorsaksstatistiken redovisar exempelvis antalet personer som avlidit på grund av våld.

År 2005 anmäldes omkring 1 242 000 brott i Sverige. Jämfört med föregående år är det en marginell minskning med knappt 7 000 brott.

Några av de vanligaste brottstyperna i anmälningstatistiken är stöld ur eller från motordrivet fordon, släpfordon och husvagn (128 900 anmälda brott år 2005), skadegörelse (149 700 anmälda brott) och butikssnatterier (58 300 anmälda brott). Jämfört med tio år tidigare har de anmälda skadegörelsebrotten ökat med 40 %, stölder ur eller från motordrivet fordon m.m. respektive butikssnatterier är i stort sett oförändrade.

163 000 brott, vilket motsvarar 13 % av samtliga anmälda brott, är mot s.k. specialstraffrättsliga författningar, exempelvis trafikbrottslagen och narkotikastrafflagen. Jämfört med föregående år har antalet anmälningar om sådana brott ökat med drygt 5 000 brott. Ökningen kan i huvudsak förklaras av att polisen gjort prioriteringar och satsningar på dessa områden.

Närmare 188 000 brott avser brott mot person, exempelvis misshandel, olaga hot eller sexualbrott. Utvecklingen när det gäller brott mot person är mycket oroande. Jämfört med tio år tidigare har exempelvis antalet misshandelsbrott ökat med 35 %, våldtäkter med 135 % och rån har ökat med 60 %.

Tabell 4.3 Anmälda våldsbrott åren 1996 och 2002–2005

År	Misshandel	Våldtäkt	Rån
1996	53 731	1 608	5 821
2002	61 631	2 184	8 974
2003	65 177	2 565	8 575
2004	67 089	2 631	8 590
2005	72 645	3 787	9 398

Källa: Kriminalstatistiken för respektive år.

När det gäller information om det dödliga våldet har det framkommit att kriminalstatistiken inte kan användas för att beskriva omfattningen och utvecklingen på ett tillförlitligt sätt. En genomgång av de anmälda fallen av dödligt våld under de senaste åren visar att i omkring hälften av anmälningarna har polisen i ett senare utredningskede konstaterat att det inte rört sig om dödligt våld. Enligt dödsorsaksstatistiken har det dödliga våldet i Sverige, i likhet med de övriga nordiska länderna minskat något under de senaste tio åren.

Även om ökningen av de anmälda brotten i viss utsträckning påverkas av ny eller utvidgad lagstiftning, exempelvis avseende våldtäktsbegreppet, och även av åtgärder för att öka anmälningsbenägenhet, är utvecklingen helt oaccepta-

bel. Analyser av Statistiska centralbyråns årliga offerundersökningar visar också att utsattheten för brott är högre bland personer med små ekonomiska resurser jämfört med andra grupper. Inriktningen av kriminalpolitiken de kommande åren är att brottsligheten skall minska påtagligt.

Utvecklingen av rättsväsendets resursförbrukning 2003–2005

Tabell 4.4 Kostnadsutvecklingen 2003–2005

Miljoner kronor			
	2003	2004	2005
Verksamhetens kostnader	24 743	25 690	26 631
Transfereringar	1 111	1 165	1 246
Summa kostnader	25 854	26 855	27 877

Källa: Hermes.

I tabellen redovisas kostnadsutvecklingen för politikområdet. De belopp som redovisas är summan av de kostnader som rapporterats in per verksamhetsgren i statsredovisningen i Hermes (exkl. Säkerhetspolisen).

Utvecklingsfrågor

Organisatoriska förändringar

Resultat

På samma sätt som andra grundläggande samhällsfunktioner skall rättsväsendet kunna möta de ökande krav som en omvärld i ständig förändring ställer. Myndigheternas verksamheter och organisation måste därför fortlöpande värderas och förändras när det behövs.

Under 2005 har en stor del av rättsväsendets myndigheter bedrivit någon form av aktivt förändringsarbete i syfte att öka verksamhetens effektivitet.

Inom polisen har arbetet med verksamhetsfrågor och framtids- och utvecklingsfrågor inneburit en omorganisering av Rikspolisstyrelsen. Den nya organisationen trädde i kraft den 1 januari 2006 och innebär att Rikspolisstyrelsen nu består av ett Huvudkontor, Polisens verksamhetsstöd, Polishögskolan och Rikskriminalpolisen. Huvudkontorets uppgift är att svara för ledning, styrning och uppföljning av polisen. Inom huvudkontoret har det bildats en polisavdelning med samlat ansvar för utvecklingen av polisverksamheten. Polisens verksamhetsstöd svarar för produktion av stöd till styrelsen och polisorganisationen, bl.a. IT-drift och administration. Rikspolisstyrelsens syfte med organisa-

tionsförändringen har varit att tydliggöra roller och ansvar och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att styra polismyndigheterna utifrån riksdagens och regeringens mål.

Inom åklagarväsendet har det skett stora organisatoriska förändringar under 2005. En myndighetsreformen inom åklagarorganisationen den 1 januari 2005 innebar att den centrala förvaltningsmyndigheten Riksåklagaren och de sex regionala åklagarmyndigheterna, dvs. med undantag för Ekobrottsmyndigheten, avvecklades och att en ny myndighet – Åklagarmyndigheten – bildades. Det övergripande syftet med reformen var att skapa en organisation för en hög och effektiv lagföring. Detta skall uppnås genom en förstärkning av den lokala operativa åklagarverksamheten, minskning av de administrativa kostnaderna och en förbättrad verksamhet för rättslig utveckling och uppföljning.

Åklagarmyndigheten har två organisatoriska nivåer: en central ledningsnivå som består av riksåklagarens kansli och fyra utvecklingscentrum lokaliserade till Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå samt en lokal operativ nivå bestående av 41 åklagarkammare. Den centrala ledningsnivån ansvarar bl.a. för verksamhetsledning, planering och samordning samt för övergripande strategi- och policyfrågor. I princip all operativ verksamhet sker vid åklagarkammarna.

Även Ekobrottsmyndigheten har under 2005 genomgått en inre organisationsförändring. De tidigare regionala avdelningarna har upphört, vilket har medfört att den centrala ledningsnivån förstärkts samtidigt som den operativa nivån fått en förbättrad ledningsstruktur och större resurser. Myndigheten och dess verksamhet ses för närvarande över (dir. 2005:92). Utredningen skall redovisa sitt arbete den 31 januari 2007.

När det gäller Sveriges Domstolar har det under 2005 skett ett antal sammanläggningar av tingsrätter.

Vidare har ett antal förändringar av hyres- och arrendenämnderna skett per den 1 januari 2006. Hyres- och arrendenämnder finns nu i Stockholm, Göteborg, Malmö, Jönköping, Linköping, Västerås, Sundsvall och Umeå.

Som ett led i det omfattande effektiviseringsarbete som pågått är Kriminalvården sedan den 1 januari 2006 organiserad som en myndighet. Det övergripande syftet med reformen är att ge Kriminalvården förutsättningar att bedriva en mer effektiv verksamhet i termer av bättre resursutnyttjande, en ökad flexibilitet och att

styrningen och ledningen av myndigheten underlättas.

Analys och slutsatser

Det förändrings- och reformeringsarbete som bedrivits inom rättsväsendet under 2005 har varit omfattande. En utvecklingslinje i detta arbete har varit att skapa bättre förutsättningar för styrning och vidareutveckling av verksamheterna. Denna inriktning av förändringsarbetet är positiv och bör gälla även fortsättningsvis. Förutsättningarna för förstärkt samverkan mellan myndigheterna bör utvecklas. Det kan exempelvis vara fråga om lokaliseringen av en verksamhets grundläggande funktioner på lokal eller central nivå, eller formerna för formaliserad samverkan.

Även om det i detta skede inte är möjligt att göra en fullständig bedömning av de redovisade åtgärdernas effekter för rättsväsendet som helhet, anser regeringen att de förändringar som genomförts under året är steg i rätt riktning. Regeringen avser att noga följa utvecklingen.

Personalförsörjningen inom rättsväsendet

Rättsväsendets myndigheter skall ha förmågan att rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare. Det är av stor betydelse för verksamhetens effektivitet och kvalitet att myndigheterna arbetar med att trygga ett gott ledarskap, en ändamålsenlig kunskapshantering, ett öppet arbetsklimat och hälsosamma arbetsmiljöer.

Vid rättsväsendets myndigheter skall ett aktivt arbete bedrivas för att uppnå en jämnare köns- och åldersfördelning och för att bredda den etniska och kulturella mångfalden.

Resultat

Tabell 4.5 Antal anställda¹ inom rättsväsendet åren 2003–2005 fördelat på kvinnor, män och samtliga

År	Kvinnor	Män	Samtliga
2003	16 714	23 146	39 860
2004	17 012	23 393	40 405
2005	17 806	23 613	41 419

¹ Andelen anställda inom rättsväsendet med utländsk bakgrund uppgick 2005 till 7 %. Se vidare under rubriken Integration, diskriminering och mångfald.

Källa: Rikspolisstyrelsen, Sveriges domstolar, Kriminalvården, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Rättsmedicinalverket och Arbetsgivarverket.

Rättsväsendets myndigheter har som helhet inte fullt ut uppfyllt det övergripande målet.

Inom rättsväsendet har under året pågått ett omfattande arbete inom personalpolitiken för att uppnå det övergripande målet som för 2005 var att verka för en långsiktig personalförsörjning med för verksamheten ändamålsenlig kompetens.

Vid utgången av 2005 hade polisen nära 24 000 anställda jämfört med drygt 1 100 inom Åklagarmyndigheten och 50 vid Brottsoffermyndigheten. Vid polisen och Kriminalvården pågår dygnet-runt-arbete till skillnad mot exempelvis Brottsoffermyndigheten. Det medför olika behov och förutsättningar för myndigheternas kompetensförsörjning.

Myndigheterna formulerar egna delmål för att nå upp till det övergripande målet. Som exempel kan nämnas att polisen uppfyllde delmålet att den totala sjukfrånvaron skall vara lägre än föregående år. Polisen nådde inte upp till delmålet att kompetensbehovet skall kartläggas. Ett sådant arbete har påbörjats. Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten uppfyllde det övergripande målet som helhet.

Myndigheternas arbete att nå upp till målet är en central och viktig del i arbetet inom personalpolitiken och myndigheterna bör intensifiera detta arbete. Regeringen kommer att följa utvecklingen.

Arbetet med kompetensförsörjningen

Personlörlighet är positivt för verksamheten och en förutsättning för flexibilitet och förnyelse. Om personlörligheten blir för stor kan det dock bli problem med kontinuiteten och kostnader för introduktion av nyanställda kan också öka. Inom rättsväsendets myndigheter varierar personlörligheten. Låg lörlighet märks tydligast inom polisen. För att stimulera lörlighet

arbetar polismyndigheterna bland annat med att ta fram individuella kompetensutvecklingsplaner och rotationstjänstgöring. Myndigheternas olika planer för personal- och kompetensförsörjning och utökade möjligheter för kvinnor att söka chefsbefattningar bidrar också till att öka lörligheten.

Hos Kriminalvården och Brottsoffermyndigheten var personalomsättningen hög. Hos Kriminalvården märktes den särskilt bland personal under 35 år och både bland kärn- och stödkompetens. Den höga lörligheten kan enligt Kriminalvården hänföras till bland annat brist på alternativa karriärvägar. Vid Brottsoffermyndigheten förklarades den höga lörligheten bland annat av att flera av juristerna ville gå vidare i karriären men på grund av myndighetens storlek är möjligheten till karriärutveckling begränsade.

Vid Brottsförebyggande rådet var personalomsättningen relativt hög. Anledningen är att i många av myndighetens projekt krävs kortare anställningar för kodningsarbete, intervjuundersökningar och enklare resultatsammanställningar. Rekryteringen till dessa kortare anställningar sker bland annat vid universiteten, vilket på sikt bör få positiva effekter på myndighetens rekrytering av kompetent personal för tillsvidareanställningar.

Rättsmedicinalverket har vidtagit ett flertal olika åtgärder för att komma till rätta med den besvärliga personalsituationen inom den rättsmedicinska verksamheten. Insatserna har också gett resultat. Flera nya rättsläkare har rekryterats de senaste åren och vidare har läkarna avlastats vissa uppgifter genom den nya personalkategorin rättsmedicinska utredare.

Åklagarmyndigheten har under flera år satsat på att utveckla bland annat rekryteringsprocessen avseende åklagaraspiranter och myndighetens utbildningsprogram, inklusive chefsutbildningen. Systemet för rekrytering och kompetensutveckling fungerar i dag väl. Detta har medfört att åklagaryrket attraherar skickliga unga jurister, särskilt kvinnor.

Vid Ekobrottsmyndigheten har under 2005 genomförts rekryteringar i syfte att öka kompetensen och ersätta medarbetare som slutat. Enligt myndigheten har personal med god kompetens utan större svårigheter kunnat tillföras myndigheten inom samtliga personalkategorier.

Frågor som rör kompetensförsörjningen är centrala inom Kriminalvården inte minst mot bakgrund av den nya lagstiftning som träder i

kraft den 1 januari 2007. Dessa frågor är även viktiga för Kriminalvården eftersom behovet att rekrytera personal ökar med hänsyn till den omfattande platsutbyggnad som sker. Verket för förvaltningsutveckling har fått i uppdrag att i samverkan med Kriminalvården analysera arbetet med strategisk kompetensförsörjning med särskilt fokus på rekrytering, utbildning och karriärutveckling. Målsättningen med uppdraget är att kompetensförsörjningen inom Kriminalvården skall ske på det sätt som är mest effektivt. Uppdraget kommer att redovisas senast den 31 oktober 2006.

Sveriges Domstolars kompetensutveckling är ett prioriterat område. Under året har ett omfattande arbete genomförts i syfte att formulera en gemensam strategi för kompetensutvecklingsinsatser i domstolarna. En inriktning i strategin är att domstolarna på ett tydligare sätt än tidigare ansvarar för att analysera behoven av kompetensutveckling på domstols- och individnivå. Under 2005 hölls 13 000 utbildningsdagar. Bland annat har det hållits kurser med fokus på förändringsarbete och kommunikation. Ett utbildningsprogram har också satts upp för chefsadministratörerna vid domstolarna.

Stora pensionsavgångar väntas framöver

En strategisk fråga för rättsväsendet är att hantera kommande års pensionsavgångar. Med en hög medelålder inom framför allt polisen, 46 år, Sveriges Domstolar, 45 år, och Ekobrottsmyndigheten, 50 år, ställs stora krav på planering av framtida generationsväxling och ett aktivt arbete med långsiktig kompetensförsörjning.

Inom polisen pågår ett omställningsarbete som bland annat innebär att flera äldre medarbetare kan få pensionsersättning enligt det statliga trygghetsavtalet. Dessa ersättningar finansieras av de lokala omställningsmedel som respektive myndighet disponerar enligt ett centralt kollektivavtal. Under 2005 har 290 poliser avgått med pensionsersättning.

Till följd av ålderssammansättningen inom Sveriges Domstolar kommer stora pensionsavgångar att effektueras fram till 2011–2013. Med en återbesättning av framför allt yngre personal med hög kompetens kan kompetensförsörjningen säkras och åldersstrukturen förändras på önskvärd sätt. Domstolsverket arbetar aktivt med att säkra kompetensförsörjningen vid den kommande generationsväxlingen.

Även Ekobrottsmyndigheten förbereder för den kommande generationsväxlingen. Myndigheten har under 2005 arbetat med en personalförsörjningsplan och har bland annat kartlagt personalsituationen, åldersstruktur och pensionsavgångar i syfte att säkra en god personalförsörjning.

Rättsmedicinalverket kommer på grund av pensionsavgångar att tappa kompetens under de närmaste åren. De insatser som vidtagits, bland annat s.k. prova-på-perioder för läkare inom den rättsmedicinska verksamheten, har gett resultat.

Ledarskapet

Inom rättsväsendet pågår kontinuerligt arbetet med att utveckla ledarskapet och tillgodose chefsförsörjningen. Exempelvis har under 2005 genomförts ett projekt för att utveckla Kriminalvårdens chefsförsörjningsprocess. Projektet har bland annat resulterat i en ny ledningsstrategi och nya myndighetsgemensamma metoder för rekrytering, introduktion och utveckling av chefer.

Under 2005 har Åklagarmyndigheten genomfört en översyn av chefsrekryteringen. Myndigheten har startat ett arbete med att tillsätta en chefsförsörjningsgrupp som inom en tvåårsperiod kommer att genomgå särskild utbildning. Även Ekobrottsmyndigheten har prioriterat arbetet med ledarskapsutveckling under 2005.

Inom polisen har beslutats om inrättande av regionala center för chefsutveckling vid Polismyndigheterna i Stockholm, Skåne och Västra Götaland. Den övergripande uppgiften för de tre centren är att svara för att chefsutveckling genomförs i alla polismyndigheter.

Sjukfrånvaron fortsätter sjunka

Rättsväsendets myndigheter har genomfört ett arbete på arbetsmiljöområdet med friskvårdsinriktning och rehabiliteringsinsatser. Exempelvis har Ekobrottsmyndigheten utarbetat en arbetsmiljöpolicy i syfte att tydliggöra myndighetens arbetsmiljöpolitik, chefernas arbetsmiljöansvar och medarbetarnas möjlighet att påverka. Åklagarmyndigheten har bland annat genomfört en arbetsmiljöutbildning för chefer och fackliga ombud. Dessutom har myndigheten tillsammans med andra myndigheter bedrivit ett arbete för att finna former för arbete med hälsobokslut. Domstolsverket har genomfört ett flertal utbildningsinsatser inom arbetsmiljöområdet. Kriminalvården har arbetat i lokala samverkanspro-

gram med att skapa attraktiva arbetsplatser. Polisen har genomfört ett arbete på arbetsmiljöområdet med friskvårdsinriktning och rehabiliteringsinsatser.

Åtgärderna har bland annat lett till att minskningen av sjukfrånvaron fortsätter. Minskningen märks tydligast inom polisorganisationen och inom Kriminalvården. Sjukfrånvaron är genomgående högre bland kvinnor än bland män. Inom polisorganisationen finns det även regionala skillnader.

Analys och slutsatser

Det är angeläget att myndigheterna inom rättsväsendet fortsätter arbeta aktivt med kompetensförsörjningsfrågor.

En förutsättning för att verksamheten inom rättsväsendet skall kunna utvecklas positivt är att cheferna inom myndigheterna har tillräcklig kompetens när det gäller ledarskap, verksamhetsstyrning och arbetsmiljö. Det är nödvändigt att myndigheterna fortsätter arbetet med dessa frågor. Detta gäller inte minst inom polisen där regeringen anser att det behövs ett bättre ledarskap och ett tydligt rekryteringsförfarande för chefer. Stor vikt skall läggas vid ledaregenskaper och genomgången ledarskapsutbildning. Samverkan med andra myndigheter bör eftersträvas vid utbildningens utformning.

Regeringen anser att omställningsarbetet inom polisen bör hanteras på ett varsamt sätt.

Arbetet för att minska sjukfrånvaron är centralt. Aktiva insatser för ökad hälsa och rehabilitering kan ge betydande personaltillskott. Möjligheten att komma tillbaka till arbetslivet måste öka genom aktiva, snabba och sammansatta rehabiliteringsinsatser. Det är positivt att sjukfrånvaron fortsätter sjunka och av stor vikt att myndigheterna fortsätter ett aktivt arbete inom arbetsmiljöområdet. Det fortsatta arbetsmiljöarbetet måste även inriktas på att minska skillnaderna mellan kvinnors och mäns sjukfrånvaro.

Det är positivt att arbetsmiljöarbetet inte bara fokuserar på minskad sjukfrånvaro utan även på andra närliggande frågor som är viktiga förutsättningar för ett framgångsrikt arbete, däribland utbildning av chefer i arbetsmiljöfrågor och en allmän ökning av kompetensen i arbetsmiljöfrågor vid myndigheterna.

Jämställdhet

Jämställdhet och lika möjligheter är en angelägenhet för både kvinnor och män. Utgångspunkten för jämställdhetspolitiken är principen om alla människors lika rätt och värde. Ingen människa skall behandlas sämre än någon annan på grund av sitt kön. Målet är att alla skall ha lika möjligheter till fria livsval och ett delat ansvar.

Kvinnor och män skall ha lika möjligheter att utvecklas, vilket förutsätter frihet från system som konserverar fördelningen av makt och resurser ur ett könsperspektiv. När kvinnor och män finns med och delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet och på alla nivåer får vi ett bättre samhälle. Rättsväsendets myndigheter är starkt regelstyrda men påverkas också av värderingar som är knutna både till yrkeskulturen och till de enskilda medarbetarna. Det är därför angeläget att myndigheterna inom rättsväsendet beaktar jämställdhetsdimensionen i allt arbete och inom alla verksamhetsområden. En jämn könsfördelning innebär bättre förutsättningar att bemöta de människor som kommer i kontakt med rättsväsendet på ett professionellt sätt.

Resultat

Inom rättsväsendet pågår ett omfattande jämställdhetsarbete. Även om målen för myndigheterna inom rättsväsendet inte uppnåtts fullt ut är tendensen huvudsakligen positiv.

Polisorganisationens mål att andelen kvinnor som antas till polisutbildningen skall vara minst 40 % uppfylldes. Trots att andelen kvinnor i ledningskompetensen uppvisat en kontinuerlig ökning de senaste åren uppfylldes inte målet fullt ut för 2005. Målet för andelen kvinnor i ledningskompetensen var minst 20 % och utfallet för år 2005 blev 18,4 %. Andelen kvinnor i civila chefsbefattningar är dock mycket högre än i polisiära chefsbefattningar. Polismyndigheterna beaktar jämställdhetsperspektivet både vid annonsering och vid tillsättning av utlysta tjänster. Myndigheterna arbetar aktivt för att anpassa arbetstiderna så att de passar småbarnsföräldrar.

Av Kriminalvårdens anställda var under föregående år 44 % kvinnor och 56 % män. Variationen mellan olika yrkesgrupper inom Kriminalvården är dock stor. I personalkategorin vårdpersonal är var tredje anställd kvinna. I samband med övergången till en myndighet har en

betydande chefsrekrytering skett inom Kriminalvården. Resultatet av denna har blivit en jämn könsfördelning bland de högre cheferna.

Inom Åklagarmyndigheten har arbetet med att skapa goda förutsättningar för att förena arbete och föräldraskap fortsatt. Under perioden 2000–2005 har uttaget av föräldradagar bland manliga åklagare ökat från 3,5 dagar per år till 16,9 dagar. Motsvarande siffror för kvinnor under samma period är 20 dagar. Under året har en partssammansatt arbetsgrupp arbetat med att se över jämställdhetsarbetet och jämställdhetsplanen. En enkätundersökning har genomförts för att skapa underlag för kommande jämställdhetsåtgärder och jämställdhetsplan. Även inom Åklagarmyndigheten har andelen kvinnliga chefer ökat under senare år. Vid utgången av 2005 var 38 % av cheferna kvinnor. Vid Ekobrottsmyndigheten har andelen kvinnliga chefer också ökat. Under våren 2005 arbetade myndigheten fram en jämställdhetsplan som anger riktlinjer för hur jämställdhetsarbetet skall bedrivas. Frågor som tas upp i planen är arbetsförhållanden, utbildning, rekrytering, lönefrågor och arbete kombinerat med föräldraskap. Planen har kommunicerats på chefsmöten och arbetsplatsträffar och alla beslut som rör individ och organisation prövas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Inom Domstolsverket har jämställdhetsarbetet inriktats på att öka andelen kvinnliga chefsdomare och på att höja kunskapsnivån och medvetenheten om jämställdhetsfrågor. Ett särskilt utbildningsprogram har genomförts för domare som inte är chefsdomare i syfte att trygga en god chefsförsörjning i framtiden. Verket har även lämnat stöd till det särskilda nätverk som bildats för att uppmuntra fler kvinnor att söka chefsbefattningar. Vidare har verket arbetat målmedvetet för att öka kunskapen om vikten av ett korrekt bemötande av brottsoffer, bl.a. offer för olika former av sexualbrott.

Könsfördelningen bland de anställda vid Brottsförebyggande rådet är ojämn. Myndigheten arbetar aktivt för att rekrytera fler män till myndigheten. Det omvända förhållandet gäller dock beträffande andelen kvinnor i ledningskompetens. Kvinnorna är underrepresenterade i ledande befattningar och myndigheten avser justera detta förhållande under 2006.

Brottsoffermyndigheten har till övervägande delen kvinnlig personal. Myndighetens mål är att jämna ut könsfördelningen men målet har inte uppnåtts. En övervägande majoritet kvinnor sö-

ker anställning och myndigheten försöker vid nyrekryteringar ta hänsyn till att män är underrepresenterade.

Rättsmedicinalverket har utvecklat sitt jämställdhetsarbete under 2005. På varje avdelning och vid ledningskansliet finns s.k. genusagenter. De har genomgått två centrala utbildningar under året, och informations- och utbildningsinsatser i genusfrågor har genomförts vid flertalet av verkets avdelningar. Verket har målsättningen att nå en könsfördelning om 40 % kvinnor och 60 % män inom kategorin ledningskompetens. I dag är två av nio avdelningschefer kvinnor och i gruppen biträdande avdelningschefer är fördelningen fem kvinnor och tre män.

Analys och slutsatser

Rättsväsendets myndigheter har under året vidtagit en rad åtgärder för att uppnå jämställdhet mellan könen. Den allmänna bilden av myndigheternas jämställdhetsarbete är huvudsakligen positiv. För flertalet av myndigheterna har andelen kvinnor i ledande befattningar ökat.

I det fortsatta jämställdhetsarbetet vid rättsväsendets myndigheter förtjänar två förhållningssätt att framhållas särskilt. Det ena är att myndigheterna förväntas att avsätta tillräckliga resurser för att målen för jämställdhetsarbetet skall uppnås. Det andra är insikten om att framgångar i jämställdhetsarbetet påverkar de långsiktiga möjligheterna att rekrytera kompetent personal och ytterst allmänhetens förtroende för rättsväsendet.

Regeringen ser positivt på myndigheternas jämställdhetsarbete och förutsätter att det ges fortsatt hög prioritet.

Lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk eller religiös bakgrund

Verksamheten inom rättsväsendet utgår från principen om alla människors lika rätt och värde. Att förebygga och förhindra diskriminering och annan negativ särbehandling är en förutsättning för att rättsväsendet skall kunna leva upp till de krav medborgarna har rätt att ställa på de brottsbekämpande, brottsutredande och dömande organen. Detsamma gäller verksamheterna inom kriminalvården och de övriga myndigheterna inom rättsväsendet.

Verksamheterna inom rättsväsendet skall säkerställa enskildas trygghet samtidigt som de förutsätter ingripande åtgärder mot enskilda. De svåra och känsliga arbetsuppgifter som myndigheterna och dess anställda dagligen ställs inför ställer höga krav på legitimitet och förankring hos alla delar av befolkningen. För att dessa krav skall kunna tillgodoses bör andelen anställda med utländsk bakgrund inom rättsväsendet inte i allt för hög grad avvika från vad som gäller för samhället i övrigt.

År 2003 upprättade Rikspolisstyrelsen, Riksåklagaren, Domstolsverket och Kriminalvårdsstyrelsen särskilda kompetensstrategier i diskrimineringsfrågor. Strategierna syftar till ett långsiktigt, heltäckande och kontinuerligt arbete med diskrimineringsfrågor. Vidare har insatser genomförts för att öka andelen anställda med utländsk bakgrund.

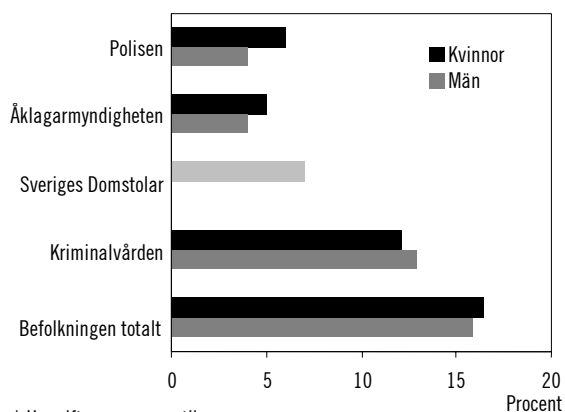
För att följa upp och utvärdera de insatser som gjorts fastställdes år 2004 särskilda mål för rättsväsendets arbete mot diskriminering och för ökad mångfald. Det första målet är att andelen anställda med utländsk bakgrund skall öka. Det andra målet är att det inom rättsväsendet skall finnas kunskap för att förebygga och motverka att diskriminering förekommer i verksamheten. Målen var styrande för myndigheternas verksamhet för första gången 2005.

Resultat

Andelen anställda inom rättsväsendet 2005 med utländsk bakgrund framgår av diagram 4.3 och 4.4.

Diagram 4.1 Anställda med utländsk bakgrund inom rättsväsendet 2005

Andel (%) av samtliga anställda

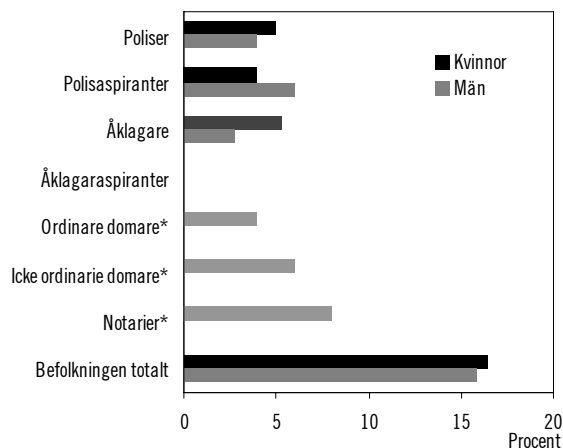

* Uppgiften avser samtliga

Källa: Respektive myndighet och Statistiska centralbyrån

Diagram 4.2 Anställda med utländsk bakgrund inom vissa personalkategorier 2005

Andel (%) av samtliga anställda

* Uppgiften avser samtliga

Källa: Respektive myndighet och Statistiska centralbyrån (SCB)

Myndigheterna har vidtagit ett antal åtgärder för att öka andelen anställda med utländsk bakgrund inom rättsväsendet. Särskilda rekryteringskampanjer har riktats till personer med annan etnisk eller kulturell bakgrund än svensk. Exempel på sådana insatser är samarbeten i olika former mellan polismyndigheterna, invandrarföreningar och gymnasieskolor. Liknande insatser har genomförts av Åklagarmyndigheten och inom Sveriges Domstolar som även haft särskilda insatser riktade mot universitet och högskolor, framför allt för juridikstuderande. Vidare har det inom polisen anställts ett antal personer med polisbakgrund från andra länder med syfte att dessa skall kunna anställas som poliser efter att de blivit svenska medborgare. Även inom Kriminalvården och rättsväsendets myndigheter i övrigt har insatser gjorts för att öka den etniska mångfalden bland personalen.

Myndigheterna har fortsatt arbetet för att förebygga och förhindra alla former av diskriminering i myndigheternas verksamheter. Det har bland annat handlat om att medvetandegöra personalen om orsakerna till diskriminerande beteenden och om att sådana beteenden kan finnas också i den egna verksamheten. Utbildning har genomförts om den gällande diskrimineringslagstiftningen. Insatser har gjorts för att säkerställa ett korrekt bemötande av personer som kommer i kontakt med myndigheternas verksamhet.

När det gäller polisen har insatser gjorts inom de tre storstadsmyndigheterna för att höja kunskaperna hos den egna personalen. Exempelvis har Polismyndigheten i Stockholm genomfört en riktad utbildning för poliser i områden där det

bor många människor med annan etnisk bakgrund än svensk. När det gäller Kriminalvården finns diskriminerings- och mångfaldsfrågor med i den grundläggande utbildningen som alla medarbetare med klientnära arbete genomgår efter nyanställning. Inom Sveriges Domstolar ingår frågor om diskriminering och bemötande bl.a. i den återkommande obligatoriska utbildningen för ordinarie domare. Inslag av mångfaldsfrågor ingår även i en rad andra utbildningar för domstolspersonalen. Det objektivitetsprojekt som dåvarande Riksåklagaren tillsammans med Domstolsverket, Advokatsamfundet och Brottsförebyggande rådet startade under 2004 har fortsatt under 2005. Projektet syftar bl.a. till att belysa de problem som kan uppstå under brottsutredning och rättegång till följd av fördomar och okunskap om andra kulturer.

Analys och slutsatser

Av statistik från Arbetsgivarverket framgår att ökningstakten när det gäller andelen anställda med utländsk bakgrund inom rättsväsendet är relativt hög. Det kan emellertid konstateras att det bland rättsväsendets myndigheter endast är Kriminalvården som har en personalsammansättning som med avseende på utländsk bakgrund någorlunda överensstämmer med vad som gäller för befolkningen i övrigt. Det är därför angeläget att rättsväsendets myndigheter även fortsättningsvis ger hög prioritet åt arbetet att öka den etniska mångfalden bland personalen.

Andelen åklagare och domare med utländsk bakgrund kan endast i begränsad omfattning påverkas av myndigheterna själva, eftersom dessa anställningar bl.a. ställer krav på jur. kand.-examen. Andelen personer med utländsk bakgrund som antas till juristutbildningen har ökat de senaste åren och närmar sig vad som gäller för befolkningen i övrigt. Även andelen notarier i domstolarna med utländsk bakgrund har ökat och uppgick år 2005 till 8 %. Personer som genomgått notarieutbildningen är den viktigaste rekryteringsbasen för framtidens domare och åklagare. Möjligheterna att rekrytera personer med utländsk bakgrund till dessa funktioner kommer därför att öka de kommande åren. Även när det gäller personer som har antagits till polisutbildningen har andelen personer med annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk ökat. Myndigheternas insatser för att locka unga

människor med utländsk bakgrund till arbete inom rättsväsendet har alltså i viss utsträckning redan gett resultat. Det är angeläget att detta arbete följs upp och utvecklas för att andelen anställda med utländsk bakgrund inom samtliga yrkeskategorier inom rättsväsendet skall närma sig vad som gäller för befolkningen i övrigt.

Myndigheterna har under året bedrivit ett kunskaphöjande arbete för att förebygga och motverka att diskriminering förekommer i myndigheternas verksamhet. Exempelvis har inom polisorganisationen drygt 1600 personer (7 %) genomgått utbildning i diskriminerings- och mångfaldsfrågor. Detta arbete måste fördjupas och utvecklas. Regeringen kommer därför senare i år att ge Statskontoret i uppdrag att utvärdera de kompetensstrategier i diskrimineringsfrågor som gäller för polisen, Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar och Kriminalvården. Syftet är att utvärderingen skall ligga till grund för bedömningen av vilka satsningar och åtgärder som behövs för att värna principen om allas likhet inför lagen och för att motverka alla former av diskriminering inom rättsväsendet.

För att de åtgärder som vidtas när det gäller diskriminerings- och mångfaldsfrågorna skall få genomslag är det nödvändigt att enskilda myndigheter och verksamhetsenheter känner ansvar för och tar en aktiv del i arbetet. Här spelar myndigheterna på central nivå en viktig roll. Vidare krävs att myndigheterna även fortsättningsvis avsätter resurser för arbetet.

4.5.2 Brottsförebyggande arbete

Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

Målet uppfylldes inte fullt ut

Målet för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete var under 2005 att brott skall förebyggas. Regeringens samlade bedömning är att målet inte har uppfyllts fullt ut.

Bedömningen grundar sig framför allt på det faktum att antalet anmälda våldsbrott under 2005 ökade med drygt 7 %. Bedömningen stärks också av att Rikspolisstyrelsen anser att polisorganisationen inte helt har uppnått målet. Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet bedömer dock att de har uppfyllt sina respektive delar av verksamhetsmålet.

Polisorganisationens storlek medför att polisens resultat får ett stort genomslag i bedömningen av måluppfyllelsen för hela verksamhetsområdet. Rikspolisstyrelsens bedömning motiveras bl.a. av svårigheten att kunna visa att polisens brottsförebyggande arbete har medfört att tillfällena att begå brott skulle ha minskat. Det bör dock framhållas att det av polisens årsredovisning för 2005 framgår att det brottsförebyggande arbetet har utvecklats. Polisen har till exempel vidareutvecklat den ursprungliga modellen för problemorienterat polisarbete och genomfört planlagda brottsförebyggande projekt och insatser som man på goda grunder kan säga har givit brottsförebyggande effekter, om än i vissa fall bara kortsiktiga sådana.

Rättsväsendets resursinsats och polisens planlagda brottsförebyggande aktiviteter ökade

Tabell 4.6 Kostnadsutvecklingen 2003–2005

Miljoner kronor

	2003	2004	2005
Verksamhetens kostnader	6 686	6 928	7 275
Transfereringar	23	30	21
Summa kostnader	6648	6906	7234

Källa: Hermes.

I tabellen redovisas kostnadsutvecklingen för verksamhetsområdet. De belopp som redovisas är summan av de kostnader som rapporterats in per verksamhetsgren i statsredovisningen i Hermes (exkl. Säkerhetspolisen).

Ökningen av kostnaderna beror i huvudsak på att antalet poliser som har arbetat med brottsförebyggande arbete har ökat. Kostnaden för polisens brottsförebyggande arbete uppgår till 45 procent av polisens totala kostnader. Det bör då noteras att en väsentlig del av denna kostnad utgörs av kostnaderna för ingripandeverksamhet och trafikövervakning.

Tabell 4.7 Polisens genomförda planlagda brottsförebyggande projekt och insatser

	2003	2004	2005
Projekt	15	21	48
- timmar	34 850	9 665	13 226
- kostnad	7 870 (tkr)	5 419 (tkr)	uppgift saknas
Insatser	4	173	501
- timmar	480 173	231 475	455 288
- kostnad	uppgift saknas	uppgift saknas	uppgift saknas

En av polisens huvuduppgifter är att förebygga brott. Polisorganisationen satsade, exklusive ingripandeverksamheten, knappt 20 % av sin samlade resurstid under 2005 på det brottsförebyggande arbetet vilket är i nivå med 2004.

Av projekten och insatserna genomfördes 295 i samverkan med andra aktörer och 208 utvärderades. Polismyndigheterna har angett att flera projekt och insatser har varit underrättelseledda, varvid de varit inriktade mot lokala problembilder. Vanligt förekommande samverkanspartners har varit andra myndigheter, landsting, kommuner samt intresse- och frivilligorganisationer.

Polisens resurstimmar inom resultatområdet trafik minskade något under 2005 i förhållande till föregående år. Samtidigt ökade antalet rapporterade trafikbrott och trafikförseelser. Under året har polisen utfört 1,7 miljoner alkoholutandningsprov vilket är en ökning med 13 % jämfört med föregående år. Av dessa prov var över 20 000 positiva vilket var en ökning med 9 %.

Trots att antalet händelserapporter har ökat under 2005 har antalet resurstimmar ökat endast marginellt. Den avsatta resursen för ingripandeverksamheten av den totala resurstiden för polisverksamheten var under 2005 16,3 procent. Drygt var fjärde ingripande/händelse har under 2005 lett till en repressiv åtgärd i form av t.ex. brottsanmälan, primärrapport och ordningsbot.

Verksamhetens resultat

Styrningen av förebyggande arbete mot mängdbrott

Polismyndigheternas förmåga att planera, genomföra och följa upp den brottsförebyggande verksamheten visade enligt Rikspolisstyrelsen även under 2005 en ojämn utveckling vid en jämförelse mellan polismyndigheterna. Det bör dock framhållas att underrättelseledda projekt och insatser riktade mot avgränsade brotstyper, geografiska platser, tider och personkategorier har visat positiva brottsförebyggande effekter vid flera myndigheter.

Polisen arbetar kontinuerligt med att förbättra förutsättningarna att styra det brottsförebyggande arbetet, bland annat genom att utveckla olika IT-stöd. Som exempel kan nämnas projektet Verktyg för planlagt operativt polisarbete, där syftet bland annat är att öka kunskaperna om effektiva brottsbekämpande åtgärder.

De årliga trygghetsundersökningar som polisen genomför på olika håll i landet ger ett viktigt underlag inför beslut om inriktningen lokalt av det brottsförebyggande arbetet. Undersökningarna bidrar till att skapa en gemensam lokal pro-

blembild som läggs till grund för lokalt brottsförebyggande arbete i samverkan med andra. Under 2005 genomförde polisen trygghetsundersökningar i 129 kommuner i 11 polismyndigheter. Sedan polisen började med trygghetsundersökningar 1998 har sådana undersökningar genomförts i 222 kommuner, i de flesta fall återkommande år efter år. Sammanlagt har 300 000 personer deltagit i undersökningarna.

Polisen måste kunna följa upp sin verksamhet bättre än som hittills skett. I synnerhet gäller detta på det brottsförebyggande området. Bland annat därför pågår ett omfattande arbete med att införa en ny resultatuppföljningsmodell inom polisen. En av modellens huvudkomponenter är Polisens resultatrapporter, som bättre kommer att fånga och beskriva polisens insatser på bland annat det brottsförebyggande området.

Polisen fortsatte under 2005 satsningen på att bekämpa mängdbrott. Det s.k. mängdbrottsprojektet innebär framför allt förändringar i polisens arbetsmetoder och i uppföljning av verksamheten. Syftet är att det skall höja polisens förmåga att förebygga, utreda och klara upp främst mängdbrott, vilka utgör cirka 70 % av den anmälda brottsligheten. I ett första steg infördes Polisens nationella utredningskoncept, som syftar till att effektivisera utredningsverksamheten, och Polisens underrättelsemodell, som är ett verktyg för planering, styrning och ledning av polisens brottsförebyggande och brottsutredande arbete.

Som ytterligare ett led i att förstärka arbetet med att skapa enhetliga riktlinjer och arbetsmetoder kommer Rikspolisstyrelsen tillsammans med polismyndigheterna under 2006–2007 att utarbeta en nationell brottsförebyggande strategi för polisen. Strategin kommer att innehålla en ansvarsfördelning på nationell, regional och lokal nivå och lämpliga arbetsformer för samarbete mellan polis och socialtjänst samt mellan polisen, lokala brottsförebyggande råd och andra aktörer.

Samverkan

Brottsförebyggande arbete är ett av de områden där samverkan är helt avgörande för framgång. Enskilda aktörer kan naturligtvis göra viktiga insatser på egen hand men för att nå långsiktiga effekter krävs en väl utvecklad samverkan.

Brottsförebyggande rådet och Rikspolisstyrelsen har i uppdrag att planera och genomföra ett projekt om förebyggande av våld i offentliga miljöer. Enligt uppdraget skall Brottsförebyg-

gande rådet i samråd med Rikspolisstyrelsen ägna sig åt kunskaps- och metodutveckling avseende åtgärder för att förebygga våldsbrottslighet. Rikspolisstyrelsen skall sedan se till att det av Brottsförebyggande rådet framtagna kunskaps- och metodunderlaget prövas av en eller flera polismyndigheter. Utfallet av de åtgärder som vidtas av polisen skall utvärderas av Brottsförebyggande rådet.

Rikspolisstyrelsen har i uppdrag att utveckla sitt arbete med att stötta skolorna i Sverige i deras arbete med att skapa en trygg och säker skolmiljö. Som ett led i detta arbete vill regeringen verka för att elever, föräldrar och skolpersonal skall veta till vem eller vilka inom polisen man skall vända sig.

Polisen har under 2005 tagit initiativ till att skapa samarbetsformer på olika organisatoriska nivåer med andra aktörer. Som ett exempel kan nämnas det så kallade chefsrådet vid polisen i Stockholm. Det fungerar som ett komplement till de lokala brottsförebyggande råden. Chefer på hög nivå från olika delar av rättsväsendet, socialtjänsten, skola, hälso- och sjukvård med flera förstärker kraften i samhällets insatser genom att i högre grad enas om inriktning av verksamheten, genomföra gemensamma insatser och liknande åtgärder.

En fast organisation har under 2006 införts i hela Malmö för det brotts- och drogförebyggande samarbetet mellan skola, socialtjänst och polis. Inom ramen för det arbetar de deltagande aktörerna gemensamt med förebyggande arbete, till exempel med åtgärder mot skolkl, vandalisering, kriminella ungdomsgång, utveckling och spridning av nya metoder, föräldrautbildning och drogförebyggande åtgärder. S.k. SSP-team finns i alla Malmös stadsdelar, och varje stadsdel har en ledningsgrupp för arbetet.

De brottsbekämpande myndigheterna samverkar även på underrättelseområdet. I denna samverkan ingår polisen, Ekobrottsmyndigheten, Försvarsmakten, Tullverket, Kriminalvården och Kustbevakningen.

Samverkan med utländska brottsbekämpande myndigheter har utvecklats genom att flera polismyndigheter har förbättrat sitt erfarenhets- och informationsutbyte. Svensk polis har deltagit i flera brottsförebyggande EU- och Sida-projekt. Polisen har också ingått i internationellt samverkansarbete för att förebygga människohandel och narkotikabrott.

Utvecklingen för de lokala brottsförebyggande råden

Under 2005 medverkade Brottsförebyggande rådet till att finansiera 53 projekt med inriktning mot lokalt brottsförebyggande arbete. Myndigheten har till exempel beviljat ekonomiskt stöd till 28 lokala brottsförebyggande projekt som syftar till att minska antalet tillfällen till brott, minska nyrekryteringen till kriminella livsstilar eller minska brottsaktiviteten hos återfallskriminella. Brottsförebyggande rådet har också beviljat ekonomiskt stöd i tio fall för att genomföra kartläggningar av lokala problembilder. Brottsförebyggande rådet har även prioriterat att finansiera utvärderingar av brottsförebyggande arbete på lokal nivå. De lokala råden har också under 2005 haft möjlighet att söka ett mindre ekonomiskt stöd för delfinansiering av nätverksträffar, det vill säga seminarier eller liknande där flera lokala brottsförebyggande råd deltar. Myndigheten har givit ekonomiskt stöd till delfinansiering av sex sådana nätverksträffar. Vidare har myndigheten fördelat så kallade startbidrag till två kommuner.

Brottsförebyggande rådet genomförde under 2005 en kartläggning av de lokala brottsförebyggande råden (BRÅ-rapport 2005:15, Ett steg på väg, Kartläggning av de lokala brottsförebyggande råden) där rådets utveckling och arbete beskrivs och analyseras. Kartläggningen visar att de råd som inrättades före år 2000 (cirka hälften) har nått långt i utvecklandet av ett effektivt brottsförebyggande arbete. Det finns dock stora variationer mellan råden när det gäller deras aktiviteter och vilka förutsättningar de har för att bedriva lokalt brottsförebyggande arbete.

Av rapporten framgår bland annat att två tredjedelar av de lokala råden i kommunerna och stadsdelarna uppger att de har genomfört någon praktisk brottsförebyggande insats under det senaste året. Oftast arbetar de lokala råden alkohol- och drogförebyggande samt mot bilbrott, det vill säga tillgrepp ur, från eller av bil.

I regel har de genomförda insatserna handlat om att sprida information med hjälp av foldrar, föreläsningar, medier eller olika former av kampanjer. Många lokala råd arbetar dessutom med exempelvis trygghetsvandringar, förbättring av belysning eller riktade insatser mot ungdomar under högriskhelger.

När råden skall välja insatser är det många gånger polisens händelserapporter som ligger till grund för valen och de kartläggningar som råden

gör består ofta av sammanställningar av polisens brottsstatistik.

Polisen är representerad i 88 % av de lokala brottsförebyggande råden och drygt hälften av dess representanter uppger ha stort mandat att besluta för sin huvudmans räkning. Dessutom uppger en stor majoritet av råden att de samarbetar med polisen i ganska eller mycket stor utsträckning.

Tillgängligheten och synligheten i lokalsamhället

En central komponent i brottsförebyggande arbete är de berörda aktörernas närvaro, både faktisk och upplevd. Den resursmässigt största delen av det står polisen för, i form av t.ex. patrullering och polisstationer. Men det gäller också andra initiativ, exempelvis trygghetsvandringar och liknande.

Ett intressant initiativ har tagits av Polismyndigheten i Stockholms län som har beslutat att öppna 13 nya poliskontor i utsatta förorter. Det första öppnades den 30 maj 2006. Kontorens främsta uppgift är att arbeta mot ungdomskriminalitet och förhindra nyrekrytering av ungdomar till kriminella nätverk.

Tillgänglighet handlar inte bara om fysiska möten. Det handlar också om allmänhetens möjligheter att få kontakt med rättsväsendets myndigheter på ett enkelt och snabbt sätt.

Förebyggande arbete mot brott mot rikets säkerhet

Säkerhetspolisen bedriver polisverksamhet för att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet, i syfte att skydda demokratin, medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter, Sveriges politiska oberoende och den nationella säkerheten.

Säkerhetspolisen har de senaste åren genomfört ett omfattande reformarbete. Det handlar bl.a. om att stärka kontakter och relationer till omvärlden, såväl nationellt som internationellt, och förtydliga Säkerhetspolisens ledande roll när det gäller rikets inre säkerhet.

På kontraterrorområdet har Säkerhetspolisens arbete under 2005 inriktats mot tidigare kända nätverk men också mot sådana som tidigare varit okända för Säkerhetspolisen. Ett framgångsrikt operativt arbete har under 2005 lett fram till de första fällande domarna för terroristbrott. Säkerhetspolisen har inom ramen för kontraterrorverksamheten samverkat med andra myndigheter som Försvarmakten/MUST, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut, Tullverket, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket med flera. Ett viktigt forum för detta

samarbete är samverkansrådet mot terrorism som inrättades 2004.

De internationella kontakterna på kontraterorområdet har också ökat kraftigt under senare år som en följd av att andra länders säkerhetstjänster prioriterat ett ökat underrättelseutbyte med bl.a. Sverige. För Säkerhetspolisens del har detta inneburit en ökad arbetsbelastning.

När det gäller kontraspionage har Säkerhetspolisen, utöver olika insatser riktade direkt mot underrättelseaktörerna, arbetat med uppsökande och riktad verksamhet där man lämnat information till universitet, särskilt skyddsvärda företag och områden inom de delar av svenskt näringsliv där risken bedöms som stor att främmande underrättelsetjänster riktar sitt intresse.

Inom författningsskyddet har Säkerhetspolisen fortsatt arbetet med att kartlägga svenska extremistmiljöer på såväl vänster- som högerkanten av den politiska skalan för att få ökad kunskap om miljöerna, deras ideologier, aktörer och tillvägagångssätt.

När det gäller personskyddsverksamheten vid Säkerhetspolisen har även den vidareutvecklats. Verksamheten har tillförts extra resurser vilket har lett till att målsättningarna vad gäller såväl fasta som temporära skyddsinsatser samt närskydd och samordning av polisinsatser vid statsbesök och liknande har kunnat uppfyllas.

Förebyggande arbete mot ekonomisk brottslighet

Ekobrottsmyndigheten satsade under 2005 totalt drygt 7 000 timmar på brottsförebyggande arbete, vilket i princip var en fördubbling jämfört med 2004. Andelen nedlagd tid uppgick till cirka 4 % av myndighetens totala resurser.

Myndigheten fortsatte under 2005 arbetet med att vidareutveckla och konkretisera myndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet och för att utveckla nya metoder för detta arbete. Under året inleddes också en utvärdering av myndighetens brottsförebyggande projekt 1999–2005. Syftet med utvärderingen är att öka kunskapen om vilka typer av förebyggande åtgärder som kan förväntas vara mest effektiva i ett långsiktigt perspektiv. Uppbyggnaden av Ekobrottsmyndighetens kriminalunderrättelsetjänst fortsatte under 2005. Ökad kunskap om den ekonomiska brottsligheten, om dem som begår brott och hur de samverkar med varandra är viktigt för det brottsförebyggande arbetet på området.

Det brottsförebyggande arbetet har under 2005, liksom tidigare, framfört allt bedrivits i form av samverkan med andra myndigheter samt med olika branschorganisationer, fackliga organisationer och andra intressegrupper. Exempel på myndigheter och andra som Ekobrottsmyndigheten har samverkat med i det brottsförebyggande arbetet är Skatteverket, de enskilda revisions- och bokföringsbyråerna, de regionala samverkansorganen, kommunerna med de lokala brottsförebyggande råden och arbetslivets organisationer. Som exempel kan nämnas att brottsförebyggande projekt genomförts tillsammans med Finansinspektionen, Skatteverket och Finanspolisen. Att utveckla och stödja det ekobrottsförebyggande arbetet på lokal nivå och att i detta avseende aktivera de lokala brottsförebyggande råden har under 2005 varit en prioriterad uppgift för Ekobrottsmyndigheten i samverkan med Brottsförebyggande rådet.

Analys och slutsatser

Våldsbrottsligheten måste bekämpas

Regeringens uppfattning är att det går att komma betydligt längre i det brottsförebyggande arbetet inom rättsväsendet. Ett aktivt brottsförebyggande arbete är avgörande för att långsiktigt öka tryggheten och minska brottsligheten.

Under 2005 har den sedan flera år pågående förskjutningen från tillgreppsbrott till brott mot person förstärkts ytterligare. Regeringen ser med stor oro på att rättsväsendet inte har lyckats bryta trenden med den ökande våldsbrottsligheten. Hot, misshandel och övergrepp är ett uttryck för maktmissbruk och förtryck. Att leva i rädsla för våld begränsar inte minst många kvinnors och barns liv. Oavsett vem som hotar, misshandlar eller våldtar måste kvinnors frihet och trygghet säkras. Det är mot denna bakgrund mycket angeläget att rättsväsendet vidtar kraftfulla åtgärder för att bekämpa våldsbrottsligheten.

Uthålliga brottsförebyggande insatser måste grundas på kunskaper om vilka åtgärder som fungerar och vilka faktorer som skapar tillfällen till brott. En viktig framgångsfaktor för det brottsförebyggande arbetet är därför att vidtagna åtgärder och genomförda insatser följs upp och utvärderas på ett systematiskt sätt. I det sammanhanget spelar också Brottsförebyggande rå-

det en viktig roll dels för att förmedla effektiva metoder att till exempel förebygga våldsbrott, dels för att ge vägledning om hur uppföljningar och utvärderingar kan genomföras. Brottsförebyggande rådets arbete ska ytterligare fokuseras på att ta fram och sprida kunskap om framgångsrikt brottsförebyggande arbete.

Tryggheten i lokalsamhället måste öka

Regeringen menar att rättsväsendet måste komma närmare människorna. En synlig och närvarande polis i hela landet är viktigt för att förebygga brott och för människors känsla av trygghet. Polisbrist, långa avstånd och begränsad bemanning under kvällar och helger sätter tryggheten på undantag på många håll i vårt land.

Tillgänglighet och synlighet är självklara delar i rättsväsendets brottsförebyggande arbete. Det är av avgörande betydelse för framgång i brottsbekämpningen att polisen är tillgänglig för att öka tryggheten och minska brottsligheten. En tydlig polisiär närvaro gör det också mer naturligt för människor att ta kontakt med polisen i olika avseenden.

Mot denna bakgrund är det viktigt att polisen med kraft fortsätter utvecklingen av mobila IT-stöd som gör det möjligt för polisen att förlägga en större del av polisarbetet på fältet i stället för att behöva åka in till en polisstation för att avrapportera. Det är också bra att polisen prövar nya metoder i form av till exempel de lokala poliskontoren och de mobila polisstationerna i Stockholm.

Tillgänglighet handlar också om möjligheten att få kontakt med polisen. Det är angeläget att polisen fortsätter att utveckla möjligheten för allmänheten att använda Internet för att enkelt och snabbt få kontakt med polisen för att till exempel kunna anmäla brott.

Viktigt med genomslag för det förebyggande arbetet

Trots att det förebyggande arbetet är en huvuduppgift för polisen har det visat sig vara svårt att få fullt genomslag för det. Rikspolisstyrelsens årsredovisning visar att resurstiden för det planlagda brottsförebyggande arbetet har minskat under 2005 även om antalet projekt och insatser har ökat. Årsredovisningen förmedlar också en bild av att polisens mer långsiktiga brottsförebyggande arbete fortfarande får stå tillbaka till förmån för insatser som pågår under en kortare tidsperiod och som endast ger indirekta brottsförebyggande effekter.

Rikspolisstyrelsen har aviserat åtgärder som skall förbättra det förebyggande arbetet. Under 2007 kommer Rikspolisstyrelsen i samverkan med polismyndigheterna att utarbeta en brottsförebyggande strategi. Polisen har inom ramen för Mängdbrottsprojektet redan påbörjat ett arbete med att utveckla planeringen, ledningen och uppföljningen av det brottsförebyggande arbetet genom införandet av polisens underrättelsemodell. Den skall i alla delar vara fullt införd senast vid utgången av 2007. Regeringen välkomnar dessa initiativ och kommer noga att följa utvecklingen av detta arbete.

Ekobrottsmyndigheten har fortsatt att vidareutveckla strategier för myndighetens brottsförebyggande arbete. Den fortsatta uppbyggnaden av Ekobrottsmyndighetens kriminalunderrättelsetjänst förväntas öka myndighetens möjligheter att bättre kunna leda och styra den brottsförebyggande verksamheten. Det utvärderingsprojekt som Ekobrottsmyndigheten påbörjade under 2005 bör kunna bidra till förbättrade möjligheter att bedöma effekterna av myndighetens brottsförebyggande arbete.

Kriminalvårdens roll i det brottsförebyggande arbetet bör särskilt uppmärksammas. Bland annat Kriminalvårdens återfallsförebyggande har stor betydelse när det gäller att förebygga brott.

Regeringens bedömning är att de åtgärder som myndigheterna vidtar bör leda till högre kvalitet och ett effektivare resursutnyttjande i det brottsförebyggande arbetet. Det är därför angeläget att polisens pågående utvecklingsarbete inom det brottsförebyggande området bedrivs kraftfullt.

En ytterligare förstärkning av den polisiära närvaron i människors vardag förutsätter en ökning av polisens kapacitet. Regeringens satsning på fler poliser innebär att problemen med långa avstånd i bl.a. glesbygdsområden och med bemanningen under kvällar och helger kan begränsas.

Viktigt att berörda myndigheter i rättsväsendet deltar i de lokala brottsförebyggande rådens arbete

Det är självklart viktigt att berörda myndigheter i rättsväsendet deltar i det lokala brottsförebyggande arbetet och att de, med utgångspunkt i sina roller, finns representerade i de lokala brottsförebyggande råden.

Det är särskilt viktigt att polisen aktivt deltar i rådets verksamhet. Det är därför tillfredsställande att ta del av Brottsförebyggande rådets

kartläggning i denna del som visar att polisen är den vanligaste icke-kommunala representanten i de lokala råden.

Kunskaperna på det brottsförebyggande området måste fortsätta att utvecklas

En grundläggande förutsättning för att det brottsförebyggande arbetet skall fungera är att kunskapsnivån inom området är hög på alla organisatoriska nivåer i rättsväsendet.

Brottsförebyggande rådet fyller här en viktig funktion som förmedlare av internationell och nationell teoribildning och beskrivning av det brottsförebyggande arbetet. Det finns ett stort behov bland rättsväsendets myndigheter av att ta del av effektiva brottsförebyggande åtgärder mot olika brottstyper, kanske främst mot mängdbrottsligheten. Det är viktigt att Brottsförebyggande rådet fortsätter att föra en kontinuerlig dialog med myndigheterna för att kunna möta deras kunskapsbehov och vara ett stöd för dem. Det är viktigt att rådet utifrån en beskrivning av verkligheten och de bakomliggande orsakerna till brottslighet också i större utsträckning föreslår lösningar.

Rikspolisstyrelsen har ett uttalat ansvar för att poliserna skall ha en hög brottsförebyggande kompetens och kunskap. Det förebyggande arbetet skall präglas av ett bättre utnyttjande av resultat från forskning i den operativa verksamheten. Det är därför angeläget att styrelsen t.ex. inom ramen för polisens grundutbildning förmedlar både teoretisk och praktisk kunskap på det brottsförebyggande området till eleverna.

Berörda myndigheter inom rättsväsendet skall också öka sin kunskap om olika brottstyper och brottslighetens omfattning genom att fortsätta att utveckla det underrättelseledda arbetet.

En källa till kunskap utgörs av det internationella samarbetet. Det är viktigt att berörda myndigheter tar till vara internationella erfarenheter från brottsförebyggande arbete.

Ökad internationell samverkan viktig i det förebyggande arbetet mot terrorism

Inom kontraterrorverksamheten vid Säkerhetspolisen är internationell samverkan många gånger avgörande för framgång. Det förutsätter att det finns ett väl fungerande kontaktnät och utvecklade samarbetsstrukturer mellan säkerhetstjänster runt om i världen. Detta är ett ömsesidigt utbyte där den säkerhetstjänst som begär information eller t.ex. rättshjälp från ett annat land också måste vara beredd att lämna bidrag till

andra länders kontraterrorarbete. Efter terrorattentaten i New York den 11 september 2001 har denna utveckling blivit mycket påtaglig. Säkerhetspolisen ställs nu inför helt andra krav när det gäller internationell samverkan, där nya strukturer för informationsutbyte vuxit upp och nya arbetsmetoder utvecklats som en följd av de senaste årens förändrade hotbild.

Bekämpande av terrorism och andra brott som riktar sig mot rikets säkerhet är högt prioriterat av regeringen. Hotbilden mot Sverige och svenska intressen är förvisso alltså låg. Det finns dock en förhöjd hotbild mot vissa utländska intressen i Sverige. Vi har också ett ansvar för att förhindra att Sverige fungerar som bas för planering och förberedelser för terrorhandlingar i andra länder. Det finns dessutom alltid en risk för att svenskar och svenska intressen i övrigt kan drabbas av terrorattentat i andra delar av världen trots att syftet i sig inte varit att skada Sverige. Detta understryks inte minst av de attentatsplaner mot den internationella flygtrafiken som avslöjades av brittisk polis i augusti 2006. Utöver en väl fungerande kontraterrorverksamhet nationellt är det därför också betydelsefullt att svenska myndigheter kan bidra i det internationella arbetet mot terrorism.

Mot denna bakgrund är det av stor vikt att Säkerhetspolisen fortsätter att utveckla sin kapacitet på kontraterrorområdet och därmed också stärker sin förmåga att möta den ambitionshöjning som skett i våra grannländer de senaste åren.

Regeringens uppfattning är att alla de resurser som finns i Sverige och som kan bidra i arbetet mot terrorism bör tas tillvara. Myndigheter som Försvarets radioanstalt och till viss del även Försvarsmakten/MUST är viktiga aktörer i det avseendet. Det åligger Säkerhetspolisen i egenskap av ansvarig myndighet för att förebygga och utreda terrorism att ta initiativ till att utveckla samordningen med dessa och andra berörda myndigheter.

För att kunna fullgöra sitt uppdrag inom kontraterrorverksamheten har Säkerhetspolisen tvingats till interna omprioriteringar. Det är dock självklart att Säkerhetspolisen måste ha möjlighet att utveckla sin kapacitet även inom kontraspionage och författningsskydd. Säkerhetspolisens kapacitet i stort behöver därför förstärkas. Regeringen kommer att följa denna utveckling noga och avser att vid behov återkomma till frågan.

4.5.3 Utredning och lagföring

Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

Målet uppfylldes inte fullt ut

De myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen är främst Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården och Rättsmedicinalverket. Domstolarnas brottsmålshandläggning som är en del i rättskedjan ingår 2005 i verksamhetsområdet Dömande verksamhet. Regeringens analys och slutsatser av domstolarnas resultat redovisas i avsnitt 4.5.4 Dömande verksamhet. Säkerhetspolisens verksamhet redovisas i avsnitt 4.5.2 Brottsförebyggande arbete.

Målet för verksamhetsområdet Utredning och lagföring var under 2005 att verksamheten skall bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet och kvalitet och att fler brott skall leda till lagföring.

Regeringens samlade bedömning är att målet inte har uppfyllts fullt ut. Bedömningen grundar sig främst på att såväl antalet som andelen misstänkta personer som lagfördes genom beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse var i stort oförändrat jämfört med 2004. Det skall i sammanhanget dock noteras att antalet av polis utfärdade ordningsbot ökade relativt kraftigt under 2005. Myndigheterna har vidare utvecklat sina verksamheter på ett sätt som i stort bedöms ha förbättrat brottsutredningarnas kvalitet.

Resursinsatsen ökade

Polisens och åklagarnas sammanlagda kostnader för arbetet i verksamhetsområdet under 2005 uppgick till knappt 7,6 miljarder kronor vilket är en ökning med drygt 3 % jämfört med 2004. Polisens kostnader uppgick till knappt 6,5 miljarder vilket var en ökning med drygt 270 miljoner. Den största delen av ökningen kan relateras till polisens arbete med våldsbrott. Åklagarmyndighetens kostnader uppgick till cirka 831 miljoner kronor vilket var en i stort sett oförändrad nivå. Ekobrottsmyndighetens kostnad var drygt 248 miljoner vilket var en marginell minskning jämfört med året innan. Kostnaden för Kriminalvårdens häktesverksamhet uppgick till 1 329 miljoner kronor vilket är i nivå med året innan.

Polisen har under 2000-talet successivt ökat den tid som avsätts för brottsutredning. Under 2005 har dock denna ökningstrend brutits och

arbetstiden inom utredningsverksamheten var i alla avseenden oförändrad jämfört med föregående år. En tydlig utveckling är också att allt mer tid ägnas åt utredning av våldsbrott. Trots att dessa ärenden endast utgör cirka 10 % av antalet inkomna ärenden ägnas mer än en tredjedel av arbetstiden åt dem.

Åklagarmyndigheten har liksom tidigare år använt stora resurser för att bekämpa vålds- och narkotikabrott, ekonomisk brottslighet och miljöbrottslighet. Av samtliga avslutade brottmålsärenden avsåg sammanlagt 25 % dessa brottstyper. Av Åklagarmyndighetens totala resursanvändning hänförde sig cirka 56 % till bekämpning av nämnda brottstyper.

Ekobrottsmyndigheten har under 2005 utvecklat och infört nya och mer rationella metoder för utredning av den ekonomiska mängdbrottsligheten. Detta har medfört att en större del av den totala resursen nu kan inriktas mot bekämpningen av den grova ekonomiska brottsligheten.

Nedan redovisas kostnaderna för de myndigheter som redovisar dessa för verksamhetsområdet Utredning och lagföring.

Tabell 4.8 Kostnadsutvecklingen 2003–2005

Miljoner kronor

	2003 ¹	2004	2005
Verksamhetskostnader	7 161	8 914	9 180
Transfereringar	7	8	9
Summa kostnader	7 168	8 922	9 189

¹ Kostnader för Kriminalvårdens häktesverksamhet saknas.

Källa: Hermes.

I tabellen redovisas kostnadsutvecklingen för verksamhetsområdet. De belopp som redovisas är summan av de kostnader som rapporterats in per verksamhetsgren i statsredovisningen i Hermes (exkl. Säkerhetspolisen).

Verksamhetens resultat

Ärendeinflödet ökade marginellt

Antalet anmälda brott till polisen har under en längre tid legat på en relativt konstant nivå av cirka 1,2 miljoner. Brottsutvecklingen under året kan sammanfattningsvis beskrivas som en fortsättning på de trender med ett minskande antal anmälda stöldbrott och ett ökande antal anmälda våldsbrott och narkotikabrott som kunnat iaktas under en längre tid. Särskilt stor ökning har skett av fall där någon misshandlas av en okänd person på allmän plats. Även antalet anmälda våldsbrott mot kvinnor har fortsatt öka. Det kan också noteras att antalet anmälda våldtäktsbrott ökat kraftigt. Det förklaras i viss utsträckning av

den lagändring som trädde i kraft den 1 april 2005. Lagändringen innebar att en del av de gärningar som tidigare rubricerades som sexuellt utnyttjande nu bedöms som våldtäkt (se vidare avsnitt 4.4.1). När det gäller narkotikabrott har de senaste årens ökning fortsatt. Då narkotikabrottsärenden nästan uteslutande initieras genom polisiära insatser visar ökningen att polisen fortsatt håller narkotikabekämpningen på en hög nivå.

Antalet ärenden som polisen redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden ökade marginellt. Antalet öppna ärenden (balans) ökade något. Noteras skall dock att andelen ärenden i balans som är äldre än ett år ökat med drygt 10 %.

År 2005 kom cirka 187 000 ärenden in till Åklagarmyndigheten vilket är en marginell ökning jämfört med föregående år. Den totala ärendebalansen ökade något under 2005. Balansen fördelar sig på ärenden som finns hos polisen för utredning, hos åklagaren för beslut i åtalsfrågan eller hos domstolen för avgörande. Under året ökade åklagar- och polisbalansen, medan domstolsbalansen minskade. Ökningen av åklagarbalansen beror enligt Åklagarmyndigheten främst på ett ökat inflöde av ärenden från polisen och då särskilt i slutet av året.

Antalet inkomna ärenden till Ekobrottsmyndigheten var i princip oförändrat. Däremot ökade antalet avslutade ärenden med 34 % vilket måste betraktas som en kraftig ökning. Den totala ärendebalansen vid Ekobrottsmyndigheten sjönk under 2005 med 15 %.

Måltillströmningen av brottmål till domstolarna var under 2005 i stort oförändrad (se avsnitt 4.5.4 Dömande verksamhet).

Tabell 4.9 Inkomna ärenden

	2003	2004	2005
Polisen	1 227 578	1 221 697	1 223 787
Åklagarmyndigheten	178 363	185 710	187 327
Ekobrottsmyndigheten	3 737	4 145	4 130

Genomströmningstiderna närmast oförändrade

Polisens genomströmningstider från det ett ärende kommit in till dess att det redovisas till åklagare eller avslutas på annat sätt var oförändrade jämfört med 2005 både för medel- och mediangenomströmningstiderna.

När det gäller Åklagarmyndigheten minskade medelgenomströmningstiden något från färdig

förundersökning till dess att beslut fattas i åtalsfrågan. Mediangenomströmningstiden var dock oförändrad.

Vid Ekobrottsmyndigheten minskade såväl medelgenomströmningstiden som mediangenomströmningstiden med 10 %. Det bör påpekas att Ekobrottsmyndighetens genomströmningstider inte är jämförbara med Åklagarmyndighetens som anger tiden från det att förundersökningen är avslutad och inte från brottsanmälan. Antal dagar från avslutad förundersökning till dess åklagaren beslutar i åtalsfrågan minskade vid Ekobrottsmyndigheten från 127 till 64 dagar i genomsnitt under 2005.

Domstolarnas genomströmningstider för att avgöra ett brottmål i tingsrätt har ökat under 2005 (se avsnitt 4.5.4 Dömande verksamhet).

Den som är häktad och skall genomgå rättspsykiatrisk undersökning skall utan dröjsmål och senast inom sju dagar från det att beslutet kom in till undersökningsenheten föras över till denna. Andelen ärenden där väntetiden i häkte överstigit sju dagar minskade markant under 2005 och var 1 %. Andelen låg under 2004 omkring 8 % och året dessförinnan omkring 11 %. Utredningstiderna inom Rättsmedicinalverkets rättspsykiatriska verksamhet har minskat under året.

Tabell 4.10 Genomströmningstider

	2003	2004	2005
Medelvärde			
Polisen	37	39	39
Åklagarmyndigheten	26	23	21
Ekobrottsmyndigheten	496	491	440
Medianvärde			
Polisen	10	11	11
Åklagarmyndigheten	7	6	6
Ekobrottsmyndigheten	294	273	245

Utredningsstödet blir allt viktigare

Teknisk bevisning har kommit att bli en allt viktigare del av den brottsutredande och brottsbeivrande verksamheten. Det är något som märks bl.a. genom den ständigt ökande efterfrågan på tjänster från Statens kriminaltekniska laboratorium. Efterfrågan på teknisk bevisning har ökat i takt med att kriminaliteten blivit alltmer komplex och svårutredd, insikten om kriminalteknikens möjligheter ökat samt att kompetens och

metoder inom alla delar av rättskedjan har utvecklats.

Under 2005 utförde Statens kriminaltekniska laboratorium drygt 36 000 uppdragsärenden åt rättsväsendet vilket är en ökning med 10 % jämfört med föregående år. De största undersökningstyperna var narkotika och DNA-undersökningar. Antalet inkomna ärenden avseende DNA-undersökningar ökade med 13 %. Trots det har den genomsnittliga handläggningstiden för sådana undersökningar minskat något under 2005.

Polisens hantering av fingeravtrycksverksamheten har förbättrats under året genom en uppgradering av det system som används för undersökning och lagring av fingeravtryck. Det kommer bl.a. att möjliggöra snabbare identitetskontroller via fingeravtrycksregistret.

Efterfrågan hos Rättsmedicinalverket på rättspsykiatriska undersökningar har minskat med 11 % jämfört med föregående år. Antalet utfärdade intyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. har minskat med 7 % . Förändringarna kan inte härledas till någon särskild orsak utan förklaras av normala fluktuationer i ärendeflödet.

Antalet rättsmedicinska obduktioner är i princip oförändrat medan kroppsundersökningar av levande personer har fortsatt att öka. Denna ökning beror sannolikt både på att antalet anmälda våldsbrott har ökat och på en ökad medvetenhet inom rättsväsendet om betydelsen av dessa undersökningar i samband med utredning av vålds- och sexualbrott.

Antalet inkomna drograttfylleriärenden har under ett flertal år ökat. Under 2005 ökade ärendetillströmningen med 10 %.

Uppklaring och lagföring

Den totala uppklaringsprocenten (antalet uppklarade brott av antalet under året anmälda brott) ökade något under 2005 och är nu 32 %. Personuppklaringsprocenten (antalet personuppklarade brott i relation till antalet under året anmälda brott) uppgick till 16 % vilket var en oförändrad nivå jämfört med året innan (*personuppklarad* innebär detsamma som *lagföring* nämligen att åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats). Mer än en tredjedel av dessa brott ledde till lagföring genom väckande av åtal och resterande del till utfärdande av strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Det innebär att ökningen av uppklarade

brott under året främst berodde på en ökning av de tekniskt uppklarade brotten (*teknisk uppklaring* innebär att utredningen av brottet lagts ner för att man inte kunnat styrka att ett brott begåtts, att den anmälda gärningen bedömts inte vara brott, att den misstänkte personen är minderårig eller av annan anledning).

Sett till brottstyper kan konstateras en relativ ökning med 7 % av antalet lagförda misstänkta personer i våldsbrottsärenden och 13 % i narkotikabrottsärenden. För övriga brottstyper har antalet lagförda misstänkta personer minskat. Detta återspeglar brottsutvecklingen med ett ökat antal narkotikaärenden respektive våldsbrottsärenden. Den trenden förstärktes ytterligare under 2005.

Vid Ekobrottsmyndigheten ökade antalet lagförda ärenden under 2005 med 30 %. Antalet lagförda personer ökade med 27 %.

Antalet av polis utfärdade ordningsbot under 2005 uppgick till drygt 296 000 vilket var en ökning med nästan 9 % jämfört med föregående år.

Tabell 4.11 Uppklaring

	2003	2004	2005
Uppklaringsprocent	29	30	32
Personuppklaringsprocent	15	16	16
Teknisk uppklaringsprocent	14	14	16
Ordningsbot	249 573	272 230	296 297

Regeringen anser att det är av stor betydelse att uppklaringen ökar.

Brottsutredningarnas kvalitet

Vid omorganisationen av Rikspolisstyrelsen bildades ett huvudkontor där en av avdelningarna – polisavdelningen – har ett samlat ansvar för utvecklingen av polisverksamheten. En prioriterad del i arbetet är att skapa nationellt enhetliga metoder för bl.a. den brottsutredande verksamheten.

Polismyndigheterna arbetar med att öka kvaliteten och effektiviteten i bekämpandet av i första hand mängdbrottsligheten. Metodiken i Polisens nationella utredningskoncept skall införas och kvalitetssäkras i samtliga polismyndigheter. Detta innebär att ytterligare åtgärder skall vidtas för att brottsutredningar skall ske i nära anslutning till brotten och att fler poliser skall arbeta på kvällar, nätter och helger. Dessutom skall kvalificerade förundersökningsledare finnas tillgängliga dygnet runt, fler brottsplats- och krimi-

naltekniska undersökningar skall genomföras och underrättelsearbete skall användas mer även i det brottsutredande arbetet. En viktig del i detta är också att åtgärder skall vidtas för att öka förmågan att bemöta brottsoffren. Även om detta arbete främst är inriktat på mängdbrottslighet bedömer Rikspolisstyrelsen att dessa åtgärder kommer att innebära en generell ökning av kvaliteten och effektiviteten på all brottsutredningsverksamhet.

Införskaffande av bättre utrustning för spår-säkring som digitala kameror och spår-säkringsväskor (bl.a. för DNA-spår) för brottsplatsundersökningar är andra exempel på åtgärder som bidragit till att öka kvaliteten i verksamheten.

En viktig del i Åklagarmyndighetens kvalitetsarbete under 2005 var verksamheten vid de fyra utvecklingscentrumen som inrättades den 1 januari 2005. Varje utvecklingscentrum svarar inom sitt ansvarsområde för rättslig tillsyn och kontroll, rättslig utveckling, metodutveckling, analys och uppföljning, kunskapsuppbyggnad, intern och extern information, internationella frågor, samverkan med andra myndigheter samt utveckling av brottsbekämpningen.

Verksamheten har inledningsvis bestått av uppbyggnad, kunskapsinhämtning och upparbetandet av samverkansrutiner. I enlighet med Åklagarmyndighetens utvecklingsplan för 2005–2007 har också en omfattande projektverksamhet bedrivits. Syftet har varit att öka lagföringen, höja kvaliteten i verksamheten och åstadkomma en större enhetlighet i handläggning och beslutsfattande. Åklagarmyndigheten gör bedömningen att vissa av åtgärderna får effekter på kortare sikt, andra på längre. Enligt myndigheten är det efter endast ett år för tidigt att bedöma dessa effekter.

Ekobrottsmyndigheten genomförde under hösten 2005 en förändring av den inre organisationen i syfte att åstadkomma en förstärkt ledning och styrning av myndighetens verksamhet. Den brottsutredande verksamheten har indelats i mängdärenden och projektärenden. Vidare har kriminalunderrättelsetjänstens operativa stöd till utredningsverksamheten utvecklats under 2005. Enligt Ekobrottsmyndigheten har den nya organisationen tillsammans med nya utredningsmetoder och ökat operativt stöd från kriminalunderrättelsetjänsten inneburit en ökad effektivitet och kvalitet i brottsutredningsverksamheten.

Analys och slutsatser

Övergripande resultatutveckling

Den sammantagna bedömningen av polisens brottsutredande verksamhet under 2005 är att den i många avseenden uppvisar ett oförändrat resultat. Detta är vid första anblicken oroväckande. Viktigt att understryka är dock att det långsiktiga och omfattande utvecklingsarbete som bedrivits under året skapat goda förutsättningar för betydande resultatförbättringar under kommande år. Grunden för denna bedömning är att polisen utvecklat och infört en nationellt enhetlig arbetsmetodik, förbättrat den operativa styrningen samt skapat väsentligt förbättrade möjligheter för verksamhetsuppföljning och resultatbedömning. Det är något som gäller både mängdbrottslighet och grov brottslighet. Av stor vikt är också den produktivitetsökning och det utvecklingsarbete som skett vid Statens kriminaltekniska laboratorium.

Åklagarmyndighetens resultat bör till viss del bedömas i ljuset av att 2005 var det första året som verksamheten bedrivits inom en myndighet. Verksamhetsresultatet har i allt väsentligt varit tillfredsställande. Förutsättningarna för ett bättre verksamhetsresultat kommande år får bedömas som goda.

Ekobrottsmyndighetens verksamhetsresultat har också i allt väsentligt varit tillfredsställande. Myndigheten har vidtagit en rad åtgärder för att höja verksamhetens kvalitet och effektivitet. Regeringen avser att noga följa den utvecklingen. Dessutom avser regeringen att under nästa år, bl.a. mot bakgrund av den pågående översynen av Ekobrottsmyndigheten (dir. 2005:92) göra överväganden avseende myndigheten och dess verksamhet. Regeringen avser att inom kort besluta om tilläggsdirektiv för utredningen med innebörden att – till skillnad från vad som anges i nuvarande direktiv – någon på förhand föredragen organisatorisk lösning inte finns från regeringens sida.

Den utredningsverksamhet som bedrivits vid Rättsmedicinalverket har fortsatt att utvecklas och anpassas utifrån den brottsutredande verksamhetens behov. Regeringen ser positivt på den utveckling som har skett och bedömer verksamhetsresultatet som i huvudsak gott.

Genomströmningstider

Polisens genomströmningstider var oförändrade jämfört med 2004. Utifrån de krav som individ-

perspektivet ställer på den brottsutredande verksamheten kan detta inte anses vara godtagbart. Detta förstärks av att antalet öppna ärenden (ärendebalansen) ökat och då särskilt ärenden äldre än ett år. Den redovisade ökningen är drygt 10 % jämfört med 2004 vilket är det högsta värdet sedan 2001. I denna del är det ytterst angeläget att det utvecklingsarbete som bedrivs nu också synliggörs genom att genomströmningstiderna varaktigt sänks till betydligt lägre nivåer.

Den genomsnittliga genomströmningstiden från färdig förundersökning till att åklagare fattat beslut i åtalsfrågan var 21 dagar under 2005. Regeringens bedömning är att detta är en rimlig nivå och att det är angeläget att den kan bibehållas.

Ekobrottsmyndigheten redovisar en minskning av genomströmningstiderna med drygt 10 %, vilket visar på en positiv utveckling.

Antalet ärenden inom Rättsmedicinalverkets rättspsykiatriska verksamhet har under 2005 varit mindre än de närmast föregående åren. Det är en anledning till det positiva verksamhetsresultatet men regeringen konstaterar även att verkets arbete för att minska väntetiderna i häkte gett resultat. Det är positivt att andelen ärenden inom rättspsykiatrin där väntetiden överstigit sju dagar sjunkit. Det är också positivt att utredningstiderna kunnat minskas.

Uppklaring och lagföring

Under 2005 var uppklaringsprocenten 32 % vilket innebar en ökning med 2 % jämfört med 2004. Av detta utgjorde de personuppklarade brotten 16 % vilket är samma som för år 2004.

Lagföringen var totalt sett densamma 2005 som 2004. När det gäller de särskilda brottstyperna har inte några större förändringar skett. Vid Ekobrottsmyndigheten ökade dock antalet lagförda ärenden och antalet lagförda personer avsevärt i förhållande till 2004.

Regeringen ser med oro på att personuppklaringen inte ökat annat än marginellt trots att det totala antalet anmälda brott minskat. Den utveckling av brottsligheten som medför att antalet anmälda tillgreppsbrott minskar och att de mer resurskrävande våldsbrotten ökar, förklarar inte på ett acceptabelt sätt denna utveckling. Särskilt bekymmersam är den fortsatt låga lagföringen på prioriterade områden såsom mäns våld mot kvinnor och våld mot barn. Det är bl.a. mot den bakgrunden som Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten tillsammans med Rättsme-

dicinalverket och Socialstyrelsen skall medverka till etablering av verksamheter med så kallade Barnahus (dnr Ju2005/1181/KRIM). Genom dessa verksamheter kan goda förutsättningar skapas för att höja kvaliteten i utredningar som rör brott mot barn. Därmed bör även antalet lagföringar öka. Det är även vid andra brottstyper angeläget att myndigheterna vidtar kraftfulla åtgärder för att uppnå en ökning av antalet uppklarade brott och lagföringar.

En positiv utveckling är att antalet av polis utfärdade förelägganden om ordningsbot fortsatt att öka påtagligt. Regeringen är angelägen om att den utvecklingen fortsätter.

Brottsutredningarnas kvalitet

Regeringens bedömning av det utvecklingsarbete som polisen bedrivit under 2005 är att detta har bidragit till att öka såväl kvalitet som effektivitet i den brottsutredande verksamheten. Även om detta ännu inte avspeglar sig i en ökning av personuppklarade brott kan ökningen av antalet tekniskt uppklarade brott och bearbetade ärenden ändå ses som en indikation på att det pågående utvecklingsarbetet skapar goda förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling. Detta bör då på sikt medföra att också personuppklarade brott/lagföring kommer att öka.

Enligt regeringens bedömning har verksamheten vid Åklagarmyndighetens utvecklingscentrum bedrivits i linje med de intentioner som låg till grund för en myndighetsreformen. Verksamhetsutvecklingen där har varit positiv. Regeringen anser dock att det är för tidigt att bedöma effekterna av arbetet vid utvecklingscentrumen.

Ekobrottsmyndighetens arbete för att höja brottsutredningarnas kvalitet har enligt regeringens bedömning varit ändamålsenligt och bidragit till de redovisade resultatförbättringarna.

4.5.4 Dömande verksamhet

Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

Det övergripande målet för Sveriges Domstolar är, som framgår av avsnitt 4.4.5, att avgöra mål och ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt.

För att kunna göra en bedömning av om mål och ärenden avgjorts på ett rättssäkert och effektivt sätt bör hänsyn tas till en rad indikatorer. En del indikatorer är lätta att mäta medan det för

andra ännu inte finns någon bra mätmetod. De indikatorer som för närvarande mäts och följs upp för en bedömning av resultatet är

- antalet inkomna, avgjorda och balanserade mål,
- omloppstider och balansernas åldersstruktur och
- överklagande- och ändringsfrekvenser.

Måluppfyllelsen

Verksamhetsmålen avser omloppstider och balanser för olika målkategorier. Verksamhetsmålen för 2005 är oförändrade i förhållande till de som gällde för 2004.

I Domstolsverkets rapport från den 27 april 2005 föreslås en helt ny modell för verksamhetsmål för domstolarna. Modellen är generell och i grunden densamma för samtliga berörda domstolsslag. Den föreslagna modellen för verksamhetsmål fokuserar på hur gamla målen är när de avgörs i stället för hur gamla de mål är som ännu inte har avgjorts. Denna modell kan av datatekniska skäl inte tillämpas förrän tidigast för budgetåret 2007. Förslaget bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Av regeringens 43 verksamhetsmål uppnår domstolarna totalt nio mål under 2005. Tingsrätterna uppfyller inte något av sina tolv mål och hovrätterna uppnår två av åtta mål. Länsrätterna uppnår ett av elva mål och kammarrätterna uppnår sex av tolv mål. År 2004 uppnådde domstolarna tolv av 43 mål.

Måluppfyllelsen varierar mellan enskilda domstolar och mellan de olika domstolsslagen. Det är svårt att dra några generella slutsatser om vad skillnaderna i måluppfyllelse beror på. Målens svårighetsgrad och målstockens sammansättning varierar mellan olika domstolar. Stora målökningar och stora historiska balanser försvårar möjligheterna att uppnå verksamhetsmålen. Faktorer som ökar sannolikheten för en god måluppfyllelse är ett lågt sjuktal, få vakanser och en väl fungerande organisation och ledning. Det görs stora insatser från såväl Domstolsverket som enskilda domstolar för att förbättra balanssituationen och förkorta genomströmningstiderna, bl.a. genom särskilt insatta resurser och genom förändrade arbetsformer. En fråga som i detta sammanhang uppkommer är om resurserna är rätt fördelade inom Sveriges Domstolar. Domstolsverket har dock inte funnit något påvisbart samband mellan balansernas storlek och resurstillgången och dragit den slutsatsen att

stora balanser generellt sett inte är en följd av bristande resurser.

Det är otillfredsställande att mindre än en fjärdedel av regeringens verksamhetsmål uppnås. Efter en period av ökande måltillströmning har utvecklingen nu planat ut. Sveriges Domstolars ekonomiska situation har lett till besparingar under 2004. Under andra halvåret 2005 har de ekonomiska förutsättningarna dock förbättrats. Särskilda medel har tilldelats ett sextiototal domstolar för att arbeta ned målbalanserna. Regeringen utgår från att variationerna i resultaten som föreligger mellan domstolarna följs upp och att lämpliga åtgärder vidtas.

Resursinsatsen

Verksamhetsområdet inbegriper både verksamheten inom Sveriges Domstolar och de transfereringar som utgörs av kostnader under anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Mellan åren 2003 och 2005 har kostnaderna för verksamhetsområdet i löpande priser ökat med 3 % och uppgick 2005 till ungefär 4,9 miljarder kronor. Kostnaderna finansieras i princip uteslutande av anslag (99 %). Den bidragsfinansierade verksamheten utgörs av arbetsmarknadsåtgärder samt viss verksamhet inom internationellt samarbete.

Under perioden 2003–2005 har kostnaderna för verksamheten inom Sveriges Domstolar ökat med 1 % samtidigt som antalet inkommande mål till domstolarna totalt ökat med 6 % och antalet avgjorda mål med 5 %. Under samma period ökade kostnaderna för transfereringar med 13 % och 2005 uppgick dessa till 1,1 miljarder kronor. Denna ökning består främst i ökade utgifter för offentligt försvar, men även utgifter för målsägandebiträden står för en betydande del av ökningen.

Utgifterna för offentliga försvarare har mer än fördubblats de senaste åtta åren (från cirka 360 mkr 1996 till 726 mkr 2005) och kostnaderna fortsätter, enligt prognos, att öka med 5–10 % per år. Kostnaderna för offentliga försvarare utgör nu nästan 70 % av anslaget. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att reglerna om offentliga försvarare har varit i huvudsak oförändrade sedan 1984 pågår ett arbete inom Justitiedepartementet som rör frågor om förordnande och byte av offentliga försvarare.

Tabell 4.12 Kostnadsutvecklingen 2003–2005

Miljoner kronor

	2003	2004	2005
Verksamhetens kostnader	3 833	3 900	3 855
Transfereringar	969	1 004	1 098
Summa kostnader	4 802	4 904	4 953

Källa: Hermes.

Myndigheter som samverkar inom verksamhetsområdet

Det övergripande målet med samverkan är att på olika sätt öka kvaliteten i verksamheten. Under 2005 har samverkan mellan rättsväsendets myndigheter ägt rum inom skilda områden, både lokalt och centralt. Det är framför allt inom den s.k. rättskedjan som samverkan sker. Den avser att korta handläggningstiden i vissa typer av brottmål. Samverkan avser även teknikområdet med videokonferens och ett ökat elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheterna.

Inför omorganisationen av tingsrätterna i Stockholm län har lagmännen i de berörda tingsrätterna påbörjat samverkan inom flera områden. Ett område för samverkan är ett gemensamt regionalt stöd inom vissa administrativa områden.

Sedan 2004 bedrivs ett samverkansprojekt i Stockholms stad mellan tingsrätten och de andra aktörerna inom rättsväsendet. Projektet syftar till en snabbare handläggning av s.k. mängdbrott.

Domstolsverket verkar för att det skall finnas praktiska förutsättningar för genomförande av vittnesstödsverksamheten. Sådan verksamhet finns vid i stort sett samtliga tingsrätter och länsrätter.

Domstolsverket har även, tillsammans med övriga rättsväsendets myndigheter, av regeringen haft i uppdrag att utreda och redovisa på vilket sätt videokonferens och presentationsteknik i de allmänna domstolarna kan utnyttjas inom respektive myndighets verksamhetsområde och vilka effekter ett sådant utnyttjande kan ge. Vid genomförandet av uppdraget har myndigheterna kommit överens om en fortsatt samverkan.

Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvårdsstyrelsen fick i september 2005 i uppdrag att gemensamt lämna förslag på en förbättrad samordning av rättsväsendets myndigheter i Norrland.

Inom området för en samordnad informationsförsörjning (Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning – RIF-rådet) har arbetet fortsatt inom de områden som prioriterats av RIF-rådet i den strategiska plan för samord-

ningen av utvecklingsarbetet som tagits fram för åren 2002–2007. Angränsande till samarbetet i RIF-rådet är det samarbete som fortlöpande sker vid utvecklingen av Sveriges Domstolars verksamhetsstöd.

Verksamhetens resultat

Inkomna, avgjorda och balanserade mål

Måltillströmningen till domstolarna har totalt sett under 2005 varit densamma som under 2004. I de allmänna domstolarna minskade antalet inkomna mål, i tingsrätterna med 0,9 %, i hovrätterna med 2,8 % och i Högsta domstolen med drygt 4 % jämfört med 2004. För länsrätternas och kammarrätternas del har måltillströmningen ökat med 1,5 respektive 2,8 % och för Regeringsrätten minskade antalet inkomna mål med 2,4 %. Målökningen i länsrätterna kan främst förklaras av en ökning av skattemål, socialförsäkringsmål och mål enligt socialtjänstlagen. Socialförsäkringsmålen har även ökat i kammarrätterna och i Regeringsrätten. Ärendetillströmningen har minskat något till hyres- och arrendenämnderna samt Rättshjälpsmyndigheten.

Även om domstolarna sammantaget avgjorde fler mål 2005 än året dessförinnan så har balanserna ökat förhållandevis kraftigt i underrätterna och i Regeringsrätterna. Ökningen av målbalsanerna i länsrätterna och tingsrätterna uppgår till knappt 4 400 mål, vilket motsvarar en ökning med drygt 4 %. Det är framför allt balansökningen av brottmål i tingsrätterna och skattemål och socialförsäkringsmål i länsrätterna som är oroande. Antalet balanserade mål har ökat med 2,6 % i tingsrätterna, med 7 % i Högsta domstolen, med 6,4 % i länsrätterna och med 10,3 % i Regeringsrätten. Däremot har antalet balanserade mål i hovrätterna och kammarrätterna minskat med 2,8 respektive 10,1 %.

Genomströmningstider, överklaganden m.m.

Tiden för att avgöra ett mål i tingsrätt har ökat under 2005. Andelen mål som överklagats från tingsrätt till hovrätt har minskat något. Andelen brottmål i vilka tingsrätternas avgörande har ändrats har minskat från föregående år. För tvistemål är procentsatsen oförändrad. För hovrätternas del är medianomloppstiden oförändrad för brottmål och har minskat beträffande tvistemål. Andelen avgjorda brottmål som överklagats från hovrätterna till Högsta domstolen har

inte förändrats. I Högsta domstolen har den genomsnittliga omloppstiden i förhållande till 2004 minskat avseende brottmål och ökat avseende tvistemål och övriga mål.

I länsrätterna har medianåldern för avgjorda skattemål minskat medan medianåldern för socialförsäkringsmål ökat. I förhållande till tidigare år har överklagandefrekvensen minskat något totalt sett. Ändringsfrekvensen för samtliga mål har i jämförelse med föregående år varit i stort sett oförändrad. Antal mål som överklagats från kammarrätterna till Regeringsrätten minskade i förhållande till 2004. Regeringsrätten har uppnått ett av sina nio uppsatta mål. Medianomloppstiden för regeringsrätten har ökat för de flesta måltyperna.

Tabell 4.13 Målutveckling i de allmänna domstolarna 2003–2005

	2003	2004	2005
Inkomna mål	161 663	166 815	164 761
Avgjorda mål	161 479	162 109	162 613
Balanserade mål	69 457	74 211	75 809

Tabell 4.14 Målutveckling i de allmänna förvaltningsdomstolarna 2003–2005

	2003	2004	2005
Inkomna mål	124 261	135 546	137 612
Avgjorda mål	122 852	129 873	135 734
Balanserade mål	57 876	63 593	65 303

Analys och slutsatser

Vid länsrätterna har det skett en förhållandevis stor balansökning, bl.a. avseende den stora målgruppen socialförsäkringsmål och även beträffande skattemål. Även arbetssituationen i Regeringsrätten är till viss del bekymmersam. Balanserna har under 2005 ökat kraftigt från en redan dessförinnan hög nivå och domstolen uppnår endast ett av sina uppsatta verksamhetsmål.

Även brottmålsbalanserna i de allmänna domstolarna bör uppmärksammas i detta sammanhang. I tingsrätterna har en total ökning av balanserna skett, bl.a. avseende brottmålen som – av de större målgrupperna – är den målgrupp som ökat mest. I hovrätterna har, trots en sammantagen balansminskning, brottmålsbalansen ökat. Utvecklingen av tingsrätternas resultat har

under 2005 varit negativ för alla måltyper och det är endast på en punkt resultatet förbättrats jämfört med 2004. Beträffande hovrätterna är resultatet för 2005 bättre än för tingsrätterna men hovrätterna uppnår trots det endast två av åtta verksamhetsmål.

Domstolarna och Domstolsverket arbetar i en fortlöpande process med att utveckla och effektivisera verksamheten. Under 2005 har särskilda medel tilldelats ett sextiotal domstolar för att komma tillrätta med de ökade balanserna. I Domstolsverkets budgetarbete gentemot domstolarna, som avser åren 2006–2008, har särskild vikt fästs vid stora balanser. Regeringen förutsätter att lämpliga åtgärder även fortsättningsvis vidtas för att möta balanssituationen.

Andelen domstolar som klarar verksamhetsmålen varierar stort. Länsrätterna ligger fortfarande långt ifrån de mål som regeringen satt upp. Åtta länsrätter uppnår verksamhetsmålet för skattemål och fem länsrätter klarar målet för socialförsäkringsmål. Antalet äldre skattemål och socialförsäkringsmål i balans har ökat under året vilket kan förväntas öka omloppstiderna framöver.

Domstolsverket uppfyller väl sin uppgift att i administrativt hänseende leda och samordna verksamheten inom Sveriges Domstolar bl.a. genom en effektiv och ändamålsenlig resursfördelning.

4.5.5 Verkställighet av påföljd

Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

Kriminalvården verkar som enda myndighet under detta verksamhetsområde.

Måluppfyllelsen

Målen för verksamhetsområdet Verkställighet av påföljd är två, dels skall påföljder verkställas på ett säkert och humant sätt, dels skall antalet återfall i brott minska.

Indikatorer för att kunna mäta måluppfyllelsen avseende säkerhet och humanitet är bl.a. antalet rymningar direkt från anstalt och antalet rapporterade incidenter. Kriminalvårdens incidentrapportering är föremål för kvalitativ utveckling och redovisas inte för 2005.

Indikatorer avseende det återfallsförebyggande arbetet är bl.a. andelen klienter med verk-

ställighetsplaner, andelen klienter som deltagit i brotts- eller missbruksrelaterade program samt andelen klienter som under verkställigheten blivit föremål för utslussningsåtgärder. Det är angeläget att Kriminalvårdens återfallsstatistik på sikt utvecklas så att den kan utgöra underlag för en bedömning av måluppfyllelsen.

Regeringen bedömer sammantaget att målen för 2005 endast delvis har uppnåtts. En fortsatt ansträngd platssituation har även detta år påverkat Kriminalvårdens förutsättningar att nå målen för verksamheten. På säkerhetens område har dock ett framgångsrikt arbete bl.a. resulterat i att antalet rymningar direkt från anstalt halverats.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella behoven och förutsättningarna identifieras i ett tidigt skede. Kriminalvården har infört instrument för verkställighetsplanering som skall vara ändamålsenliga och anpassade till den praktiska verksamheten. Resultaten för 2005 visar dock att endast en låg andel av Kriminalvårdens klienter såväl i anstalt som i frivård haft en plan för sin verkställighet. Detta är anmärkningsvärt eftersom det är avgörande för en lyckad rehabilitering att de individuella behoven har identifierats. Uppgifter från årets sista månader indikerar dock att resultatet påtagligt förbättrats under årets senare del.

Resursinsatsen har ökat

Verksamhetsområdet omfattar anstalts- och frivårdsverksamheterna inom Kriminalvården. I verksamhetsområdet ingår även den transportverksamhet som finansieras under utgiftsområde 4 Rättsväsendet och utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar. Kriminalvårdens häktesverksamhet redovisas under verksamhetsområdet Utredning och lagföring (se avsnitt 4.5.3).

Mellan åren 2003 och 2005 har kostnaderna för verksamhetsområdet i löpande priser ökat med 7 % och uppgick 2005 till cirka 4,2 miljarder kronor. Anstaltsverksamheten svarar för närmare tre fjärdedelar och frivården för cirka en femtedel av de totala kostnaderna.

Merparten av verksamheten finansieras med anslagsmedel (95 %). I övrigt finansieras verksamheten med intäkter från Kriminalvårdens arbetsdrift.

Under den aktuella perioden har medelantalet intagna i anstalt ökat med 5 % och medelantalet frivårdsklienter har i det närmaste varit oförändrat.

Tabell 4.15 Kostnadsutvecklingen 2003–2005

Miljoner kronor

	2003	2004	2005
Verksamhetens kostnader	3 969	4 042	4 248
Transfereringar	8	8	10
Summa kostnader	3 977	4 050	4 258

Källa: Hermes.

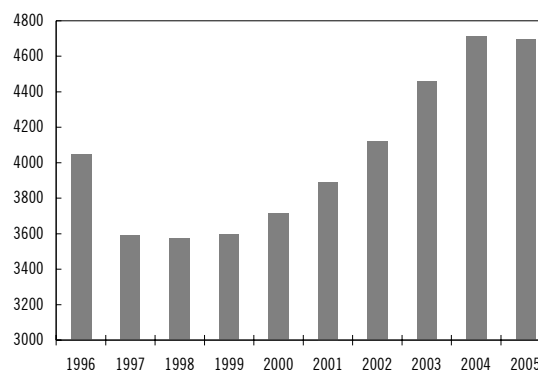
I tabellen redovisas kostnadsutvecklingen för verksamhetsområdet. De belopp som redovisas är summan av de kostnader som Kriminalvården har rapporterat in per verksamhetsgren i statsredovisningen i Hermes.

Verksamhetens resultat

Verksamhetsvolym

Under 2005 var antalet intagna i fängelse i medeltal 4 694, vilket motsvarar en minskning med 0,4 % jämfört med 2004. Under de senaste fem åren har det genomsnittliga antalet intagna ökat med drygt 20 %.

Diagram 4.3 Beläggning i anstalt (i medeltal) 1996–2005

Källa: Kriminalvård Och Statistik 2005.

Under 2005 var antalet frivårdsklienter i genomsnitt 13 366. Under den senaste femårsperioden har medelantalet frivårdsklienter ökat med drygt 10 %.

Förebygga återfall i brott

En plan för verkställigheten

Kriminalvården har under de senaste åren förändrat sina arbetsmetoder och tagit steget mot en mer strukturerad verksamhet som syftar till minskade återfall i brott. Nya föreskrifter om verkställighetsplanering har tagits fram där tyngdpunkten läggs på att identifiera den enskildes behov och risker för återfall i brott. Nya metoder införs för att professionalisera kontak-

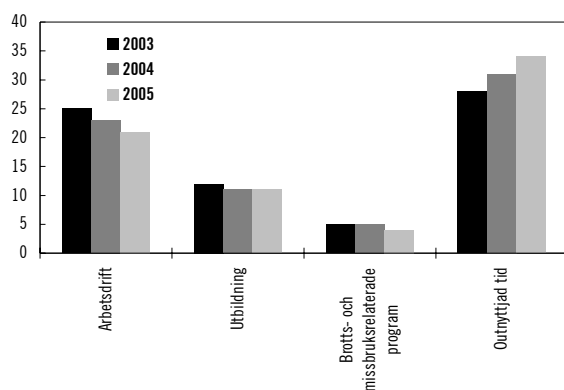
ten med de intagna på områden som riskbedömning och motivationshöjande åtgärder.

Genom det nya sättet att planera verkställigheten har Kriminalvården redan från början större fokus på frigivningen. Andelen klienter med verkställighetsplaner används som en indikator för att påvisa resultat för målet att minska återfall i brott.

Av de intagna som påbörjade verkställighet i anstalt under 2005 hade endast 38 % en verkställighetsplan, motsvarande andel var under föregående år 43 %. För klienter i frivården med dom på skyddstillsyn som påbörjat sin verkställighet under 2005 hade 52 % en upprättad verkställighetsplan, motsvarande siffra för 2004 var 62 %. Kriminalvården konstaterar dock att avseende såväl anstalts- som frivårdsklienterna ser situationen väsentligt bättre ut under årets sista månader.

Brotts- och missbruksrelaterade program

Diagram 4.4 Sysselsättningstimmar vid anstalt (procentandel av tillgänglig tid) 2003–2005

Källa: Kriminalvård Och Statistik 2005.

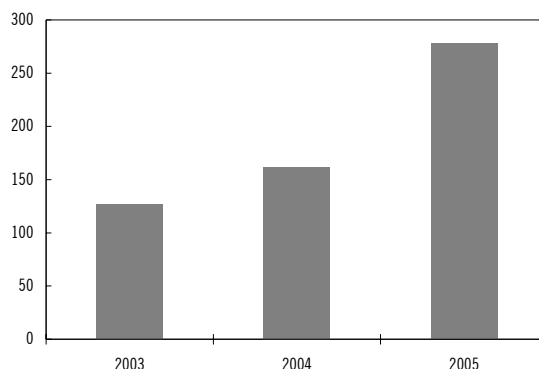
Brotts- och missbruksrelaterade programs andel av den totala sysselsättningstiden har under senare år utgjort omkring 5 %. Under 2005 har motsvarande andel varit 4 %. Även andelen utbildning och arbetsdrift har minskat i förhållande till den totala sysselsättningstiden medan andelen outnyttjad tid ökat med cirka 10 procentenheter under en femårsperiod.

Utslussningsåtgärder

Den 1 april 2005 utökades användningen av intensivövervakning med elektronisk kontroll inom ramen för olika försöksverksamheter. Det genomsnittliga antalet klienter som verkställer kortare fängelsestraff genom intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) har under

året varit drygt 300, en ökning med 8 % jämfört med 2004. Motsvarande ökning för klienter som under 2005 verkställde den sista tiden före villkorlig frigivning med elektronisk övervakning, s.k. IÖV-utsluss, var 57 % jämfört med föregående år.

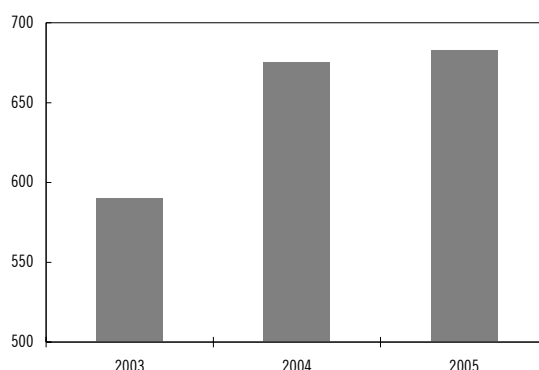
Diagram 4.5 Utvecklingen av IÖV-utsluss 2003–2005¹

¹ Målgruppen utökad fr.o.m. 1 april 2005.

Källa: Kriminalvård Och Statistik 2005.

Diagram 4.6 Antalet klienter placerade i behandling utom anstalt enligt 34 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (Kval) 2003–2005

Källa: Kriminalvård Och Statistik 2005.

Andra frigivningsförberedande åtgärder

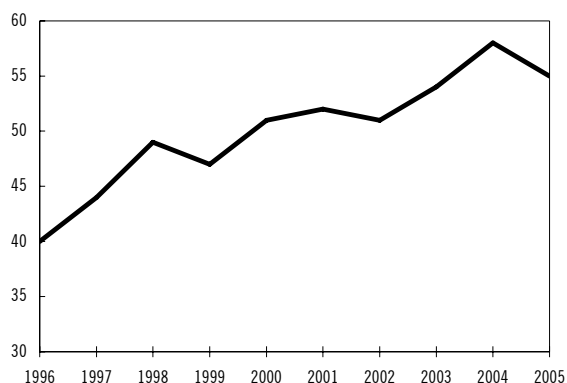
Arbete med självförvaltning har under året inriktats på att utveckla innehållet och utöka antalet platser för självförvaltning med budgetansvar. Dessa platser som innebär en mer kvalificerad form av självförvaltning har under året ökat med nära 48 %.

Åtgärder mot narkotikamissbruk

Andelen narkotikamissbrukare i anstalt har ökat under ett antal år. Under 2005 tog anstalterna

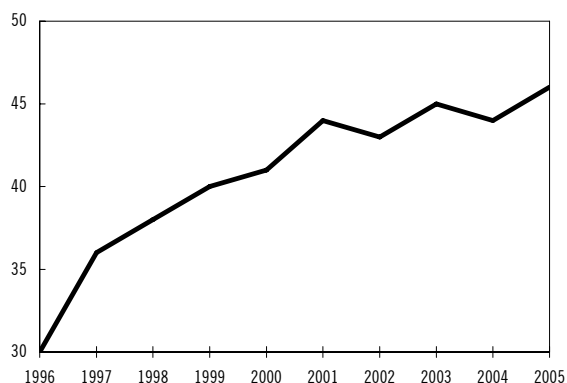
emot mer än 6 600 narkotikamissbrukare. Det är en ökning med cirka 2 400 jämfört med för tio år sedan. Till detta kommer att personer dömda till kortare fängelsestraff i många fall avtjänar sina straff genom intensivövervakning med elektronisk kontroll. I denna grupp, som inte avtjänar sitt straff i anstalt, är narkotikamissbruk sällsynt förekommande.

Diagram 4.7 Andelen (%) narkotikamissbrukare inskrivna i anstalt 1996–2005

Källa: Kriminalvård Och Statistik 2005 och Kriminalvårdens Officiella Statistik 2000.

Diagram 4.8 Andelen (%) frivårdsklienter med känt narkotikamissbruk 1996–2005

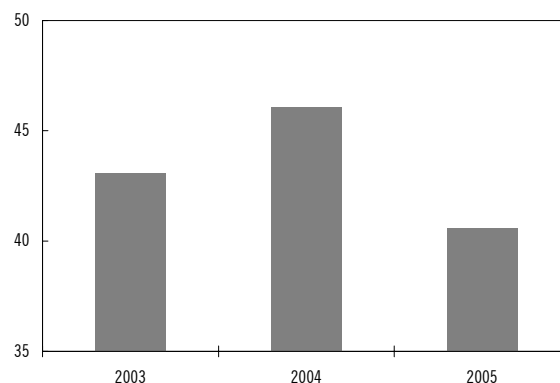

Källa: Kriminalvård Och Statistik 2004 och 2005.

Kriminalvården har under 2005 valt att koncentrera motivations- och behandlingsplatser för narkotikamissbrukare vid sju särskilda behandlingsanstalter, varav två för kvinnor.

Flera olika ingripande åtgärder som differentiering, kontroll och påverkansinsatser bidrar till att hålla anstalter och häkten fria från narkotika, alkohol och andra droger.

Diagram 4.9 Andel klienter (i relation till det totala antalet klassificerade narkotikamissbrukare) placerade i särskild verksamhet mot narkotikamissbruk i anstalt 2003–2005

Källa: Kriminalvård Och Statistik 2003–2005.

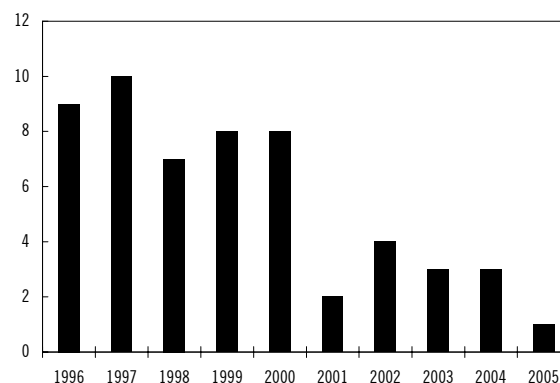
Säkerhet

Säkerhetsarbete

Antalet rymningar används som en indikator inom säkerhetsområdet. Rymningar från svenska anstalter har minskat påtagligt under senare år. Antalet rymningar från slutna anstalter har minskat med 64 % under de senaste tio åren.

Sett i relation till det ökande antalet intagna är minskningen av antalet avvikelser ännu tydligare. Antalet avvikelser direkt från slutna anstalt per 100 000 vård dygn har de senaste tio åren minskat med nästan 90 %, från 9 år 1996 till 1 år 2005.

Diagram 4.10 Antal rymningar direkt från slutna anstalt per 100 000 vård dygn 1996–2005

Källa: Kriminalvård Och Statistik 2005.

Under 2005 avvek 134 intagna direkt från anstalt, varav 16 från slutna anstalter.

Kriminalvården har infört system för att stoppa penningtransaktioner, till och från intagna, som kan antas ha samband med brottslig verksamhet. Som en följd av detta disponeras

inte längre kontanta medel av intagna vid landets slutna anstalter. Vidare har metoder tagits fram för att göra bättre riskbedömningar inför transporter samt för att planera och genomföra bevakade permissioner med ett större mått av säkerhet. På så sätt har planeringen inför och samarbetet vid bl.a. permissioner och transporter som kräver polisens medverkan förbättrats.

En förändrad säkerhetsstruktur har successivt införts med början på central nivå genom tillskapandet av en säkerhetsgrupp. Säkerhetsgruppen har fokuserat resurser på utbildning för förhandlare och vakthavande samt för incidentledningsgrupper i syfte att skapa en beredskapsorganisation som har en samsyn på organisationen och de olika rollerna i en krissituation.

Under året har man prioriterat frågor om säkerhetsrutiner och hjälpmedel för de säkraste anstalterna. Det har bl.a. handlat om utökat perimeterskydd, inpasseringshinder och översyn av nyckelsystem. Arbetet fortsätter nu med att utarbeta säkerhetsrutiner även på övriga slutna anstalter.

Analys och slutsatser

Det är viktigt att förberedelse för frigivningen sker på ett välplanerat sätt. Det är därför angeläget att Kriminalvårdens arbete redan från början fokuserar på insatser som ger den intagne förbättrade förutsättningar att leva ett liv utan kriminalitet och droger efter frigivningen. Ett första steg för att åstadkomma detta är att upprätta individuella verkställighetsplaner för alla intagna. Det är anmärkningsvärt att man inom anstalt och frivård inte nått bättre resultat i arbetet med att planera klienternas verkställighet. Regeringen anser att Kriminalvården måste öka ansträngningarna för att komma till rätta med bristerna på detta område. Förutsättningarna för att sprida goda exempel på framgång borde vara goda.

Regeringen anser vidare att det är angeläget att programverksamheten anpassas efter den intagnes specifika problem och behov. Det är viktigt att varje intagen motiveras att fullfölja de program som Kriminalvården erbjuder dem. Det är även av stor betydelse att Kriminalvårdens prioriteringar mellan arbete, utbildning och brott- och missbruksrelaterade program är väl avvägda för att tiden i anstalt skall kunna användas på ett så effektivt sätt som möjligt. Regeringen vill understryka vikten av att Kriminalvården ger insat-

ser för att skapa arbete och meningsfull sysselsättning en ökad prioritet.

Det arbete som inleds under tiden i anstalt med att förebygga återfall i brott måste fortsätta efter verkställighetens slut. Den intagnes egen motivation till förändring är av central betydelse. Det är angeläget att Kriminalvårdens verksamhetsgrenar tar gemensamt ansvar för klienternas återanpassning i samhället. Frivården skall delta i planeringen av verkställigheten och ansvara för att upprätta en individuell verkställighetsplan för övervakningstiden, tillsätta övervakare och förmedla stöd och hjälp.

För att Kriminalvårdens inledande åtgärder skall ha den effekt som eftersträvas krävs också att andra huvudmän i samhället fortsätter det arbete som påbörjats under verkställigheten. Kriminalvårdens insatser måste utgöra en del i en större helhet. Ett effektivt samarbete mellan Kriminalvården, socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden är nödvändigt.

Även samarbetet med olika frivilligorganisationer är en viktig del i Kriminalvårdens arbete med frigivningsförberedelser.

Regeringen vill betona vikten av att Kriminalvården utarbetar system för att mäta resultatet av sina insatser och för att goda arbetsmetoder skall få spridning i organisationen. Riksrevisionen har i sin granskning, Återfall i brott eller återanpassning i samhället – uppföljning av kriminalvårdens klienter, (RiR 2004:5), pekat på sådana behov.

En lång tids fokus på säkerhet ställer krav på en vidare fokusering även på övrigt verksamhetsinnehåll. Kriminalvården befinner sig i en situation där ett stort antal nya platser skall tillskapas under en förhållandevis kort tid, en del av dessa med en hög säkerhetsnivå. Detta ställer höga krav på hur innehållet i verkställigheten utformas för att på bästa sätt ge förutsättningar för såväl ett meningsfullt motivationsarbete som sysselsättning och förberedelser för annan anstaltsplacering.

Under senare år har narkotikasituationen förvärrats genom att fler nyintagna på anstalt och fler nya klienter inom frivården varit narkotikamissbrukare. Det är angeläget att arbetet med att förhindra insmuggling av mobiltelefoner och narkotika fortsätter. Regeringen vill understryka vikten av att arbetet med att bekämpa narkotikamissbruk ges fortsatt hög prioritet. Tiden i anstalt måste användas till att bryta den onda cirkeln med missbruk och brott. För att åstad-

komma detta behövs bland annat fler behandlings- och motivationsplatser för narkotikamissbrukare. Särskilda medel avsätts för att satsa på detta område. Arbetet med att bekämpa narkotikan är en av Kriminalvårdens allra viktigaste uppgifter och av väsentlig betydelse för att förebygga återfall i brott. Det är därför särskilt viktigt att Kriminalvårdens åtgärder på detta område är effektiva och att ansträngningar görs för att mäta resultaten.

4.5.6 Reparativ verksamhet

Brottsoffermyndigheten verkar som enda myndighet under detta verksamhetsområde.

Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

Måluppfyllelsen

Målet för reparativ verksamhet är att skadeverkningarna av brott skall minska. Indikatorer för att bedöma måluppfyllelsen av det reparativa arbetet är antalet brottsskadeansökningar som hanteras av Brottsoffermyndigheten, handläggningstiden av ett ärende och hur mycket som faktiskt betalas ut i ersättning. Utifrån de valda indikatorerna anser regeringen att målet för verksamhetsområdet har uppnåtts. Antalet brottsskadeärenden fortsätter att öka, vilket kan bero på att allt fler brottsoffer nås av information om rätten till brottsskadeersättning. Handläggningstiderna för brottsskadeärendena är korta, i genomsnitt knappt två månader.

Resursinsatsen har ökat

Verksamhetsområdet omfattar både Brottsoffermyndighetens verksamhet och de transfereringar som utgörs av kostnader för brottsskadeersättningar under anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott*. Även brottsofferfonden ingår i verksamhetsområdet. Brottsofferfondens medel är inte uppförda på statsbudgeten utan finansieras huvudsakligen av lagöverträdare som betalar en särskild avgift till fonden. Fondens medel används för verksamhet som gagnar brottsoffer.

Mellan åren 2003 och 2005 har kostnaderna för verksamhetsområdet i löpande priser ökat med närmare 7 % och uppgick 2005 till cirka 138 miljoner kronor. Kostnaderna för brottsskadeersättning svarar för drygt hälften och bidrag från

brottsofferfonden för närmare en fjärdedel av de totala kostnaderna.

Verksamheten finansieras till tre fjärdedelar med anslagsmedel. Övriga intäkter kommer från brottsofferfonden.

Tabell 4.16 Kostnadsutvecklingen 2003–2005

Miljoner kronor

	2003	2004	2005
Verksamhetens kostnader	27,3	27,5	32,7
Transfereringar	101,8	112,4	105,0
Summa kostnader	129,1	134,0	137,8

Källa: Hermes.

I tabellen redovisas kostnadsutvecklingen för verksamhetsområdet. De belopp som redovisas är summan av de kostnader som Brottsoffermyndigheten har rapporterat in per verksamhetsgren i statsredovisningen i Hermes.

Myndigheterna som samverkar inom verksamhetsområdet

Alla myndigheter som kommer i kontakt med brottsoffer har ett ansvar för att offren bemöts på ett professionellt sätt. Det är också viktigt att myndigheterna samverkar för att underlätta för brottsoffren i samband med rättsprocessen. Brottsoffermyndigheten ansvarar ensam för ärendehantering och utbetalning av brottsskadeersättning. Att brottsoffer nås av informationen om rätten till brottsskadeersättning förutsätter dock ett nära samarbete med polismyndigheterna, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och de enskilda domstolarna. Det gäller även information om möjligheten till vittnesstöd till vittnen i samband med kallelser inför förhandling i domstol. Det är även viktigt att polismyndigheterna i samband med anmälan om brott informerar brottsoffer om möjligheterna till stöd och hjälp.

Verksamhetens resultat

Ärendemängd och handläggningstider

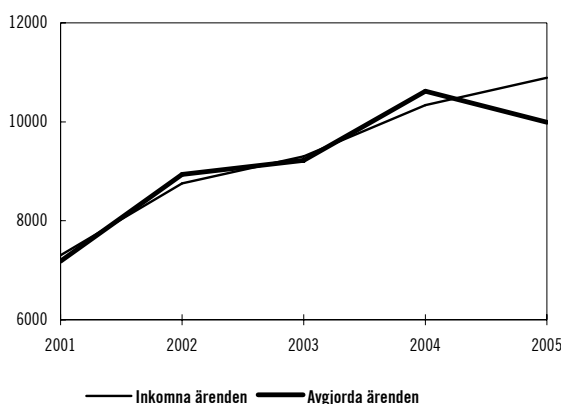
Antalet ansökningar om brottsskadeersättning har fortsatt öka under 2005. Ansökningarna ökade med 5 % och uppgick till 10 887 ansökningar.

Antalet avgjorda ärenden minskade med närmare 6 % och uppgick till 9 990 ärenden att jämföra med 10 616 avgjorda ärenden för 2004.

Utbetalad brottsskadeersättning minskade med cirka 8 % och totalt utbetalades närmare 88 miljoner kronor.

Omloppstiden för ett ärende att registreras, beredas, avgöras och expedieras har förkortats till i genomsnitt knappt två månader

Diagram 4.11 Antal inkomna och avgjorda ärenden

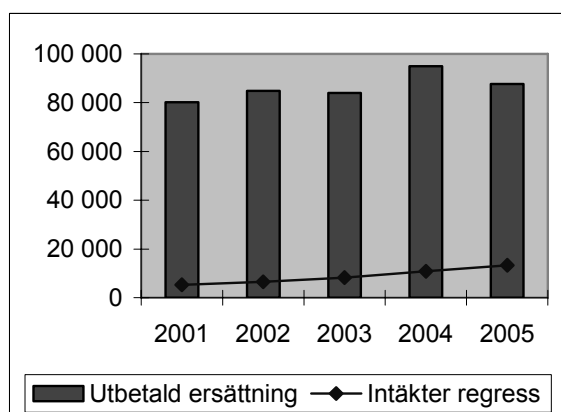

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2005.

Intäkterna från regressverksamheten – det vill säga Brottsoffermyndighetens krav på gärningsmannen om återbetalning av ersättningen – ökade med totalt 22 % och uppgick till drygt 13 miljoner kronor. Från och med 2005 initieras regress direkt i samband med utbetald brottsskadeersättning. Intäkterna från regressen finansierar 15 % av den utbetalade brottsskadeersättningen.

Diagram 4.12 Utbetald brottsskadeersättning samt intäkter från regress

Tusental kronor

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2005.

Brottsofferfonden

Under 2005 var Brottsofferfondens intäkter nära 32 miljoner kr. Under samma tid fördelades cirka 29,5 miljoner kronor till olika brottsofferinriktade projekt och verksamheter. Under verk-

samhetsåret inkom 672 ansökningar av vilka 415 beviljades finansiering.

Drygt hälften av fondens medel, 51 %, beviljades till ideella organisationer. De ideella organisationerna beviljades medel i verksamhetsstöd, som vittnesstödsbidrag och till utbildnings-, informations- och utvecklingsprojekt. Cirka två tredjedelar av det beviljade beloppet avsåg olika typer av verksamhetsstöd till brottsofferjourer. Vidare beviljades 39 % av fondens medel till forskningsprojekt inom olika ämnen och inriktningar. I övrigt beviljades 10 % av medlen till projekt som genomförs i offentlig regi medan 1 % gick till privata initiativ.

Informationsinsatser

Det är angeläget att rättsväsendet uppmärksammar och ökar kunskapen om brottsoffers behov och rättigheter. En av Brottsoffermyndighetens uppgifter är att sprida information om rätten till brottsskadeersättning, liksom om brottsofferfrågor i allmänhet, till brottsoffer men även till personer som i sitt yrke eller i ideell verksamhet möter brottsoffer. Detta sker främst genom skriftligt informationsmaterial som sprids genom samarbete med polis, domstolar, åklagare och de ideella organisationerna. Information ges också via hemsidan, nyhetsbrev, referatsamling och genom den bemannade servicetelefonen. Myndigheten har skriftligt informationsmaterial på tio språk. Brottsoffermyndigheten har tagit fram en informationsstrategi för sitt utåtriktade arbete.

Brottsoffermyndigheten arrangerar flera större utbildningstillfällen under verksamhetsåret t.ex. i samband med den internationella brottsofferdagen, och deltar även i grund- och vidareutbildning för personal inom rättsväsendet. Målgruppen vid större utbildningstillfällen är oftast yrkesverksamma inom rättsväsendet, socialtjänsten och de ideella organisationerna. Totalt nådde myndigheten via dessa arrangemang cirka 3 000 personer under 2005.

En av de viktigaste och enklaste sätten att få information är via hemsidan. Det är angeläget att det finns lättillgänglig och samlad kunskap om brottsoffers rättigheter och möjligheter till stöd och hjälp.

Analys och slutsatser

Det är viktigt att brottsoffer får information om sina rättigheter och möjligheter till stöd och hjälp. Brottsoffermyndigheten har genomfört stora informationssatsningar för att sprida kunskap om detta. Att myndigheten är framgångsrik i sitt arbete visar det fortsatt ökande antalet ansökningar om brottsskadeersättning. Handläggningen av brottsskadeärenden är effektiv och den genomsnittliga handläggningstiden är knappt två månader. Allt fler brottsoffer får brottsskadeersättning och det är en utveckling som måste fortsätta.

Intäkterna från regressverksamheten har ökat kraftigt. Att utöva regress från den dömda gärningsmannen är betydelsefullt ur ekonomisk synpunkt men även av rättviseskäl för brottsoffret och som en signal och reaktion från samhället. Brottsoffermyndigheten har vidtagit åtgärder för att utveckla verksamheten och har arbetat fram en regresstrategi. Det är angeläget att regressverksamheten prioriteras. Regresstrategin bör utvecklas med ett långsiktigt och framåtsyftande perspektiv.

När det gäller information till brottsoffer är det angeläget att säkerställa att brottsoffer med utländsk bakgrund också nås av information. Regeringens förslag om en brottsofferfunktion vid varje polismyndighet syftar till att ytterligare förbättra brottsoffers möjligheter att få relevant information.

Brottsofferfonden skapar förutsättningar för fördjupad kunskap om brottsoffer genom de forskningsprojekt som finansieras. Brottsofferfonden stödjer även brottsofferinriktade verksamheter och projekt. Brottsofferfondens stöd har medfört att såväl offentlig verksamhet som ideell verksamhet har kunnat utvecklas. Regeringen är positivt till att ansökningar om bidrag från fonden kommer från många olika organisationer, forskare och andra aktörer som verkar inom brottsofferområdet. Antalet ansökningar visar att det finns ett stort intresse för mer kunskap om och förbättrat stöd till brottsoffer.

4.5.7 Övrig verksamhet

Allmänt om verksamhetsområdet och målpuppfyllelsen

Målet uppfylldes

Målet för verksamhetsområdet Övrig verksamhet var under 2005, vad avser polisorganisationen, att de arbetsuppgifter som inte är brottsbekämpande skall utföras med utgångspunkt i medborgarens behov.

Antalet polismyndighetsärenden ökade och genomströmningstiderna för dessa minskade. Gentekniknämnden har bedrivit en allsidig verksamhet när det gäller att bl.a. ge råd och upplysningar på genteknikområdet. Därutöver har de rättsvårdande myndigheterna bidragit till fredsfrämjande insatser.

Resursinsatsen har sammantaget ökat

Tabell 4.17 Kostnadsutvecklingen 2003–2005

Miljoner kronor			
	2003	2004	2005
Verksamhetens kostnader	1 884	1 931	2 102

Källa: Hermes.

Kostnadsökningen beror i allt väsentligt på ökningen av antalet utfärdade pass.

Resultat

Ärendeinflödet ökade hos polismyndigheterna

Tabell 4.18 Antal inkomna ärenden

	2003	2004	2005
Polisen	1 585 096	1 727 972	1 835 158
- varav passärenden	856 422	990 628	1 098 491

Källa: Polisens årsredovisning.

Ökningen av polismyndighetsärenden beror till stor del på att antalet utfärdade pass ökade. Den 1 oktober 2005 infördes de nya passen och det nationella id-kortet.

*Genomströmningstiderna minskade***Tabell 4.19 Genomströmningstider (dagar)**

	2003	2004	2005
Polisen	52	50	47

Källa: Polisens årsredovisning.

Genomströmningstiden har fortsatt att minska för tredje året i rad.

Åtgärder som vidtagits för att skapa en förbättrad service till allmänheten

Polisen har utvecklat sin elektroniska förvaltning genom en rad olika åtgärder. Under 2005 har Polisens kontaktcenter (PKC) etablerats. Avsikten med PKC var att skapa en förbättrad service till allmänheten via telefon dygnet runt för enklare anmälningar samt att ge svar på de vanligaste frågorna. PKC besvarar cirka 150 000 samtal per månad och tar årligen emot ungefär 600 000 brottsanmälningar.

Vidare har personalförstärkningar gjorts på PKC, bemanningen i receptionerna har ökat och nattöppen reception har införts.

Under 2005 har polisen vidtagit flera åtgärder för att öka självservice för allmänheten till exempel genom att möjliggöra kommunikation via e-post och anmälningar av enklare brott via Internet.

Deltagande i internationella fredsfrämjande insatser

Under 2005 deltog 200 svenska poliser i 18 internationella fredsfrämjande insatser i 14 länder.

Analys och slutsatser

PKC har inneburit dels en ökad service till allmänheten dels en effektivisering av verksamheten. Det senare genom att främst personal i kommunikationscentraler och telefonväxlar får en avlastning genom att ett stort antal ärenden i stället tas om hand av PKC. PKC möjliggör att poliser som tidigare ägnat sig åt anmälningsupptagning nu kan bedriva annan polisverksamhet.

Polisens åtgärder för att öka självservice för allmänheten befinner sig fortfarande i ett inledningsskede och det finns en stor utvecklingspotential när det till exempel gäller att utveckla olika Internettjänster.

Regeringens bedömning är att Gentekniknämnden genom sin allsidiga verksamhet inom området på ett förtjänstfullt sätt har verkat för att uppnå verksamhetens mål.

Polisens bedömning är att dess förmåga att ställa lämplig personal till förfogande var god under 2005. Särskilda ansträngningar har gjorts för att rekrytera fler högre befäl och personal med kunskaper i det franska språket, men dessa personalkategorier behöver stärkas ytterligare. Regeringen delar polisens bedömning att svensk personal är efterfrågade av de internationella organisationerna.

4.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har i sin årliga revision av rättsväsendets myndigheter lämnat invändningar i Brottsoffermyndighetens revisionsberättelse. Övriga myndigheter inom rättsväsendet har inte fått några invändningar i sina revisionsberättelser. I det följande redovisas regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens invändningar i den årliga revisionen och iakttagelser i effektivitetsrevisionens granskningsrapporter.

4.6.1 Polisorganisationen

I november 2005 redovisade Riksrevisionen rapporten Rikspolisstyrelsens styrning av polismyndigheterna (RiR 2005:18). Kritik riktades mot hur Rikspolisstyrelsen bryter ner målen för polisen, hur medelsfördelningen används, hur tillsynsverksamheten bedrivs och hur Rikspolisstyrelsen använder sin föreskriftsrätt för en effektiv styrning av polismyndigheterna.

Riksrevisionen anser att Rikspolisstyrelsen inte levt upp till sitt ansvar enligt den egna instruktionen att styra polismyndigheterna mot riksdagens och regeringens mål. Detta har enligt Riksrevisionen lett till att Rikspolisstyrelsens styrning inte har givit polismyndigheterna incitament till att prestera goda resultat. Även planering och redovisning av det brottsförebyggande arbetet har påverkats negativt.

Regeringen anser att Rikspolisstyrelsen har ett betydande ansvar för det arbete som bedrivs inom de 21 polismyndigheterna. Regeringen kommer att följa Rikspolisstyrelsens fortsatta arbete med att skapa de verktyg som behövs för

en effektiv och ändamålsenlig styrning av verksamheten.

4.6.2 Brottsoffermyndigheten

Riksrevisionen har följande invändning mot årsredovisningen. De fordringar som uppstår till följd av regressverksamheten redovisas inte i balansräkningen. Denna fordran uppgår sannolikt till ett väsentligt belopp i förhållande till balansräkningens omslutning. Riksrevisionen anser att balansräkningen inte är i allt väsentligt rättvisande.

Brottsoffermyndigheten har redovisat att myndigheten inför kommande årsredovisning kommer att utarbeta en värderingsmodell avseende regressfordringarna som uppfyller rimliga krav på en rättvisande redovisning.

4.7 Budgetförslag

Tabell 4.20 Utgiftsutveckling 1996–2006
Miljoner koronor

	Utfall 1996	Utfall 1997	Utfall 1998	Utfall 1999	Utfall 2000	Utfall 2001	Utfall 2002	Utfall 2003	Utfall 2004	Utfall 2005	Prognos 2006
4:1 Polisorganisa- tionen	10 733 ⁹	10 877	10 760	11 402	12 017	12 461	13 006	13 691	14 195	14 629	15 574
4:2 Säkerhets- polisens	476 ¹²	458	529	513	559	539	534	576	594	637	714
4:3 Åklagar- myndigheten	660 ¹	660	584	609	713	732	767	780	812	830	882
4:4 Ekobrotts- myndigheten	-	-	157	220	281	297	303	319	342	337	349
4:5 Sveriges Domstolar	2 889 ³	2 954	3 063	3 113	3 339	3 468	3 730	3 862	3 862	3 856	3 892
4:6 Kriminalvården	3 752 ⁴	3 816	3 866	3 957	3 883	4 073	4 448	4 939	5 072	5 218	5 525
4:7 Brottsföre- byggande rådet	33 ⁵	36	39	44	50	58	51	53	64	58	66
4:8 Rättsmedici- nalverket	170 ⁶	176	172	170	185	197	209	215	217	221	227
4:9 Genteknik- nämnden	2 ¹⁰	3	3	2	3	3	3	3	3	3	4
4:10 Brottsoffer- myndigheten	9 ⁷	10	11	14	16	19	23	23	22	26	28
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	58 ⁸	61	48	64	64	75	78	76	84	74	81
4:12 Rättsliga biträden m.m.	843 ²	803	831	755	784	805	862	934	1 005	1 094	1 370
4:13 Kostnader för vissa skadereg- leringar m.m.	-	-	-	-	15	16	22	29	22	31	32
4:14 Avgifter till vissa interna- tionella samman- slutningar	2 ¹¹	1	8	6	2	7	8	8	8	4	4
4:15 Bidrag till lokalt brottsföre- byggande arbete	0	0	7	14	9	7	8	6	10	6	7

Överensstämmer utnyttjade anslag inte med nuvarande anslagsbenämning anges i fotnoterna huvudtitel, littera och nummer för de utnyttjade anslagen.

¹II C1+C2, ²II F1, ³II D1+D2+F2+F3+F4+F5, ⁴II E1+E2, ⁵II G5, ⁶V F7, ⁷II G3, ⁸II G4, ⁹II B1+B3+B4+B5, ¹⁰II G6, ¹¹II A4, ¹²II B2

4:1 Polisorganisationen

Tabell 4.21 Anslagsutveckling
Tusental kronor

	Utfall		Anslags- sparande	
2005	Utfall	14 629 076		620 178
2006	Anslag	15 657 418 ¹	Utgifts- prognos	15 574 223
2007	Förslag	16 728 635		
2008	Beräknat	17 494 576 ²		
2009	Beräknat	17 790 465 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 17 217 749 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 145 007 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar polismyndigheternas, Statens kriminaltekniska laboratoriums och Rikspolisstyrelsens verksamhet.

Efter indrag av anslagssparandet med nästan 333 miljoner kronor disponerade polisorganisationen ett överföringsbelopp om 287 miljoner kronor som främst kunde hänföras till retroaktiva löner.

Polisens anslagsförbrukning 2005 ökade med nästan 435 miljoner kronor jämfört med 2004. Merparten av ökningen bestod av ökade personalkostnader bl.a. till följd av personalökningar och avtalsenliga löneökningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Polisens avgiftsbelagda verksamhet omfattar framför allt passhantering, stämningssmannadelgivning, tillståndsgivning samt kontorsservice och liknande tjänster till andra myndigheter i och kring kvarteret Kronoberg i Stockholm. Avgifterna för passhantering beräknas uppgå till 360 miljoner kronor och de disponeras av polisen. Övriga avgiftsintäkter som disponeras av polisen är:

- 20 miljoner kronor för nationella ID kort,
- 66 miljoner kronor för kontorsservice och liknande tjänster i och kring kvarteret Kronoberg i Stockholm,
- 30 miljoner kronor för stämningssmannadelgivning,
- 25 miljoner kronor för tjänsteexport,
- 15 miljoner kronor för Polishögskolan,
- 4 miljoner kronor för utbildning av ordningsvakter,
- 4 miljoner kronor för Statens kriminaltekniska laboratorium,
- 0,7 miljoner kronor för kontroll av väktarhundar och
- 29 miljoner kronor för övriga avgifter.

Polisen disponerar dessutom övriga inkomster såsom bidrag, ersättning från Ekobrottsmyndigheten, ränteutgifter och reavinster på sålda inventarier och försäkringsersättningar på sammanlagt 150 miljoner kronor.

Sammanlagt beräknas polisen få disponera avgiftsinkomster och andra inkomster än anslag på 695,7 miljoner kronor.

Avgifterna för tillståndsgivning och Riksbankens penningtransporter levereras in på inkomsttitel i statsbudgeten och de beräknas uppgå till 40 miljoner kronor respektive 2 miljoner kronor. Dessutom beräknas polisen leverera in 631 miljoner kronor för bötesmedel samt ytterligare 15 miljoner kronor till statsbudgeten.

Tabell 4.22 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras
Utfall 2005	43 502	336 961
Prognos 2006	42 000	402 000
Budget 2007	42 000	410 000

Den offentligrättsliga verksamheten där intäkterna inte får disponeras har under 2005 gått med underskott, totalt 58 miljoner kronor. En genomgång av avgifternas storlek har påbörjats hos polismyndigheten i Stockholm. Den verksamhet där intäkterna får disponeras av myndigheten har gått med 44 miljoner kronor i överskott. Överskottet beror framför allt på att det har sålts fler pass än beräknat och att vissa kostnader blev lägre till följd av rabatter.

Tabell 4.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2005	89 994	96 270	- 6 276
(varav tjänsteexport)	(15 505)	15 505	0
Prognos 2006	127 700		
(varav tjänsteexport)	(25 000)		
Budget 2007	129 700		
(varav tjänsteexport)	(25 000)		

Uppdragsverksamheten gick med 6 miljoner kronor i förlust 2005 vilket beror på att avgiftsintäkterna för att utbilda ordningsvakter inte täcker kostnaderna. Rikspolisstyrelsen har för avsikt att se över verksamheten.

Regeringens överväganden

Brottsbekämpning förutsätter att det finns poliser där brott begås och på de tider de begås. Brottsförebyggande arbete förutsätter polisnärvaro. Medborgarna behöver se poliser i aktiv, yttre tjänst för att få förtroende för verksamheten.

För att öka den polisiära närvaron, öka utredningskapaciteten och förebygga brott behöver Sverige fler poliser i yttre tjänst. Regeringens mål är att det år 2010 skall finnas 20 000 poliser i landet. Utöver detta krävs också särskilda satsningar för en effektiv bekämpning av den grova organiserade brottsligheten.

Anslaget till polisorganisationen ökas med tidigare aviserade 700 000 000 kronor fr.o.m. 2007. Därutöver ökas anslaget med ytterligare 250 000 000 kronor fr.o.m. 2007. Regeringen föreslår samtidigt en minskning av anslaget 4:1 *Polisorganisationen* med 75 000 000 kronor fr.o.m. 2007 för att finansiera verksamhet under anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen*. Från och med 2008

beräknas anslaget 4:1 *Polisorganisationen* ökas med 495 000 000 kronor.

Anslaget till polisorganisationen minskas med 500 000 kronor under åren 2007 och 2008 som en delfinansiering av det treåriga programmet för att stimulera en ökad användning av e-legitimationer under anslaget 1:14 *E-legitimationer*, under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

En korrigerig av pris- och löneomräkning för de poliser som arbetar på Ekobrottsmyndigheten görs varje år. Av den anledningen minskas anslaget 4:1 *Polisorganisationen* med 147 000 kr 2007.

Regeringen föreslår en minskning av anslaget 4:1 *Polisorganisationen* med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2007 för att finansiera verksamhet på det under utgiftsområde 1 Rikets styrning uppförda anslaget 46:2 *Justitiekanslern*.

Regeringen föreslår en minskning med 1 800 000 kronor 2007 från anslaget 4:1 *Polisorganisationen* för att finansiera motsvarande ökning på det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* Ökningen ska täcka länsstyrelsernas merkostnader från förslagen i propositionen Ändrade regler om auktorisation av bevakningsföretag (prop. 2005/06:136).

Katastrofkommissionen uttalade i sitt betänkande (SOU 2005:14 s. 331) att Rikspolisstyrelsen istället för Utrikesdepartementet bör fatta beslut om mobilisering av den s.k. ID-kommissionen utomlands. Polisen tar över de kostnader som uppstår utomlands och som tidigare legat på Utrikesdepartementet. För att finansiera detta föreslås en överföring fr.o.m. 2007 med 150 000 kronor från det under utgiftsområde 5 Internationell samverkan uppförda anslaget 5:4 *Ekonomiskt bistånd för enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet* till anslaget 4:1 *Polisorganisationen*.

Anslaget 4:1 *Polisorganisationen* föreslås minskas med 1 100 000 kronor fr.o.m. 2007 för att bidra till finansieringen av det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* med anledning av att kostnaderna för en polisrådgivare i New York visat sig vara högre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2006.

Regeringen har gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att genomföra de förberedelser som krävs för att den 1 januari 2007 kunna ta över ansvaret för organisation och verksamhet avseende grup-

pen Trafiksäkerhet och eftersök i samverkan. Syftet med gruppens verksamhet är bl.a. att åstadkomma en effektiv eftersöksorganisation som snabbt och skonsamt omhändertar trafikskadat vilt. I dag har Vägverket huvudansvaret för denna grupp.

Regeringen beräknar en minskning av anslaget 4:1 *Polisorganisationen* med 76 000 000 kronor fr.o.m. 2009 för att finansiera förslagen i propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare (prop. 2005/06:165) på det under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner uppförda anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 16 728 635 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Polisorganisationen* för 2007. För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 17 494 576 000 kronor respektive 17 790 465 000 kronor.

Tabell 4.24 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:1 Polisorganisationen

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	15 674 018	15 674 018	15 674 018
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	138 813	393 051	734 119
Beslut	871 553	1 382 544	1 336 411
Överföring till/från andra anslag	44 251	44 962	45 917
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	16 728 635	17 494 576	17 790 465

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:2 Säkerhetspolisen

Tabell 4.25 Anslagsutveckling

		Tusental kronor	
2005	Utfall	637 124	Anslags-sparande 7 489
2006	Anslag	698 631 ¹	Utgifts-prognos 714 080
2007	Förslag	783 623	
2008	Beräknat	795 672 ²	
2009	Beräknat	812 505 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 783 623 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 783 623 tkr i 2007 års prisnivå.

Från anslaget finansieras Säkerhetspolisens verksamhet.

Regeringens överväganden

Som tidigare aviserats ökas anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* med 25 000 000 kronor fr.o.m. 2007 för att förstärka personskyddsverksamheten. För att ge Säkerhetspolisen möjlighet att utveckla kontraterrorverksamheten samt kapaciteten inom övriga verksamhetsgrenar ökas anslaget med ytterligare 75 000 000 kronor fr.o.m. 2007.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 783 623 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* för 2007. För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 795 672 000 kronor respektive 812 505 000 kronor.

Tabell 4.26 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	698 631	698 631	698 631
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 178	17 015	32 156
Beslut	78 814	80 026	81 719
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	783 623	795 672	812 505

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:3 Åklagarmyndigheten

Tabell 4.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2005	829 874	29 737	
2006	Anslag	862 424 ¹	881 785
2007	Förslag	897 050	
2008	Beräknat	910 766 ²	
2009	Beräknat	930 008 ³	

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 897 050 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 897 050 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar Åklagarmyndighetens verksamhet. Åklagarmyndigheten har en viktig roll i rättsväsendet mellan polisen och domstolarna. Åklagarna påverkar såväl kvaliteten på polisens utredningsverksamhet som processen i domstol.

Anslagssparandet var vid 2005 års utgång 29,7 miljoner kronor, varav 25,3 miljoner kronor får disponeras av Åklagarmyndigheten under 2006.

Regeringens överväganden

Ärendetillströmningen har ökat under de senaste åren samtidigt som ärendena har blivit mer komplicerade. För att Åklagarmyndigheten skall kunna hantera den ökande ärendetillströmningen med bibehållen kvalitet ökas anslaget med 25 000 000 kronor fr.o.m. 2007 såsom aviserats i tidigare budgetpropositioner.

Regeringen föreslår att anslaget för 2007 fastställs till 897 050 000 kronor. Åren 2008 och 2009 beräknas anslaget till 910 766 000 kronor respektive 930 008 000 kronor.

Tabell 4.28 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	862 424	862 424	862 424
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	9 626	22 959	41 666
Beslut	25 000	25 382	25 919
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	897 050	910 766	930 008

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:4 Ekobrottsmyndigheten

Tabell 4.29 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2005	Utfall	336 755	Anslags-sparande	4 439
2006	Anslag	350 429 ¹	Utgifts-prognos	348 691
2007	Förslag	362 647		
2008	Beräknat	369 296 ²		
2009	Beräknat	377 238 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 362 647 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 362 647 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar Ekobrottsmyndighetens verksamhet. Utöver sin operativa verksamhet ansvarar myndigheten för rättslig utveckling, metodutveckling och samordning av åklagarväsendets ekobrottsbekämpning.

Regeringens överväganden

Inflödet av ärenden till Ekobrottsmyndigheten har ökat flera år i rad samtidigt som ärendena har blivit mer komplicerade. För att Ekobrottsmyndigheten skall kunna bedriva verksamheten med bibehållen kvalitet ökas anslaget med 9 000 000 kronor fr.o.m. 2007 såsom aviserats i tidigare budgetpropositioner.

Pris- och löneomräkningen för de poliser som tjänstgör vid Ekobrottsmyndigheten läggs med automatik varje år till polisens anslag. Av den anledningen ökas anslaget med 147 000 kronor 2007.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 362 647 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Ekobrottsmyndigheten* för 2007. För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 369 296 000 kronor respektive 377 238 000 kronor.

Tabell 4.30 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor			
	2007	2008	2009
Anvisat 2006 ¹	350 429	350 429	350 429
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	3 071	9 699	17 443
Beslut	9 147	9 168	9 366
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	362 647	369 296	377 238

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:5 Sveriges Domstolar

Tabell 4.31 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2005	Utfall	3 856 386	Anslags-sparande	287 171
2006	Anslag	3 916 190 ¹	Utgifts-prognos	3 891 591
2007	Förslag	4 205 208		
2008	Beräknat	4 237 705 ²		
2009	Beräknat	4 326 600 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 4 168 823 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 167 574 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar domstolarnas, hyres- och arrendenämndernas, Rättshjälpsmyndighetens samt Domstolsverkets verksamhet.

Från och med 2007 ändras namnet på anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* till 4:5 *Sveriges Domstolar*.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.32 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor		
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras
Utfall 2005	69 762	18 908
Prognos 2006	77 000	19 000
Budget 2007	72 000	19 000

Under 2007 beräknas domstolsväsendet att leverera in avgifter och medel från återbetalningar av rätthjälpskostnader m.m. till inkomsttitel på statsbudgeten motsvarande 94 miljoner kronor, varav 38 miljoner kronor utgör ansökningsavgifter, 10 miljoner kronor kungörandeavgifter, 22 miljoner kronor efterbevaknings- och tillsynsavgifter. Återbetalning av medel för rätthjälpskostnader m.m. uppgår till 24 miljoner kronor.

Avgiftsinkomster och andra ersättningar som disponeras, härrör i huvudsak från uthyrning av lokaler och personal, försäljning av kopior och rättsfallpublicering. Dessa uppgick 2005 till 18,9 miljoner kronor. Därutöver mottog domstolsväsendet cirka 10,4 miljoner kronor i form av bidrag från Arbetsmarknadsstyrelsen, Sida och EU-institutioner.

Regeringens överväganden

Målbalansen hos domstolarna är generellt sett hög och antalet inkommande mål fortsätter att ligga på en hög nivå. Anslaget ökas därför med 125 000 000 kronor 2007 såsom aviserats i tidigare budgetpropositioner.

En reform kring elektroniska kommunikationstjänster m.m. inom psykiatrisk tvångsvård bedöms innebära en ökad måltillströmning till de allmänna förvaltningsdomstolarna. För att kompensera domstolarna för denna måltillströmning ökas anslaget med 400 000 kronor fr.o.m. 2007 som aviserats i tidigare budgetpropositioner.

Lagen om elektronisk kommunikation som trädde i kraft den 25 juli 2003 har lett till en ökad tillströmning av mål till de allmänna förvaltningsdomstolarna. För att kompensera domstolarna för denna målökning ökas anslaget med 1 400 000 kronor fr.o.m. 2007.

Den nya lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling i skolan förväntas leda till att de allmänna förvaltningsdomstolarna får ökade kostnader på grund av ökad tillströmning av mål. För att kompensera domstolarna för denna måltillströmning ökas anslaget med 1 000 000 kronor för 2007, 2008 och 2009 inför en utvärdering av reformens ekonomiska konsekvenser för domstolarna 2009.

Den nya lagen om förnybara drivmedel förväntas leda till att de allmänna förvaltningsdomstolarna får ökade kostnader på grund av ökad

måltillströmning. Av den anledningen beräknas anslaget öka med 750 000 kronor 2008 och 2009 inför en utvärdering av reformens ekonomiska konsekvenser för domstolarna 2010.

I samband med den nya lagen om offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden får Finansinspektionen utökade arbetsuppgifter. Anslaget minskas med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2007 för att finansiera de ökade kostnaderna för Finansinspektionen.

Med anledning av det reformerade skuldsaneringsförfarandet minskas anslaget med 3 760 000 kronor fr.o.m. 2007 samt med ytterligare 340 000 kronor engångsvis 2007 för att kompensera Kronofogdemyndigheterna. Av samma anledning minskas anslaget med 2 100 000 kronor fr.o.m. 2007 för att kompensera Konsumentverket.

Utgifter för tolkförmedlingsavgifter som uppgår till 1 200 000 kronor per år överförs från anslaget till anslag 4:12 *Rättsliga biträden*.

I samband med en satsning på att stimulera användningen av e-legitimationer minskas anslaget med 175 000 kronor under 2007 och 2008.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 4 205 208 000 kronor anvisas under anslaget 4:5 *Sveriges Domstolar* för 2007. För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 4 237 705 000 kronor respektive 4 326 600 000 kronor.

Tabell 4.33 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:5 Sveriges Domstolar

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	4 074 140	4 074 140	4 074 140
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	29 036	96 833	185 605
Beslut	103 232	67 952	68 101
Överföring till/från andra anslag	-1 200	-1 220	-1 246
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 205 208	4 237 705	4 326 600

¹Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

²Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Förslag till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång, dels om ändring i samma lag

Regeringens förslag: Lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång förlängs att gälla till och med den 31 december 2008.

Vidare föreslås att lagen ändras så att rätten får möjlighet att besluta att en part eller annan skall delta vid ett sammanträde genom videokonferens även om han eller hon motsätter sig att delta på det sättet.

Skälen för regeringens förslag: För närvarande pågår en försöksverksamhet med videokonferens i allmän domstol. Denna verksamhet skall pågå till och med den 31 december 2006.

På förslag av regeringen har riksdagen i juni 2005 beslutat att permanenta verksamheten med videokonferens i allmän domstol. Bestämmelserna träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Regeringen har gett Domstolsverket i uppdrag att vidta vissa åtgärder som är nödvändiga för att reformpaketet skall kunna träda i kraft. Det är viktigt att försöksverksamheten i allmän domstol kan fortsätta till dess de permanenta reglerna börjar gälla. Försöksverksamheten bör därför förlängas.

Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvården har till Justitiedepartementet inkommit med en framställan om att det snarast skall skapas möjligheter att besluta om att häktade skall kunna delta vid sammanträden genom videokonferens även i de fall de motsätter sig detta.

Enligt lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång kan videokonferens, med något undantag, användas vid alla typer av sammanträden i alla typer av mål, om det är lämpligt. Den som har kallats att delta genom videokonferens har dock alltid rätt att i stället inställa sig i rättssalen. De framtida permanenta reglerna innebär bl.a. att det inte längre kommer att vara en förutsättning att deltagande genom videokonferens sker frivilligt.

Behovet av att kunna använda videokonferens vid framför allt omhäkningsförhandlingar har ökat. Det handlar om att förhindra fritagningar och rymningar, förbättra arbetsmiljön för de inblandade, minska kostnaderna samt öka effekti-

viteten. Att parter och andra utan sakliga skäl kan motsätta sig att delta vid sammanträden genom videokonferens är i detta sammanhang ett problem.

Mot denna bakgrund bör, i samband med att försöksverksamheten förlängs, lagen ändras så att rätten får möjlighet att besluta att en part eller annan skall delta vid ett sammanträde genom videokonferens även om han eller hon motsätter sig att delta på det sättet.

I propositionen En modernare rättegång – reformering av processen i allmän domstol redovisas synen på parternas inställning till deltagande genom videokonferens och förutsättningarna för att rätten, mot deras vilja, skall kunna besluta om ett sådant deltagande. Vad som där uttalats bör gälla även vid den framtida tillämpningen av försökslagstiftningen (se prop. 2004/05:131).

Lagstiftningsärendet faller inom Lagrådets granskningsområde. Eftersom frågan om frivillighet nyligen varit föremål för Lagrådets granskning (prop. 2004/05:131) har något yttrande från Lagrådet inte inhämtats. Lagförslaget finns i avsnitt 2.

Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol

Regeringens förslag: Lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol förlängs att gälla till och med den 31 december 2008.

Skälen för regeringens förslag: För närvarande pågår försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol. Denna verksamhet skall pågå till och med den 31 december 2006.

Domstolsverket har nyligen utvärderat försöksverksamheten och regeringen har för avsikt att under 2007 föreslå att även denna verksamhet skall permanentas. I avvaktan på regeringens förslag om permanenta regler bör försöksverksamheten med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol fortsätta. Försöksverksamheten bör därför förlängas.

Lagstiftningsärendet faller inom Lagrådets granskningsområde. På grund av frågans beskaffenhet har något yttrande från Lagrådet inte inhämtats. Lagförslagen finns i avsnitt 2.

4:6 Kriminalvården

Tabell 4.34 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2005		5 217 942		
2006	Anslag	5 729 965 ¹		5 525 000
2007	Förslag	6 088 454		
2008	Beräknat	6 176 923 ²		
2009	Beräknat	6 387 410 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 6 074 686 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 150 629 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar Kriminalvårdens verksamheter. Transporttjänstens verksamhet finansieras under detta anslag till den del denna inte avser utlandstransporter inom Migrationsverkets ansvarsområde. Anslaget finansierar även Kriminalvårdsnämndens verksamhet och ersättning åt ledamöter m.fl. i övervakningsnämnderna.

Under 2005 förbrukade Kriminalvården 173 miljoner kronor mindre än vad som anslagits för verksamheten. Vid budgetårets slut utnyttjades anslagskrediten med 247 miljoner kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Kriminalvården disponerar inkomster från arbetsdriften inom kriminalvården. För arbetsdriften gäller inte kravet på full kostnadstäckning. Det ekonomiska målet är att intäkterna till 50 % skall täcka de direkta kostnaderna för arbetsdriften.

Av 5 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll framgår att dömda som deltar i försöksverksamheten skall betala en avgift. Avgiften uppgår till 50 kronor per dag, dock högst 6 000 kronor. Avgiften skall betalas i förskott till Kriminalvården för att där- efter kvartalsvis tillföras brottsofferfonden.

Tabell 4.35 Avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

	Intäkter som inte får disponeras/ Intensivövervakning	Intäkter som får disponeras/ Arbetsdrift
Utfall 2005	2 744	122 716
Prognos 2006	3 000	126 000
Budget 2007	3 000	136 000

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 350 000 000 kronor fr.o.m. 2007 i enlighet med vad som aviserats i tidigare budgetpropositioner. Tillskottet skall användas till att fullfölja den planerade platsutbyggnaden samt att i övrigt utveckla verksamheten i fråga om säkerhet, behandling och sysselsättning. Regeringen anser dock att ytterligare resurser behöver tillföras verksamheten för att förstärka behandlingen av sexualbrottsdömda samt män som döms för våld i nära relationer. Anslaget ökas därför med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2007.

Under 2007 skall 50 000 000 kronor av anslaget användas till en fortsättning på den särskilda narkotikasatsningen inom Kriminalvården.

Anslaget minskas med 62 000 000 kronor 2007 för att finansiera förslagen i propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare (prop. 2005/06:165). Anslaget beräknas minska med 76 000 000 kronor 2008 för motsvarande ändamål.

Vidare minskas anslaget med 175 000 kronor under 2007 och 2008 som en delfinansiering av det treåriga programmet för att stimulera en ökad användning av e-legitimationer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 6 088 454 000 kronor anvisas under anslaget 4:6 *Kriminalvården* för 2007. För 2008 beräknas anslaget till 6 176 923 000 kronor och för 2009 till 6 387 410 000 kronor.

Tabell 4.36 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:6 Kriminalvården

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	5 729 965	5 729 965	5 729 965
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	50 664	147 952	273 201
Beslut	307 825	299 006	384 244
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 088 454	6 176 923	6 387 410

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:7 Brottsförebyggande rådet

Tabell 4.37 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2005	Utfall	57 628	Anslags- sparande	3 730
2006	Anslag	65 616 ¹	Utgifts- prognos	66 023
2007	Förslag	60 263		
2008	Beräknat	49 455 ²		
2009	Beräknat	50 624 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 48 496 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 496 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar Brottsförebyggande rådets (Brå) förvaltningsutgifter samt utgifter för medlingsverksamhet.

Vid budgetårets slut uppgick anslagssparandet till 3,7 miljoner kronor. Merparten av anslagssparandet avsåg anslagsmedel avsatta för medlingsverksamhet. Av anslagssparandet har 2,1 miljoner kronor dragits in under innevarande år.

Regeringens överväganden

Som framgår av propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare skall rådets uppdrag att stödja medlingsverksamheter upphöra från och med 2008 (prop. 2005/06:165). I anslagsberäkningen för 2008 och 2009 har därför anslaget minskats med 12 000 000 kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 60 263 000 kronor anvisas under anslaget 4:7 *Brottsförebyggande rådet* för 2007. För 2008 beräknas anslaget till 49 455 000 kronor och för 2009 till 50 624 000 kronor.

Tabell 4.38 Härledning av anslagsnivån 2007–2009 för 4:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	60 116	60 116	60 116
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	147	1 339	2 792
Beslut		-12 000	-12 284
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	60 263	49 455	50 624

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:8 Rättsmedicinalverket

Tabell 4.39 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2005	Utfall	221 412	Anslags- sparande	5 741
2006	Anslag	227 312 ¹	Utgifts- prognos	226 895
2007	Förslag	241 367		
2008	Beräknat	245 397 ²		
2009	Beräknat	250 615 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 241 367 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 241 367 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar Rättsmedicinalverkets verksamhet. Rättsmedicinalverket bedriver verksamhet inom fyra verksamhetsgrenar: rättspsykiatri, rättsmedicin, rättskemi och rättsgenetik. Verket har en viktig roll i rättsväsendet genom att bidra med utredningsstöd i form av forensisk verksamhet. Rättsmedicinalverkets huvuduppgift är att avge sakkunnigutlåtanden till polis, åklagare och domstolar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Rättsmedicinalverket bedriver sedan tidigare avgiftsbelagd verksamhet inom rättskemi och rättsgenetik. Enligt lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott bedrivs sedan den 1 januari 2006 avgiftsbelagd verksamhet även inom rättsmedicin såvitt avser utfärdande av

rättsintyg. Under 2005 har arbete bedrivits med att förbereda den nya ordningen för utfärdande av rättsintyg.

Rättsmedicinalverket får disponera alla intäkter från den avgiftsbelagda verksamheten.

Tabell 4.40 Offentligrättslig verksamhet. Rättsgenetik

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2005	-	18 395	19 725	-1 330
Prognos 2006	-	15 270	18 600	-3 300
Budget 2007	-	16 000	17 500	-1 500

Tabell 4.41 Uppdragsverksamhet. Rättskemi

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2005	25 072	24 664	408
Prognos 2006	25 500	28 400	-2 900
Budget 2007	24 000	26 000	-2 000

Tabell 4.42 Uppdragsverksamhet. Rättsintyg

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2005	0	1 595	1 595
Prognos 2006	14 000	13 200	800
Budget 2007	19 000	18 000	1 000

Såväl inom den rättskemiska som inom den rättsgenetiska verksamheten finns ackumulerat överskott. Inom rättsgenetiken kompenseras uppdragsgivarna nu genom lägre avgifter. Inom rättskemin beräknar Rättsmedicinalverket att kostnaderna kommer att öka och överskottet balanseras genom att avgifterna hålls oförändrade under de närmaste åren. Med anledning av det visar budgeten för innevarande och nästa år på underskott för de båda verksamheterna. Budgeten beräknas vara i balans vid utgången av 2007.

Den 1 januari 2006 infördes en ny ordning med rättsintyg där utfärdandet av rättsintyg är avgiftsfinansierat. Verkets kostnader under 2005 för arbetet med att förbereda den nya ordningen balanseras till 2006.

Regeringens överväganden

Efterfrågan på Rättsmedicinalverkets tjänster har ökat under de senaste åren. Verket har genomfört strukturåtgärder och rationaliseringar för att möta den ökade efterfrågan. Rättsmedicinalverket har som en följd av flodvågskatastrofen i Sydostasien i december 2004 bedrivit ett omfattande identifieringsarbete under 2005 vilket har påverkat den ordinarie verksamheten.

För att Rättsmedicinalverket skall kunna bedriva verksamheten med bibehållen kvalitet ökas anslaget med 12 000 000 kronor fr.o.m. 2007 såsom aviserats i tidigare budgetpropositioner.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 241 367 000 kronor anvisas under anslaget 4:8 *Rättsmedicinalverket* för 2007. För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 245 397 000 kronor respektive 250 615 000 kronor.

Tabell 4.43 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006 ¹	227 312	227 312	227 312
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	2 055	5 884	10 843
Beslut	12 000	12 200	12 460
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	241 367	245 397	250 615

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2005/06:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:9 Gentekniknämnden

Tabell 4.44 Anslagsutveckling
Tusental kronor

2005	Utfall	3 007	Anslags- sparande	905
2006	Anslag	3 843 ¹	Utgifts- prognos	3 493
2007	Förslag	3 889		
2008	Beräknat	3 955 ²		
2009	Beräknat	4 039 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar x tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar x tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar Gentekniknämndens verksamhet. Nämnden skall bl.a. följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet, bevaka de etiska frågorna inom gentekniken samt bedriva rådgivande och upplysande verksamhet.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 3 889 000 kronor anvisas under anslaget 4:9 *Gentekniknämnden* för 2007. För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 3 955 000 kronor respektive 4 039 000 kronor.

Tabell 4.45 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:9 Gentekniknämnden
Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	3 843	3 843	3 843
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	46	112	196
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 889	3 955	4 039

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:10 Brottsoffermyndigheten

Tabell 4.46 Anslagsutveckling
Tusental kronor

2005	Utfall	25 870	Anslags- sparande	3 253
2006	Anslag	27 449 ¹	Utgifts- prognos	27 699
2007	Förslag	29 703		
2008	Beräknat	30 190 ²		
2009	Beräknat	30 832 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 29 703 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 29 703 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget finansierar Brottsoffermyndighetens förvaltningsutgifter.

Vid budgetårets slut uppgick anslagssparandet till 3,3 miljoner kronor. Av detta har 2,4 miljoner kronor dragits in under innevarande år.

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2007 i enlighet med vad som aviserats i tidigare budgetpropositioner.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 29 703 000 kronor anvisas under anslaget 4:10 *Brottsoffermyndigheten* för 2007. För 2008 beräknas anslaget till 30 190 000 kronor och för 2009 till 30 832 000 kronor.

Tabell 4.47 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:10 Brottsoffermyndigheten
Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	27 449	27 449	27 449
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	254	708	1 307
Beslut	2 000	2 033	2 076
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	29 703	30 190	30 832

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tabell 4.48 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2005	Utfall	74 378	Anslags-sparande	18 260
2006	Anslag	83 474 ¹	Utgifts-prognos	80 543
2007	Förslag	89 474		
2008	Beräknat	89 474 ²		
2009	Beräknat	89 474 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 89 474 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 89 474 tkr i 2007 års prisnivå.

Från anslaget betalas ersättning av statsmedel enligt brottskadlagen (1978:413) för skador på grund av brott. Utgifterna på anslaget styrs av antalet beviljade ansökningar och brottskadeersättningens storlek.

Vid budgetårets slut fanns ett anslagssparande på 18,3 miljoner kronor. Av detta har 15,3 miljoner kronor dragits in under innevarande år.

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 6 000 000 kronor fr.o.m. 2007 i enlighet med vad som aviserats i tidigare budgetpropositioner.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 89 474 000 kronor anvisas under anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott* för 2007. Samma belopp beräknas för 2008 och 2009.

Tabell 4.49 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	83 474	83 474	83 474
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut	6 000	6 000	6 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	89 474	89 474	89 474

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4:12 Rättsliga biträden m.m.

Tabell 4.50 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2005	Utfall	1 094 319	Anslags-sparande	-68 677
2006	Anslag	1 359 214 ¹	Utgifts-prognos	1 370 000
2007	Förslag	1 225 657		
2008	Beräknat	1 225 657		
2009	Beräknat	1 225 657		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

Från anslaget skall betalas de kostnader som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rätts-hjälpslagen (1996:1619) skall betalas av allmänna medel. Därutöver skall från anslaget betalas de kostnader som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde skall betalas av allmänna medel, dock inte sådana kostnader som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (1989:529) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget finansierar också utgifter för särskilda företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn, samt utgifter för bevisning, parter, tolk och god man, förvaltararvoden m.m. i konkurser, ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare.

Vidare betalas från anslaget kostnader som hänförs till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte skall bäras av annan myndighet.

Från och med 2007 ändras namnet på anslaget 4:12 *Rätts-hjälpskostnader m.m.* till 4:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Utgifterna på anslaget är regelstyrda. Under de senaste åren är det främst utgifterna för offentliga försvarare, och målsägandebiträden som har ökat.

De faktorer som styr utgifterna är framför allt antalet mål och ärenden, målens och ärendenas svårighetsgrad, ersättningsnivån till biträden och offentliga försvarare samt den andel av rätts-hjälpskostnaderna som betalas av den rättssökande.

Enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, 27 § rätts-hjälpslagen, 5 § lagen om målsägandebiträde och 5 § lagen om offentligt biträde bestämmer regeringen den timkostnadsnorm som ligger till grund för ersättning för arbete på rätts-hjälpsom-

rådet. Timkostnadsnormen för perioden 1 januari 2006 – 31 december 2006 är 1 029 kronor.

För närvarande finns det taxor för ersättning till offentliga försvarare och målsägandebiträden i vissa brottmål i tingsrätt och hovrätt (DVFS 2003:7 och 2003:3). Taxorna beslutas av Domstolsverket på grundval av timkostnadsnormen.

Den nuvarande rättshjälpslagen (1996:1619) trädde i kraft den 1 december 1997. Den innebar en mängd förändringar jämfört med den tidigare lagen. Bland annat är rättshjälpen numera generellt subsidiär till rättsskyddet. Det innebär i huvudsak att den som har en rättsskyddsförsäkring som täcker en rättslig tvist skall bekosta den med medel från försäkringen i stället för genom den statliga rättshjälpen. Lagen har inneburit kostnadssänkningar samtidigt som rättshjälpens grundläggande syfte behållits, nämligen att vara ett yttersta skyddsnet för dem som inte kan få rättsligt bistånd på annat sätt.

Reglerna om offentliga försvarare som finns i rättegångsbalken har varit i huvudsak oförändrade sedan 1984.

När det gäller målsägandebiträden fattade riksdagen våren 2001 beslut om att utvidga möjligheten för domstol att förordna sådant biträde (prop. 2000/01:79, bet. 2000/01:JuU20, rskr. 2000/01:20). Utvidgningen innebär att målsägandebiträde kan förordnas vid alla brott varpå fängelse kan följa när förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

Regeringens överväganden

Med anledning av att utgifter för tolkförmedlingsavgifter, som tidigare belastat anslaget 4:5 *Sveriges Domstolar*, sedan 2006 i stället belastar anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.* överförs 1 200 000 kronor från 4:5 *Sveriges Domstolar*.

Som kompensation för ökade priser och timkostnader räknas anslaget upp med 25 243 000 kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 225 657 000 kronor anvisas under anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.* för 2007. För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 1 255 657 000 kronor respektive 1 255 657 000 kronor.

Tabell 4.51 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:12 Rättsliga biträden m.m.

Tusental kronor			
	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	1 199 214	1 199 214	1 199 214
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 200	1 200	1 200
Övrigt	25 243	25 243	25 243
Förslag/beräknat anslag	1 225 657	1 225 657	1 225 657

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tabell 4.52 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2005	Utfall	30 864	Anslags-sparande	1 507
2006	Anslag	31 163 ¹	Utgifts-prognos	32 000
2007	Förslag	27 163		
2008	Beräknat	27 163 ²		
2009	Beräknat	27 163 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

² Motsvarar 27 163 tkr i 2007 års prisnivå.

³ Motsvarar 27 163 tkr i 2007 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera kostnader som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar m.m. Dessa kan t.ex. röra ersättning enligt lagen (1974:515) om ersättning vid frihetsinskränkning, ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder eller skadestånd enligt bestämmelserna om fel och försummelse vid myndighetsutövning i skadeståndslagen (1972:207). I anslutning till att sådan ersättning utbetalas kan ersättning även utgå för ombuds- och rättegångskostnader. Ersättning till staten för sådana kostnader tillgodoräknas anslaget. Anslaget disponeras av Justitiekanslern.

Under 2005 förbrukades 1,5 miljoner kronor mindre än vad som anslagits för verksamheten. Av anslagssparandet får 0,9 miljoner kronor disponeras av Justitiekanslern för verksamheten under 2006.

Regeringens överväganden

Det är svårt att förutse vilka ersättningsanspråk som kommer att riktas mot staten och därmed är det också svårt att göra en prognos över storleken på de belopp som kan bli aktuella att betala ut. Utgifterna på anslaget har dock ökat för varje år.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 6 000 000 fr.o.m. 2007 såsom aviserats i tidigare budgetpropositioner.

Mot den bakgrunden föreslår regeringen att 27 163 000 kronor anvisas under anslaget 4:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 27 163 000 kronor respektive 27 163 000 kronor.

Tabell 4.53 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006 ¹	21 163	21 163	21 163
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut	6 000	6 000	6 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 163	27 163	27 163

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2006 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tabell 4.54 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Notering	Övrigt
2005	Utfall	3 840	Anslags-sparande	687
2006	Anslag	3 578 ¹	Utgifts-prognos	3 600
2007	Förslag	3 578		
2008	Beräknat	3 578		
2009	Beräknat	3 578		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

Från anslaget betalas årsavgifter till Haagkonferensen för internationell privaträtt, Internationella institutet i Rom för unifiering av privaträt-

ten (UNIDROIT), Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives, Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi (NSfK) samt Bernunionen (WIPO=World Intellectual Property Organization).

Dessutom betalas från anslaget bidrag till Europeiska institutet för kriminalpolitik (HEUNI) inom ramen för FN:s Crime Prevention and Criminal Justice Fund. Även bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och forskning med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

Under 2005 förbrukades 687 000 kronor mindre än vad som anslagits. Av anslagssparandet får 107 000 kronor disponeras under 2006.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 3 578 000 kronor anvisas under anslaget 4:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* för 2007. För 2008 och 2009 beräknas anslaget till 3 578 000 kronor respektive 3 578 000 kronor.

Tabell 4.55 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006 ¹	3 578	3 578	3 578
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 578	3 578	3 578

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tabell 4.56 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2005	Utfall	6 481	Anslags-sparande	700
2006	Anslag	7 157 ¹	Utgifts-prognos	7 241
2007	Förslag	7 157		
2008	Beräknat	7 157		
2009	Beräknat	7 157		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/2006:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2007.

Anslaget används för att stimulera lokalt brottsförebyggande arbete. Brottsförebyggande rådet har till uppgift att fördela medel till lokala brottsförebyggande projekt. I detta ingår att samla och sprida kunskap om framgångsrika projekt, följa upp och utveckla projekt samt bidra till att behovet av utbildning tillgodoses. Brottsförebyggande rådet belastar anslaget med vissa egna kostnader direkt kopplade till denna verksamhet.

Vid budgetårets slut uppgick anslagssparandet till 0,7 miljoner kronor. Av detta har 0,5 miljoner kronor dragits in under innevarande år.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 157 000 kronor anvisas under anslaget 4:15 *Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete* för 2007. Samma belopp beräknas för 2008 och 2009.

Tabell 4.57 Härledning av anslagsnivån 2007–2009, för 4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor

	2007	2008	2009
Anvisat 2006¹	7 157	7 157	7 157
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 157	7 157	7 157

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005 (bet. 2005/06:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.8 Kustbevakningen

Kustbevakningen bedriver polisiär övervakning till sjöss och i skärgårdsområden och har även regeringens uppdrag att samordna de civila myndigheternas behov av sjöövervakning och sjöinformation. Verksamheten sker integrerat med myndighetens övriga övervaknings- och tillsynsverksamhet. Målet för verksamheten är att tillförsäkra den enskilde rättstrygghet och rättssäkerhet, att brott skall förhindras samt att de som begått brott identifieras och lagförs. Kustbevakningen har även uppgifter inom ramen för person- och varukontrollen till sjöss vid den svenska delen av EU:s yttre gräns.

Verksamhetsområde Utredning och lagföring samt Verksamhetsområde Brottsförebyggande arbete

Kustbevakningen gör bedömningen att den sjögående gränskontrollen uppfyller de krav som följer av den svenska operativa Schengensammanslutningen. Liksom tidigare år har myndigheten prioriterat patrullering mellan gränskontrollorterna, dvs. ute till havs och i kustvatten samt i områden med gäst- och naturhamnar. Vidare har myndigheten svarat för den administrativa kontrollen avseende sjöfarten (kontroll av förhandsanmälan). Antalet administrativa kontroller har ökat med 17 % jämfört med föregående år till 597 810 kontroller. Fysiska kontroller har genomförts dels på de fartyg som uppvisat brister avseende förhandsanmälningar, dels där det funnits besättningsmän som återfunnits i SIS-registret (Schengen information system). Kontroller har även föranletts då det funnits misstankar, information eller underrättelser avseende personer eller fartyg. Kustbevakningen har under året fortsatt att utveckla samarbetet med polisen. I samband med inspektionen av hur Sverige lever upp till Schengenregelverket under hösten 2005 fick Sverige högsta betyg när det gäller sättet att lösa kontrollerna av sjögränserna. Vidare lyftes Kustbevakningens höga tekniska utveckling vid ledningscentralerna samt polisens, Tullens och Kustbevakningens gemensamma underrättelsecenter (MUC) fram som mycket positivt.

Kustbevakningen har under 2005 fortsatt att utveckla det riskanalysbaserade systemet för underrättelse. Utvecklingen har skett i nära samverkan med polisen och Tullverket. Enligt regeringens bedömning kommer utvecklingen av underrättelseverksamheten att bidra till en för-

bättrad förmåga att upptäcka och lagföra olika brott inom Kustbevakningens ansvarsområde. Att myndigheten numera (sedan 2004) har en förundersökningsledare i varje region har bidragit till att höja kvalitén på de rapporter som myndigheten överlämnar till polisen för vidare utredning. Vidare förekommer det allt oftare att polisen begär biträde av Kustbevakningen enligt lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning för att klara upp brott rapporterade av Kustbevakningen. Under 2005 har antalet rapporter som lett till rättsliga åtgärder ökat från 305 under 2004 till 683 under 2005.

Regeringens bedömning är att verksamheten utvecklats positivt under året. Det goda renommé Kustbevakningens arbete fick i samband med Schengenutvärderingen tyder på att myndigheten gör ett gott arbete inom gränskontrollområdet. Även när det gäller utredning och lagföring är utvecklingen positiv. Inom ramen för det brottsbekämpande arbetet är bedömningen att en utökad samverkan kommer att kunna leda till bättre resultat. Det operativa samarbetet mellan polis, Tull och Kustbevakning och andra myndigheter bör utvecklas vidare. Även utvecklingen av underrättelse- och spaningsverksamheten bör prioriteras. Vad gäller den brottsbekämpande verksamheten är Kustbevakningens roll främst att medverka i polisens brottsbekämpande verksamhet.

Sjötrafiken är till sin karaktär internationell varför samverkan internationellt alltjämt fortsätter att vara en förutsättning för en effektiv gränskontroll. Det internationella samarbetet är också av stor betydelse för möjligheterna att effektivt bekämpa brottslighet med koppling till sjötrafiken. Regeringen gör därför bedömningen att Kustbevakningen även framgent bör ta en aktiv del i det internationella samarbetet inom området. Av särskilt stor betydelse är samarbetet inom EU och i vårt närområde.

